

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

**Založení a vznik
společnosti s ručením omezeným**

rigorózní práce

Autor: Mgr. Jan Fišer

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem rigorózní práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 30. března 2013

.....
Mgr. Jan Fišer

Obsah

Úvod	1
1 Společnost s ručením omezeným.....	4
1.1 Vývoj právní úpravy společnosti s ručením omezeným	4
1.2 Společnost s ručením omezeným v současném právním řádu	8
1.3 Znaky společnosti s ručením omezeným	10
1.3.1 Obchodní firma	12
1.3.2 Společníci.....	16
1.3.3 Vklad společníka.....	22
1.3.4 Základní kapitál	23
1.3.5 Ručení společníků.....	27
1.3.6 Jednatelé.....	28
1.3.7 Dozorčí rada.....	33
2 Založení a vznik společnosti s ručením omezeným	35
2.1 Vysvětlení pojmů	35
2.2 Zakladatelé	43
2.3 Obsah zakladatelských dokumentů společnosti s ručením omezeným.....	44
2.3.1 Stanovy	50
2.4 Správce vkladu	52
2.5 Splácení vkladů	61
2.6 Živnostenská, popřípadě jiná oprávnění k podnikání	70
2.6.1 Živnostenské podnikání	70
2.6.2 Získání živnostenského oprávnění.....	73
2.6.3 Podnikání na základě jiného než živnostenského oprávnění.....	77
2.7 Obchodní rejstřík.....	77
2.8 Zápis do obchodního rejstříku.....	82
2.9 Oznámení a registrace nově vzniklé společnosti na úřadech	89
2.10 Orientační součet nákladů souvisejících se vznikem společnosti	92
3 Společnost s ručením omezeným v zákoně o obchodních korporacích	96
3.1 Zákon o obchodních korporacích.....	96
3.2 Změny v právní úpravě společnosti s ručením omezeným	97
Závěr	106
Použitá literatura	108

Úvod

Společnost s ručením omezeným je nejen v České republice, ale i jinde ve světě, nejrozšířenějším a také nejvyužívanějším typem obchodních společností. Lze říci, že prakticky každý z nás se s tímto subjektem denně setkává a vstupuje s ním do právních vztahů, byť si to si to mnohdy třeba vůbec neuvědomuje.

Společnosti s ručením omezeným jsou v České republice dlouhodobě nejvíce zakládány podnikatelskými subjekty,¹ neboť tento druh obchodní společnosti svým společníkům poskytuje mnoho výhod na rozdíl od jiných typů obchodních společností, i když některé z nich nemusí být na první pohled patrné.

V první části této práce bude obecně popsána společnost s ručením omezeným, stručně nastíněny výhody a nevýhody, které poskytuje svým společníkům, zejména s ohledem na ručení společníků a proces vzniku společnosti, a bude ozřejmeno, proč je tento typ společnosti dlouhodobě nejoblíbenější podnikatelskou formou. Čtenář bude seznámen s tím, kde se v českém právním řádu nachází právní úprava společnosti s ručením omezeným, jejím stručným vývojem a s obsahem základních pojmů vážících se k této společnosti, jako např. vklad, základní kapitál, ručení nebo i zdánlivě tak samozřejmý pojem jako společník. Cílem této části není podrobně popsat společnost s ručením omezeným, její organizační strukturu a vnitřní fungování, ale pouze představit a charakterizovat instituty důležité pro založení společnosti s ručením omezeným. Čtenáři se tak dostane přehled o pojmech a institutech souvisejících s procesem vzniku společnosti, což mu umožní lépe vstoupit do další části této práce, kde s těmito instituty bude dále pracováno. Nebude tak třeba odbočovat od tématu a vysvětlovat je.

¹ HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekonstrukce. *Obchodněprávní revue: odborný recenzovaný časopis pro obchodní právo a právo finančních trhů*. 2011, roč. 3, č. 12, s. 351.

Ve druhé části se budu věnovat samotnému procesu založení a následnému vzniku společnosti s ručením omezeným. Pozornost bude soustředěna i na zakladatele společnosti a podmínky, jež musí splňovat, včetně omezení vztahující se na osoby zakladatelů. Čtenáři budou vysvětleny pojmy „založení“ a „vznik“ společnosti s ručením omezeným a rozdíl, který mezi nimi je. Podrobně bude rozebráno založení společnosti, splácení vkladů správci vkladu i rozličné situace, které mohou u jednotlivých druhů vkladů nastat. Opomenuta nebudou ani problematická ustanovení obchodního zákoníku, která spíše než aby postup založení a vzniku společnosti zjednodušovala, vytváří další nejasnosti a výkladové problémy. Čtenář v této části práce také zjistí, které dokumenty je nutné získat a která rozhodnutí je potřeba při zakládání společnosti s ručením omezeným učinit. Vysvětlen bude rovněž postup získání podnikatelského oprávnění.

Vznik společnosti s ručením omezeným je podmíněn zápisem do obchodního rejstříku. Zde bude zvláštní pozornost věnována náležitostem návrhu na zápis do obchodního rejstříku a listinám, které je potřeba k návrhu přiložit. V této souvislosti se čtenář dozví i základní informace o obchodním rejstříku, které mu lépe umožní pochopit, o jak důležitý institut obchodního práva se jedná.

Samotným zápisem společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku administrativa spojená se založením a vznikem společnosti nekončí. Po vzniku společnosti je tato povinna se, mnohdy v relativně krátkých lhůtách, pod sankcí pokuty registrovat na příslušných úřadech. Budou proto představeny i základní registrační povinnosti, na které se mnohdy zapomíná, spojené se vznikem společnosti.

V závěru této kapitoly budou vyčísleny náklady související se založením a vznikem společnosti s ručením omezeným. Čtenář tak získá představu o finanční náročnosti celého popsaného postupu.

Ve třetí části této práce bude představena úprava založení a vzniku společnosti s ručením omezeným podle zákona o obchodních korporacích, který nabude účinnosti dne 1. 1. 2014. Cílem této kapitoly v žádném případě není popsat veškeré změny v právní úpravě společnosti s ručením omezeným, ale soustředit se pouze na změny spojené s procesem založení a vzniku tohoto druhu společnosti podle zákona o obchodních korporacích.

Tato práce vychází z právního stavu ke dni 24. 3. 2013. Kde je uvedeno samotné číslo paragrafu bez konkrétního zákona, má se tím na mysli obchodní zákoník, nevyplývá-li z kontextu něco jiného.

1 Společnost s ručením omezeným

1.1 Vývoj právní úpravy společnosti s ručením omezeným

Právní úprava společnosti s ručením omezeným se, podobně jako tomu je v případě ostatních obchodních společností, nachází v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníku v platném znění.

Společnost s ručením omezeným samozřejmě nebyla do českého právního řádu zavedena teprve současným obchodním zákoníkem, proto mají základní principy a některá ustanovení původ v předkomunistickém období či dokonce v zákonodárství Rakouska-Uherska. Na tomto místě je třeba uvést, že společnost s ručením omezeným nevznikla postupným dějinným vývojem, jako tomu bylo například u akciové společnosti nebo veřejné obchodní společnosti,² ale byla v 19. století vytvořena německou právní naukou jako odpověď na nové potřeby podnikatelů.³

Ti se tehdy začali dožadovat právní úpravy takové společnosti, jejíž společníci nebudou, stejně jako tomu je například u akciové společnosti, ručit za závazky této společnosti v neomezené výši. Tento nový požadavek podnikatelů vycházel z jejich dosavadních zkušeností s ostatními formami podnikatelského sdružování a jejich nevýhodami. Podnikatelé poukazovali na skutečnost, že osobní ručení v osobních společnostech zatěžovalo společníky těchto společností v takové míře, že jen málo podnikatelů bylo ochotno toto riziko podstoupit, což vedlo ke snížení počtu nově zakládaných osobních společností.⁴ Těmto nevýhodám sice bylo možné se vyhnout založením akciové společnosti, zde však byli podnikatelé omezováni komplikovaným

² DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009, I, 886 s. Právnícké osoby, s. 1-4.

³ PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ. *Obchodní právo II: Společnosti obchodního práva a družstva.* Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006, s. 381.

⁴ Tamtéž.

procesem jejich založení, kdy bylo nutné dosáhnout určitého minimálního počtu zakladatelů, popř. získat i státní povolení.⁵

V reakci na uvedené požadavky praxe vyšel německý zákonodárce vstříc potřebám drobných podnikatelů a uzákonil novou formu obchodní společnosti, ve které se snoubily jak prvky osobní, tak prvky kapitálové společnosti. Nově uzákoněná společnost s ručením omezením také měla jednodušší organizační strukturu. I proces založení byl přizpůsoben novým potřebám trhu a zjednodušen, a to jak z hlediska obtížnosti celého postupu, tak z hlediska kapitálové náročnosti. Právě kvůli způsobu svého vzniku a důvodům, které k němu vedly, někdy bývá společnost s ručením omezeným nazývána mladší sestrou akciové společnosti.⁶ Německá právní úprava se poté stala předlohou i pro další státy, např. Rakousko-Uhersko, Francii nebo Portugalsko.⁷ Za zmínku stojí, že zákon o společnosti s ručením omezeným z roku 1892 v Německu platí dodnes, byť samozřejmě ne v původní podobě. K největší změně zákona došlo v roce 2008, kdy byla reformována právní úprava společnosti s ručením omezeným s cílem přizpůsobit tuto společnost moderní době a současným potřebám.⁸

V Rakousku-Uhersku došlo k uzákonění již zmíněného nového typu obchodní společnosti zákonem č. 58/1906 ř. z., o společnostech s ručením obmezeným.⁹ Vzhledem k dualistickému státnímu zřízení Rakouska-Uherska platil přijatý zákon pouze v královstvích a zemích na říšské radě zastoupených neboli v Předlitavsku.

Zákon vycházel z německé právní úpravy společnosti s ručením omezeným, byť se rakousko-uherský zákon od toho německého v některých ohledech odlišoval.

⁵ PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ. *Obchodní právo II: Společnosti obchodního práva a družstva*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006, s. 381.

⁶ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1.vyd. Praha: Prospektrum, 1997, s. 16-18 .

⁷ Tamtéž.

⁸ POKORNÁ, Alena. Reforma GmbH - změny v procesu založení společnosti. *Právní fórum: český právník měsíčník*. Praha: ASPI Publishing, 2010, roč. 7, č. 11, s. 541.

⁹ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo I*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005, s. 57.

Například rakousko-uherský zákon obsahoval princip přirůstání podílů, kdežto německá úprava umožňovala společníkům vlastnit více podílů.¹⁰

Společnosti s ručením omezeným mohly podle tohoto zákona být založeny „ke každému zákonně přípustnému účelu“, tedy i za jiným účelem než podnikáním, což společně s výhodnějším daňovým režimem vztahujícím se na společnosti s určením omezeným vedlo k velké oblibě této společnosti a založení poměrně velkého počtu společností s ručením omezeným.¹¹

Za zmínku stojí, že některé tehdejší základní principy týkající se společnosti s ručením omezeným byly podobné dnešní právní úpravě. Zákon o společnostech s ručením obmezeným tak například rozlišoval, stejně jako dnešní obchodní zákoník,¹² založení společnosti a její následný vznik. Již za Rakouska-Uherska tedy společnost vznikala zápisem do obchodního rejstříku, který měl konstitutivní povahu.¹³ Zákon také obsahoval úpravu jednání jménem společnosti ještě před jejím vznikem. Jistá podobnost byla například také v institutu zákazu konkurence, na nějž pamatoval již zákon o společnostech s ručením obmezeným a na nějž pamatuje i dnešní obchodní zákoník. Stejně jako dnes vytvářela i tehdy společnost s ručením obmezeným povinně základní kapitál o zákonem stanovené minimální výši.

Po rozpadu Rakouska-Uherska byly zákonem č. 11/1918 Sb. z. a n.,¹⁴ (tzv. recepční normou) do československého právního řádu převzaty „veškeré dosavadní platné zemské a říšské zákony a nařízení“.¹⁵ Do československého právního řádu tedy byl převzat také zákon č. 58/1906 ř. z., o společnostech s ručením obmezeným, který se používal dalších 32 let. Tento zákon však zpočátku platil pouze

¹⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ. *Obchodní právo II: Společnosti obchodního práva a družstva*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006, s. 382.

¹¹ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1.vyd. Praha: Prospektrum, 1997, s. 16 - 18.

¹² Podrobně k rozlišení založení a vzniku společnosti viz dále kap. 2.1.

¹³ Ust. § 2 odst. 2 citovaného zákona.

¹⁴ Zákon č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého.

¹⁵ Ust. čl. 2 zákona č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého.

v české části Československa, neboť ve slovenské části a v Podkarpatské Rusy byly převzaty uherské předpisy. V roce 1920 pak byla zákonem č. 271/1920 Sb. z. a n.¹⁶ rozšířena platnost zákona č. 58/1906 ř. z. i na území Slovenska a Podkarpatské Rusi.

Rakousko-Uherský zákon o společnostech s ručením omezeným pak v celém Československu platil až do roku 1950, kdy byl přijat zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník. Tento předpis zrušil mimo jiné i zákon o společnostech s ručením omezeným. Neobsahoval však vlastní právní úpravu tohoto typu společnosti, neboť se politický režim snažil potlačit soukromé podnikání. Následující téměř půlstoletí tedy nebylo kvůli chybějící právní úpravě možné zakládat společnosti s ručením omezeným. Již existující společnosti s ručením omezeným (zřízené podle dříve platné právní úpravy) ex lege zanikly dnem 1. ledna 1951, s tím, že majetkové vypořádání se řídilo dřívějším právem.¹⁷

Až roku 1990, kdy byl přijat zákon č. 103/1990 Sb.,¹⁸ došlo v souvislosti se změnou společenských poměrů k opětovnému upravení společnosti s ručením omezeným v československém právním řádu. Zmíněný zákon sice obsahoval jen čtyři ustanovení upravující společnosti s ručením omezeným, i tak se však jednalo o velký průlom, protože bylo po dlouhé době znovu umožněno zakládat tento typ společnosti. V dalším roce byl přijat zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který již obsahoval zevrubnou úpravu práva obchodních společností.

¹⁶ Zákon č. 271/1920 Sb. z. a n., kterým se rozšiřuje platnost zákona ze dne 6. března 1906, č. 58 ř. z., o společnostech s ručením omezeným, na Slovensko a Podkarpatskou Rus a pozměňují ustanovení §§ 115 a 116 tohoto zákona.

¹⁷ Ust. § 563 odst. 2 zákona č. 141/1950 Sb., občanský zákoník.

¹⁸ Jednalo se o novelu zákona č. 109/1964 Sb., hospodářského zákoníku.

1.2 Společnost s ručením omezeným v současném právním řádu

Právní úpravu společnosti s ručením omezeným dnes najdeme v druhé části, hlavě I, dílu IV obchodního zákoníku¹⁹ – v § 105 – 153, která se celá věnuje tomuto typu obchodní společnosti. Obdobně či přiměřeně²⁰ se také použijí četná ustanovení druhé části, hlavy I, dílu V, upravující akciovou společnost – tj. § 154 – 220. Na společnost s ručením omezeným se rovněž použijí obecná ustanovení části druhé, hlavy I, dílu I, upravující všechny typy obchodních společností - § 56 – 75. Přitom platí, že zákonná ustanovení vztahující se výlučně na společnost s ručením omezeným se použijí přednostně před obecnými ustanoveními, jež se vztahují na všechny druhy obchodních společností. Teorie práva tuto zásadu označuje latinským *lex specialis derogat lex generalis*.²¹

Zajímavá je otázka, zda mají výše uvedené právní normy vztahující se na společnost s ručením omezeným kogentní nebo dispozitivní povahu. Obchodní zákoník sice v ust. § 263 obsahuje výčet ustanovení, od kterých není možné se dohodou odchýlit, ale toto ustanovení se týká pouze části třetí obchodního zákoníku - obchodních závazkových vztahů. Jelikož obchodní zákoník v žádném jiném ustanovení kogentnost a dispozitivnost první a druhé části neupravuje, je nutné vycházet z ust. § 1 odst. 2 obchodního zákoníku. Podle něj se mají otázky, které není možné řešit podle obchodního zákoníku, řešit podle předpisů práva občanského. Občanský zákoník²² samozřejmě explicitně neupravuje kogentnost a dispozitivnost norem obchodního

¹⁹ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění.

²⁰ Pojmy obdobně a přiměřeně je třeba interpretovat v souladu s legislativními pravidly vlády. Obdobným (analogickým) použitím jiného ustanovení právního řádu se rozumí jeho plná aplikace na daný právní vztah, zatímco přiměřeně znamená volnější vztah mezi primární úpravou a vymezenými právními vztahy. K bližším podrobnostem viz legislativní pravidla vlády schválená usnesením vlády ze dne 19. března 1998 č. 188, ve znění pozdějších usnesení.

²¹ BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 148.

²² Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

zákoníku a proto je nutné vycházet z ust. § 2 odst. 3 občanského zákoníku, podle nějž je možné se od textu zákona odchýlit ve všech případech, kdy to zákon výslovně nezakazuje a kdy z povahy ustanovení zákona nevyplývá, že se od něj odchýlit nelze. Bude tedy vždy potřeba v konkrétním případě posoudit, zda z povahy daného ustanovení vyplývá, že se od něj nelze odchýlit ve smyslu ust. § 2 odst. 3 občanského zákoníku, tedy jde o kogentní normu, nebo zda se jedná o normu dispozitivní.²³ U některých ustanovení týkajících se společností s ručením omezeným zákonodárce posouzení uvedené otázky ulehčil, když výslovně uvedl, že je možné se od nich dohodou odchýlit.²⁴

Kromě již zmíněných částí obchodního zákoníku se na společnost s ručením omezeným, stejně jako na ostatní druhy obchodních společností, použijí i obecná ustanovení obchodního zákoníku v části první. Jde zejména o ustanovení § 1 – 20 (základní ustanovení) upravující např. obchodní jmění, obchodní firmu nebo jednání podnikatele, ustanovení § 21 – 26 regulující podnikání zahraničních osob, ustanovení § 27 – 38l obsahující úpravu obchodního rejstříku a § 39 – 40 týkající se účetnictví podnikatelů.

V polovině roku 2008 došlo k nabytí účinnosti zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev. Jak již z názvu vyplývá, upravuje tento zákon přeměny obchodních společností, tedy i společností s ručením omezeným.

Všechny typy obchodních společností jsou právnickými osobami, proto se i na společnost s ručením omezeným vztahují § 18 – 21 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, které jsou základními normami pro všechny právnické osoby.

²³ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na s.r.o.* Vyd. 1. Praha: ASPI, 2002, xxiii, s. 6 – 7.

²⁴ Jde např. o ust. § 113 odst. 2, ust. § 114 odst. 1 nebo ust. § 128 odst. 1 obchodního zákoníku v platném znění.

1.3 Znaky společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je právnická osoba, obchodní společnost, založená především za účelem podnikání. Podle ust. § 56 odst. 1 obchodního zákoníku je přípustné založit ji také za jiným účelem, pokud tato možnost není vyloučena zvláštním právním předpisem.

Společnost s ručením omezeným je samostatnou entitou mající právní subjektivitu (způsobilost mít práva a povinnosti) a způsobilost k právním úkonům (způsobilost vlastními právními úkony nabývat práva a brát na sebe povinnosti). V rámci procesu založení a vzniku společnosti je důležité přesně určit okamžik, kterým společnost nabývá právní subjektivitu. Tuto otázku řeší ust. § 19a odst. 2 občanského zákoníku, z něž vyplývá, že obchodní společnosti nabývají práva a povinnosti dnem účinnosti zápisu do obchodního rejstříku. Občanský zákoník také stanoví, že způsobilost právnické osoby nabývat práva a povinnosti může být omezena pouze zákonem.²⁵

Obchodní zákoník²⁶ považuje společnost s ručením omezeným vždy za podnikatele. Není přitom rozhodné, zda byla taková společnost založena skutečně za účelem podnikání nebo zda byla založena za jiným zákonem dovoleným účelem.²⁷

Společnost s ručením omezeným bývá teorií považována za tzv. kapitálovou společnost, a to i přes skutečnost, že se tato forma obchodní společnosti vyznačuje i

²⁵ Ust. § 19a odst. 1 občanského zákoníku v platném znění. Takové omezení je např. uvedeno v ust. § 105 odst. 2 obchodního zákoníku v platném znění: společnost s ručením omezeným s jediným společníkem nemůže být jediným zakladatelem nebo jediným společníkem jiné společnosti s ručením omezeným.

²⁶ V ust. § 2 odst. 2 písm. a).

²⁷ Nebyla-li společnost založena za účelem podnikání, jedná se o tzv. formálního podnikatele neboli podnikatele dle formy. Blíže viz ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1.vyd. Praha: Prospektrum, 1997, s. 29.

některými znaky typickými pro společnosti osobní. Někteří autoři proto společnost s ručením omezeným označují také jako „kapitálovou společnost smíšeného typu“.²⁸

Pro uvedené zařazení je rozhodující přítomnost většiny znaků typických pro kapitálové společnosti. Do této skupiny patří zejména povinnost společnosti s ručením omezeným vytvářet základní kapitál o zákonem stanovené minimální výši a s tím související povinnost společníků vložit peněžitý nebo nepeněžitý vklad do základního kapitálu společnosti. Důležitým rysem kapitálových společností je i skutečnost, že okamžikem zápisu úplného splacení základního kapitálu do obchodního rejstříku přestávají společníci ručit za závazky společnosti. Dalším zásadním rozdílem, v porovnání s osobními společnostmi, je zákonem definovaná organizační struktura společnosti s ručením omezeným spolu s povinně vytvářenými orgány společnosti. Zapomenout bychom neměli ani na to, že společníkům není uložena povinnost podílet se na řízení společnosti. Opomíjeným, avšak typickým kapitálovým rysem je i skutečnost, že zánik účasti společníka na společnosti nemá vliv na její další trvání.

Pokud jde o již zmíněné znaky osobní společnosti, patří sem zejména časté spojení osoby společníka a jednatele společnosti s ručením omezeným v jedné osobě, tedy účast společníka na činnosti společnosti a na jejím řízení. Znakem osobní společnosti je taktéž v zákoně stanovená omezenost převoditelnosti obchodního podílu,²⁹ byť je možné aplikaci tohoto omezení dohodou (společenskou smlouvou) vyloučit.

Společnost s ručením omezeným je podle definice obsažené v ust. § 105 odst. 1 obchodního zákoníku společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků. Společnost vždy odpovídá za všechny své závazky veškerým majetkem, společníci však ručí za závazky společnosti pouze, dokud nebylo zapsáno splacení jejich vkladů do

²⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 2., přeprac. a rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2005, xxix, 516 s. Právnícké osoby, s. 13.

²⁹ Viz ust. § 115 obchodního zákoníku, v platném znění.

obchodního rejstříku. Konkrétně společníci ručí do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků, a to podle stavu zápisu v obchodním rejstříku. Citovaná definice společnosti s ručením omezeným je obsažena v oddíle nazvaném „Základní ustanovení“, v části pojednávající o společnosti s ručením omezeným, a obsahuje nejdůležitější charakteristické znaky tohoto typu společnosti. Jsou jimi společníci, jejich vklady, základní kapitál společnosti a ručení společníků. K uvedeným znakům společnosti s ručením omezeným je možné přidat ještě zvláštní dodatek obchodní firmy. Všem těmto pojmům bude v následujících řádcích věnován samostatný prostor.

1.3.1 Obchodní firma

Občanský zákoník v ust. § 19b odst. 1 stanoví povinnost každé právnické osoby mít svůj název, který musí být určen již při jejím zřízení. Veškeré právní úkony pak právnická osoba činí pod svým názvem. Obchodní zákoník pro obchodní společnosti používá místo názvu společnosti výraz obchodní firma.³⁰ Tento zákon také stanoví,³¹ že firmou obchodní společnosti je název, pod kterým je zapsána v obchodním rejstříku. Každá obchodní společnost může mít pouze jednu firmu, kterou je však možné v průběhu času za zákonem stanovených podmínek změnit.

Firma se skládá ze dvou částí – z kmene a dodatku. Kmen obchodní firmy může být fantazijní, věcný či osobní. Dodatek označuje právní formu té které obchodní společnosti. U společnosti s ručením omezeným přichází v úvahu tři různé dodatky: „společnost s ručením omezeným“, „spol. s r. o.“ nebo „s. r. o.“. Platí, že si nelze

³⁰ Laická veřejnost, včetně sdělovacích prostředků, často nesprávně pojem firma používá jako synonymum pro pojem (obchodní) společnost. Jde sice o velmi rozšířené, ale nesprávné použití. Obchodní zákoník jasně stanoví, že firma je pouze název, pod kterým je podnikatel, v tomto případě společnost, zapsán do obchodního rejstříku, nikoliv přímo samotná tato společnost jako subjekt práv.

³¹ V ust. § 9 odst. 2.

vytvořit si nějakou novou verzi dodatku, ale vždy musí být užitá jedna ze shora uvedených variant. Není ani možné zapsat např. alternativně dva různé dodatky.

Při volbě obchodní firmy musí zakladatelé dodržet zákonná omezení. Podle ust. § 10 odst. 1 obchodního zákoníku nesmí být firma zaměnitelná s firmou jiného podnikatele a nesmí působit klamavě. Zvolená firma tedy musí být jedinečná a musí zakládanou společnost dostatečně odlišovat od jiných podnikatelů. Obchodní zákoník také výslovně uvádí, že k odlišení nepostačuje pouze odlišný dodatek označující právní formu společnosti. I v případě, že zakladatelé použijí firmu, kterou ještě nežívá žádná jiná společnost, může dojít k situaci, kdy rejstříkový soud bude mít za to, že je daná firma zaměnitelná s jinou a odmítne její zápis do obchodního rejstříku. Dle judikatury je potřeba zaměnitelnost obchodní firmy vždy posuzovat z hlediska dojmu, který firma vyvolá u průměrného zákazníka.³² Klamavý dojem může také způsobit skutečnost, že firma vyvolává klamnou představu o podnikateli nebo o předmětu podnikání.³³ Pokud tedy z obchodní firmy vyplývá, že se společnost věnuje jiné činnosti než předmětu podnikání nebo činnosti zapsanému v obchodním rejstříku a uvedenému ve společenské smlouvě, měl by rejstříkový soud zamítnout návrh na zápis takové firmy do obchodního rejstříku.³⁴ Klamavě by proto působilo například uvedení slova „hotel“ ve firmě společnosti, který by neměla jako předmět podnikání ve společenské smlouvě uvedeno provozování ubytovacích služeb a která by k této činnosti neměla příslušné živnostenské oprávnění.³⁵

³² Viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. listopadu 1994, sp. zn. 3 Cmo 813/93, uveřejněný v časopise *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C. H. Beck, 1995, roč. 3, č. 4, s. 146; z novější judikatury např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2010, sp. zn. 29 Cdo 3580/2009.

³³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. ledna 2008, sp. zn. 32 Odo 1729/2006.

³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. dubna 2008, sp. zn. 29 Cdo 201/2007.

³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2004, sp. zn. 29 Odo 1190/2003.

Kromě dvou výše uvedených zásad, jež jsou výslovně upraveny v obchodním rejstříku, rozeznává právní teorie ještě další zásady, které je třeba při tvorbě obchodní firmy dodržet. Patří mezi ně například:³⁶

- zásada jasnosti
- zásada jednotnosti
- zásada přiměřenosti
- zásada zachování dobrých mravů
- zásada legality
- zásada výlučnosti

Podle obsahu firemního kmene je možné rozlišovat firmu osobní, věcnou, fantazijní a smíšenou.³⁷

O osobní firmu se jedná v případě, že je ve firmě použito jméno některého společníka nebo i vícero společníků. Jako příklad mohou posloužit firmy František Novák s.r.o. nebo Čermák a syn s.r.o. S použitím takového typu obchodní firmy se však pojí jedna významná nevýhoda. Přestane-li totiž být osoba, jejíž jméno je ve firmě použito, společníkem, může společnost firmu s jejím jménem nadále používat jen se souhlasem tohoto (bývalého) společníka nebo jeho dědice.

Věcná firma se váže k předmětu podnikání společnosti či je z něj nějakým způsobem odvozena. Například může jít o Teplárenská novoměstská s.r.o. či Energetická společnosti Slovácko, spol. s r. o.

³⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA, Miloš TOMSA a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2010, 1469 s. Komentované zákony (C. H. Beck), s. 20 - 21.

³⁷ Tamtéž.

Fantazijní firma, jak již samotný název napovídá, je abstraktním označením, které nemá žádný reálný základ. Z takové firmy proto není možné zjistit předmět podnikání ani jiné informace o podnikateli. Příkladem může být Aloh, s.r.o.

Smíšená firma je kombinací shora uvedených druhů firem. Příkladem takové firmy je Klempířství Novák s.r.o.

Společnost by měla užívat obchodní firmu přesně v té podobě, jak je zapsaná v obchodním rejstříku. Pokud by se však přeci jen stalo, že by z jakéhokoliv důvodu (zejm. překlepu či nepozornosti) byla užitá obchodní firma nepřesně, nemusí to ještě mít za následek neplatnost právního úkonu. Je-li z ostatních údajů zřejmé, jaká konkrétní společnost úkon činí, není právní úkon neplatný.³⁸ Pokud by však ani výkladem nebylo možné subjekt, který právní úkon učinil, přesně identifikovat, byla by taková skutečnost vadou vůle, která by podle ust. § 37 odst. 1 občanského zákoníku způsobila neplatnost celého právního úkonu.³⁹

Právní teorie rozlišuje i tzv. nevhodné obchodní firmy.⁴⁰ Jedná se o obchodní firmy, jejichž základ je tvořen buď pouze obecným označením bez bližších rozlišovacích schopností (např. Kamenosochařství, Květinářství, Optika) nebo iniciály společníků či zkratkami, které nejsou obecně známé a srozumitelné (XYZ, ABC, J.A.K.). Z posléze uvedeného pravidla tvoří výjimku označení, které veřejnost vnímá jako pevně spojená s určitým subjektem (ČSAD, OKD).

³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. dubna. 1997, sp. zn. 2 Cdon 386/96, uveřejněný v časopise *Soudní judikatura: rozhodnutí soudů ČR*. Praha: ASPI Publishing, 1998, roč. 2, č. 6, s. 117: „Vada v označení osoby, která je účastníkem smlouvy, nezpůsobuje sama o sobě neplatnost této smlouvy, pokud lze z celého obsahu právního úkonu jeho výkladem (§35 odst. 2 OZ) popřípadě objasnění skutkových okolností, za nichž byl právní úkon učiněn, zjistit, kdo byl účastníkem smlouvy.“

³⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 2., přeprac. a rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2005, xxix, 516 s. Právnícké osoby, s. 25-26.

⁴⁰ Večerková E. in. VEČERKOVÁ, Eva, František FALDYNA, Ivan KOBLIHA, Jarmila POKORNÁ, Jindřich VÍTEK, Miloš TOMSA, Naděžda ROZEHNALOVÁ, Petr BALABÁN, Tomáš POHL a Karel MAREK. *Obchodní právo*. Meritum. 2. aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 29.

Téma obchodní firmy a její tvorby je velmi komplexní a není možné se mu v rámci této práce plně věnovat. Z tohoto důvodu ani nebyly podrobně rozebrány jednotlivé zásady, které se váží k tvorbě obchodní firmy. Pro potřeby výběru vhodné obchodní firmy by však shora uvedené informace měly být pro zakladatele dostatečným vodítkem.

1.3.2 Společníci

Společníkem společnosti s ručením omezeným je fyzická nebo právnická osoba, která poskytla vklad do základního kapitálu společnosti.⁴¹ Mohou jimi být jak osoby, které se účastní založení společnosti, tak osoby, které se stanou vlastníky obchodního podílu již existující společnosti. Účast společníka na společnosti, včetně z ní plynoucích práv a povinností, je vyjádřena právě obchodním podílem.

Obchodní zákoník umožňuje, aby se společníky společnosti s ručením omezeným staly jak fyzické, tak i právnické osoby. Totéž se vztahuje i na zakladatele. Zákon ani nezakazuje, aby se na založení a vzniku společnosti s ručením omezeným podílel pouze jeden zakladatel, přičemž může jít o fyzickou i právnickou osobu. V takovém případě by se jediný zakladatel stal jediným společníkem nové společnosti, s tím, že by výše jeho vkladu odpovídala výši základního kapitálu společnosti.

Společnost s jediným společníkem, tzv. jednočlenná společnost, však je zvláštním případem společnosti s ručením omezeným. Striktně vzato se totiž v případě jednočlenné společnosti vůbec o společnost nejedná, protože nedochází ke sdružení alespoň dvou osob.⁴² Že je jednočlenná společnost zvláštním případem dokládá i to, že dlouhou dobu byla společnost s ručením omezeným jedinou z v obchodním zákoníku

⁴¹ Společník. NAKLADATELSTVÍ SAGIT. *Obchodní právo* [online]. © 1996 - 2013 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&levelid=OB_337.HTM.

⁴² ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1.vyd. Praha: Prospektrum, 1997, s. 20.

upravených obchodních společností, která mohla být založena jen jednou fyzickou osobou jako zakladatelem.⁴³

Obchodní zákoník však obsahuje jiné omezení, podle nějž nesmí být jedna fyzická osoba společníkem více než tří společností s ručením omezeným. Cílem tohoto zákazu je zabránit vzniku většího počtu společností s ručením omezeným, resp. skupiny takových společností, které by byly ovládány jednou fyzickou osobou jako jediným společníkem. Tato situace by totiž mohla vést k vytváření nepřehledných vztahu jak mezi těmito společnostmi navzájem, tak ve vztahu ke třetím osobám, což by ve svém důsledku mohlo poškodit věřitele nebo omezit osobní odpovědnost jediného společníka.⁴⁴

Kromě toho je také zakázáno, aby společnost s ručením omezeným s jediným společníkem byla jediným zakladatelem nebo jediným společníkem jiné společnosti s ručením omezeným. Uvedené pravidlo se obecně označuje jako tzv. zákaz řetězení společností. Cílem této úpravy je zabránit vytváření neprůhledných struktur společností, což by mělo vést k větší ochraně věřitelů. Toto pravidlo bylo do obchodního zákoníku vloženo novelou č. 370/2000 Sb.,⁴⁵ která podle důvodové zprávy⁴⁶ vycházela z dvanácté evropské směrnice o obchodních společnostech⁴⁷. Ta umožňovala, aby si členské státy

⁴³ Obchodní zákoník ve znění účinném do 31. 12. 2011 v ust. § 162 odst. 1 zakazoval, aby jediným zakladatelem akciové společnosti byla fyzická osoba. S účinností od 1. 1. 2012 došlo ke změně tohoto ustanovení a nyní může být jediným zakladatelem akciové společnosti jak právnická, tak i fyzická osoba. Ust. § 162 odst. 1 bylo novelizováno zákonem č. 355/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

⁴⁴ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 2. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 103.

⁴⁵ Zákon č. 370/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění zákona č. 30/2000 Sb., zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶ Sněmovní tisk č. 476/0 ze dne 7. 1. 2000.

⁴⁷ Dvanáctá směrnice Rady (ES) č. 89/667/EHS v oblasti práva společností o společnostech s ručením omezeným s jediným společníkem, Úř. věst. L 395, 30. 12. 1989, str. 40-42, CELEX Nr. 31989L0667. Směrnice je všeobecně nazývána „Dvanáctá směrnice“.

samy zvolily, zda upraví řetězení společností či nikoliv. Podle důvodové zprávy je nežádoucí a pro věřitele nebezpečné, aby jedna majetková hodnota sloužila k založení řady několika na sebe navazujících společností o jediném společníku, tedy společností fakticky ovládaných jednou osobou, která je společníkem první v řadě založené společnosti. Na druhou stranu toto omezení znemožňuje rozčlenit a oddělit jednotlivé navzájem nesouvisející podnikatelské aktivity. Druhým argumentem proti zákazu řetězení společností je skutečnost, že ani při dodržení tohoto zákazu není jisté, že společnosti bude udržovat majetek v hodnotě odpovídající minimálně jejímu základnímu kapitálu. V takovém případě pak věřitel stejně není nijak chráněn. Zákaz řetězení společností proto dle mého názoru neumožňuje dosáhnout proklamovaného cíle ochrany věřitelů a fakticky tak ztrácí své opodstatnění.

Zákaz řetězení společností zavedený novelou č. 370/2000 Sb., byl původně formulován poněkud nešťastně, neboť bylo v ust. § 105 odst. 2 obchodního zákoníku stručně stanoveno pouze to, že „společnost s jediným společníkem nemůže být jediným zakladatelem nebo jediným společníkem jiné společnosti“. Takto formulovaný zákaz samozřejmě přinášel interpretační problémy, když nebylo zcela zřejmé, které společnosti má zákon pojmem „společnosti“ na mysli.⁴⁸ Upřesnění přinesla až tzv. technická novela obchodního zákoníku,⁴⁹ která s účinností od 31. 12. 2001

⁴⁸ RYCHLÝ, Tomáš. Zákaz řetězení společností s ručením omezeným a (extra)teritoriální působnost obchodního zákoníku. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C. H. Beck, 2005, roč. 13, č. 6, s. 211.

⁴⁹ Zákon č. 501/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 370/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění zákona č. 30/2000 Sb., zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

nahradila vágní pojem „společnost“ již zcela jasným pojmem „společnost s ručením omezeným“. Dnes je tedy již vyjasněno, že společnost s ručením omezeným s jediným společníkem může být jediným zakladatelem akciové společnosti. Při zakládání společnosti s ručením omezeným je potřeba na tato omezení pamatovat a dodržovat zákonné zákazy.

Minimální počet společníků sice zákonem stanoven není, ale jejich maximální počet již omezen je. Společnost s ručením omezeným nemůže mít víc jak 50 společníků. Cílem zákonodárce patrně bylo předejít vzniku společností s komplikovanou vlastnickou a organizační strukturou. Pro společnost s velkým počtem společníků je vhodnějším typem než společnost s ručením omezeným akciová společnost.

Společníkem společnosti s ručením omezeným se může stát i zahraniční fyzická nebo právnická osoba.⁵⁰ Vždy však platí, že společnost, byť by byla založená zahraniční osobou, může být založena jen podle českého práva.

Společníci, tedy jejich jména, příjmení a bydliště v případě fyzických osob nebo název a sídlo u právnických osob, se podle ust. § 36 písm. c) obchodního zákoníku zapisují do obchodního rejstříku. Jakékoliv změny těchto identifikačních údajů společníků nebo i změny v osobách společníků by měly být do obchodního rejstříku zapsány bez zbytečného odkladu.

Kromě zápisu v obchodním rejstříku jsou společníci zapsáni také v seznamu společníků, jenž je pro potřeby společnosti veden jejími jednatelem. S ohledem na povinnost zapisovat osoby společníků do obchodního rejstříku postrádá podle mého názoru vedení seznamu společníků jakýkoliv praktický smysl. Zákon ani nespécifikuje, které údaje o společnících by měl seznam obsahovat. Vzhledem k jeho předpokládané

⁵⁰ Ust. § 21 odst. 2 obchodního zákoníku v platném znění definuje zahraniční osobu jako fyzickou osobu s bydlištěm nebo právnickou osobu se sídlem mimo území České republiky.

funkci by v seznamu ale měly být uvedeny alespoň základní identifikační údaje společníka, popřípadě údaje o jeho obchodním podílu na společnosti.⁵¹

Přestože je v běžném životě mezi širokou veřejností rozšířeno označování společníka společnosti s ručením omezeným jako podnikatele, jde o nesprávné užití pojmu podnikatel. Samotná účast společníka na společnosti s ručením omezeným z něj totiž automaticky nečiní podnikatele ve smyslu ust. § 2 odst. 2 obchodního zákoníku.⁵² Pouze pro úplnost dodám, že ust. § 2 odst. 2 písm. a) obchodního zákoníku, podle něž je podnikatelem osoba zapsaná v obchodním rejstříku, definuje jako podnikatele osobu, která je předmětem zápisu (v našem případě společnost s ručením omezeným), nikoliv osobu, která je v obchodním rejstříku zapsána pouze jako společník určité obchodní společnosti.

Již bylo nastíněno, že účast společníka na společnosti s ručením omezeným může vzniknout mnoha různými způsoby, a to originárně i derivativně. Jedním z častých způsobů bude dle mého názoru vznik účasti společníka přímo při procesu založení a vzniku společnosti. Zápisem společnosti do obchodního rejstříku, resp. dnem, ke kterému byla společnost zapsána, tedy jejím vznikem, se ze zakladatele stane společník. Osoba stojící mimo společnost se také může účastnit zvýšení jejího základního kapitálu tím, že v souladu s ust. § 143 odst. 2 obchodního zákoníku převezme závazek k novému vkladu do společnosti a stane se tak novým společníkem. Oba zmíněné případy vzniku účasti společníka na společnosti jsou originárním vznikem členství ve společnosti, neboť se v obou situacích stává společníkem osoba, která svůj členský podíl neodvozuje od žádného právního předchůdce.

⁵¹ Seznam společníků společnosti s ručením omezeným. NAKLADATELSTVÍ SAGIT. *Obchodní právo* [online]. © 1996 - 2013 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&levelid=OB_280.HTM.

⁵² Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. července 1996, sp. zn. 3 Cdon 851/96.

Další možností je, že již existující společník převede svůj obchodní podíl na třetí osobu, která se touto transakcí stane společníkem místo něj. Vyloučeno není ani nabytí členství přechodem obchodního podílu na dědice v dědickém řízení či přechodem podílu na právního nástupce právnické osoby v rámci jejího zániku. V těchto případech pak jde o derivativní vznik účasti společníka na společnosti, neboť nový společník odvozuje svůj členský podíl od právního předchůdce.

Kromě toho, že se za trvání společnosti mohou různé osoby stojící mimo společnost stát novými společníky, může samozřejmě dojít i k zániku účasti stávajícího společníka na společnosti. K zániku jeho účasti může dojít jak z obecných důvodů, které jsou důvodem zániku účasti společníka u všech typů obchodních společností, tak ze speciálních důvodů, které jsou aplikovatelné jen u společností s ručením omezeným. Mezi obecné důvody zániku účasti společníka na společnosti patří zejména smrt společníka fyzické osoby a zánik společníka právnické osoby, popřípadě prohlášení konkursu na majetek společníka nebo zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku. Účast společníka na společnosti zaniká rovněž v důsledku převodu obchodního podílu na jinou osobu.

Účast společníka na společnosti může zaniknout i proti jeho vůli. Tak je tomu v případě, kdy je společník ze společnosti vyloučen soudem, protože závažným způsobem porušuje své povinnosti, ačkoliv byl k jejich plnění vyzván a na možnost vyloučení upozorněn. Návrh na vyloučení společníka podává soudu sama společnost. Vyloučit společníka může i valná hromada svým rozhodnutím v rámci tzv. kadučního řízení,⁵³ pokud společník nedodrží svou povinnost splatit vklad za podmínek určených zákonem nebo společenskou smlouvou.

Podle § ust. 148 obchodního zákoníku nemůže společník ze společnosti s ručením omezeným vystoupit. Účast společníka však může být ukončena dohodou

⁵³ Kaduční řízení je upraveno v ust. § 113 obchodního zákoníku v platném znění.

všech společníků. Jde vlastně o změnu společenské smlouvy. Nepodaří-li se dosáhnout dohody, zbývá společníkovi jako poslední možnost podat soudu návrh na zrušení jeho účasti ve společnosti, pokud na něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval.⁵⁴

1.3.3 Vklad společníka

Podle obchodního zákoníku se vkladem společníka do obchodní společnosti rozumí souhrn peněžních prostředků (peněžitý vklad) nebo jiných penězi ocenitelných hodnot (nepeněžitý vklad), které se osoba zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení své účasti ve společnosti.⁵⁵

Nepeněžitým vkladem mohou být věci movité i nemovité, cenné papíry, pohledávky, obchodní podíl nebo podnik či jeho část. Stejně tak mohou být nepeněžitými vklady i práva duševního vlastnictví. I přes takto široké vymezení nepeněžitých vkladů stanoví obchodní zákoník určité podmínky a omezení toho, co může být předmětem nepeněžitého vkladu. Nepeněžitým vkladem tak nemůže být jakýkoliv majetek, ale pouze takový majetek, který je pro společnost hospodářsky využitelný ve vztahu k předmětu podnikání. Nepeněžitým vkladem nemohou být ani pohledávky, které nelze postoupit jiné osobě, nebo jiné nepřevoditelné majetkové hodnoty (např. osobní práva autorská).⁵⁶ Předmětem nepeněžitého vkladu nesmí být ani závazek společníka k výkonu práce nebo poskytnutí služeb.

Každý společník společnosti s ručením omezeným smí vlastnit jen jeden vklad. Nabude-li společník další podíl na téže společnosti, zvýší se poměrně celý jeho vklad.

⁵⁴ V případě nedostatku jiných „relevantních“ důvodů je možné jako důvod uvést rodinné poměry či zdravotní stav společníka.

⁵⁵ Definice je obsažena v ust. § 59 odst. 1 obchodního zákoníku v platném znění.

⁵⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA, Miloš TOMSA a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2010, 1469 s. Komentované zákony (C. H. Beck), s. 228.

Lhůtu pro splacení vkladů, stejně jako výši vkladu každého zakladatele/společníka stanoví společenská smlouva, popř. zakladatelská listina nebo prohlášení o převzetí nových vkladů. Smluvní volnost je zde však omezena kogentním ustanovením obchodního zákoníku, podle nějž musí být vklady splaceny nejpozději do pěti let od vzniku společnosti s ručením omezeným. V zásadě platí, že společník, který převzal vkladovou povinnost, nesmí být této povinnosti zproštěn.

Samotná problematika splácení různých druhů vkladů bude podrobně probrána dále v této práci v kapitole splácení vkladů.

1.3.4 Základní kapitál

Jak již bylo výše uvedeno, je povinná tvorba základního kapitálu jedním ze stěžejních znaků kapitálových obchodních společností. Základním kapitálem jakékoliv obchodní společnosti se podle ust. § 58 odst. 1 obchodního zákoníku rozumí peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů všech společníků do základního kapitálu společnosti. Zákon vyžaduje, aby byl základní kapitál vždy vyjádřen v jednotkách české měny, to platí i v situaci, kdy jsou zakladateli společnosti zahraniční osoby. Toto ustanovení však nebrání zakladatelům a později společníkům splácet své vklady i v cizí měně.

Kromě pojmu základní kapitál pracuje obchodní zákoník také s pojmy obchodní majetek, čistý obchodní majetek, obchodní jmění a vlastní kapitál, které obchodní zákoník definuje ve svém ust. § 6. Všechny tyto pojmy sice nějakým způsobem vychází z majetku společnosti, ale pouze základní kapitál je statickou veličinou, která se v čase nemění, resp. mění se pouze cíleným zásahem společníků při změně výše základního kapitálu. Ostatní pojmy představují dynamické veličiny průběžně se v čase měnící i bez zásahu společníků.

Základní kapitál plní ve společnosti s ručením omezeným několik důležitých funkcí. Má garanční funkci vůči věřitelům, vyjadřuje míru účasti společníka na společnosti a zároveň je měřítkem zisku a ztráty společnosti.⁵⁷ Nejdůležitější z uvedených je patrně garanční funkce základního kapitálu. K této problematice je však nutné poznamenat, že výše základního kapitálu společnosti je pouze číslo uvedené v zakladatelském dokumentu a posléze v obchodním rejstříku, které vůbec nemusí reflektovat majetkové poměry společnosti. Není proto vyloučeno, že nastane situace, kdy bude čistý obchodní majetek společnosti nižší, než výše základního kapitálu uvedená ve společenské smlouvě a zapsaná v obchodním rejstříku.⁵⁸ Garanční funkce základního kapitálu tak může být značně diskutabilní.

Základní kapitál je součástí vlastního kapitálu. Minimální výše základního kapitálu společnosti s ručením omezeným činí podle ust. § 108 odst. 1 obchodního zákoníku 200 000 Kč. Dalším zákonným omezením je požadavek, aby výše vkladu jednoho společníka činila minimálně 20 000 Kč, přičemž každý vklad musí být dělitelný na celé tisíce. Tato podmínka platí i pro společnosti, které mají víc než 10 společníků. V takovém případě pak minimální výše základního kapitálu bude muset být vyšší než oněch obchodním zákoníkem požadovaných 200 000 Kč.

V praxi je obvyklé, že výše vkladu každého společníka odpovídá hodnotě majetku, který tento vnáší do společnosti. Obchodní zákoník zakazuje dohodu, podle níž by hodnota vkládaného majetku byla nižší, než výše vkladu zapisovaná do obchodního rejstříku, tzv. pod-pari emisi. Na druhou stranu nic nebrání zakladatelům sjednat si, že budou mít povinnost poskytnout společnosti další plnění nad rámec výše vkladu zapsané do obchodního rejstříku. Pak se jedná o tzv. nad-pari emisi, jejímž

⁵⁷ ELIÁŠ, Karel, Jarmila POKORNÁ a Tomáš DVORÁK. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xxxv, 503 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck), s. 43 - 44.

⁵⁸ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, s. 76-77.

typickým příkladem je tvorba ážia. Obecně lze emisní ážio označit jako rozdíl mezi výší vkladu společníka do základního kapitálu společnosti a hodnotou majetku, který do společnosti vkládá za účelem nabytí či zvýšení podílu na společnosti.⁵⁹ Jinými slovy jde o situaci, kdy obchodní společnost nabude majetek vyšší hodnoty, než kolik činí hodnota vkladu společníka. Je-li emisní ážio vytvářeno při vzniku společnosti, tvoří další aktiva, která může společnost využívat při rozjezdu svých podnikatelských aktivit. Emisní ážio ale samozřejmě může vzniknout i později, tj. již po vzniku společnosti, při zvyšování základního kapitálu.

V případě nepeněžitých vkladů do základního kapitálu společnosti se rozdíl mezi hodnotou nepeněžitého vkladu a hodnotou, která se započítává na vklad společníka, považuje za emisní ážio pouze tehdy, pokud společenská smlouva, resp. usnesení valné hromady nebo stanovy, neurčují, že vzniklý rozdíl či jeho část je společnost povinna vyplatit upisovatel nebo, že je příspěvkem do rezervního fondu společnosti.⁶⁰

Přestože minimální výše základního kapitálu činí, jak bylo shora uvedeno, 200 000 Kč, je možné v obchodním rejstříku najít společnosti s ručením omezeným, jejichž základní kapitál činí pouze 100 000 Kč. Do 31. 12. 2000 totiž byla minimální výše základního kapitálu stanovena částkou 100 000 Kč a teprve s účinností od 1. 1. 2001 byla novelou obchodní zákoníku⁶¹ tato částka zvýšena na 200 000 Kč. Podle přechodných ustanovení novely nemusely již vzniklé společnosti s ručením omezeným navyšovat základní kapitál do nové minimální výše, nesměly však rozhodnout o snížení

⁵⁹ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, s. 97.

⁶⁰ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 2. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 168.

⁶¹ Jde o zákon č. 370/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění zákona č. 30/2000 Sb., zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.

základního kapitálu pod částku 200 000 Kč a v případě zvýšení základního kapitálu musel být tento zvýšen alespoň do výše nově požadovaného minimálního základního kapitálu, tj. do výše 200 000 Kč.

Je možné konstatovat, že podobná úprava základního kapitálu společnosti s ručením omezeným, vycházející ze stejných principů, byla zavedena již zmiňovaným rakousko-uherským zákonem č. 58/1906 ř. z., o společnostech s ručením obmezeným. Místo pojmu základní kapitál se užíval pojem kmenový kapitál, přičemž zákon požadoval kmenový kapitál v minimální výši 20 000 korun. Kmenový kapitál byl tvořen součtem kmenových vkladů jednotlivých společníků, s tím, že každý kmenový vklad musel dosahovat minimální výše 500 korun. Nepřekvapí, že i tehdy musely být kmenový kapitál i jednotlivé kmenové vklady vždy vyjádřeny v jednotkách korun.⁶²

Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku mohou zakladatelé podat teprve poté, co došlo ke splacení alespoň 30 % každého peněžitého vkladu. Kromě toho musí být všechny nepeněžité vklady splaceny v celé výši a zároveň musí být v plné výši splaceno také celé emisní ážio. Dále zákon stanoví, že celková výše splacených peněžitých vkladů spolu s hodnotou splacených nepeněžitých vkladů nesmí být nižší než 100 000 Kč.⁶³ Má-li společnost s ručením omezeným jen jednoho zakladatele, uplatní se zvláštní pravidlo, podle nějž musí být celý základní kapitál společnosti splacen ještě před jejím vznikem. V opačném případě rejstříkový soud společnost do obchodního rejstříku nezapíše.⁶⁴

⁶² Ust. § 6 odst. 1 zákona č. 58/1906 ř. z., o společnostech s ručením obmezeným.

⁶³ Ust. § 111 odst. 1 obchodního zákoníku v platném znění.

⁶⁴ Ust. § 111 odst. 2 obchodního zákoníku v platném znění.

1.3.5 Ručení společníků

Již několikrát bylo výše v textu uvedeno, že společníci za něco ručí. Před popisem samotného ručení společníků je potřeba seznámit čtenáře s často zaměňovanými pojmy ručení a odpovědnost. Obchodní společnost jako právnická osoba odpovídá za všechny své závazky celým svým majetkem, přičemž tato odpovědnost za závazky není nikterak omezena. Naopak její společníci za závazky společnosti, tedy za cizí závazky, ručí, a to pouze v zákonem stanoveném rozsahu a pro případ, že společnost nezvládne své závazky splnit.⁶⁵ Společníci ručí pouze v omezeném množství, jak již napovídá samotný název této obchodní společnosti. V případě ručení má společník podobné postavení jako ručitel, který převzal ručitelský závazek podle ust. § 303 a násl. obchodního zákoníku.⁶⁶

Podle § 106 odst. 2 ručí společníci solidárně, tedy společně a nerozdílně, za závazky společnosti do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků podle stavu zápisu v obchodním rejstříku. Není tedy rozhodné, jakou část vkladů společníci fakticky zaplatili, ale jaký stav splácení základního kapitálu je zapsán v obchodním rejstříku. Jinými slovy, dokud v obchodním rejstříku není zapsáno splacení všech vkladů všech společníků, ručí tito rukou společnou a nerozdílnou do výše rozdílu mezi základním kapitálem společnosti s ručením omezeným a vyšší součtu splacených vkladů či jejich částí všech společníků, které již byly zapsány do obchodního rejstříku.

Splnil-li společník svou ručební povinnost a uhradil věřiteli společnosti, který se na něj obrátil, jeho pohledávku vůči společnosti, není toto důvodem k tomu, aby odmítl plnit dalšímu věřiteli společnosti s odůvodněním, že již jednou svou ručební povinnost

⁶⁵ Prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc. charakterizuje odpovědnost jako sekundární povinnost vzniklou v důsledku porušení primární povinnosti a ručení jako primární právní povinnost, akcesorický zajišťující závazek. Viz PELIKÁNOVÁ, Irena. Ručení, závazek a odpovědnost v české právní terminologii. [online]. Společnost pro srovnávací právo [cit. 2009-03-22]. Dostupné z: <http://www.srovnacipravo.cz/texty/prevod.htm>.

⁶⁶ Viz ust. § 56 odst. 5 obchodního zákoníku v platném znění.

splnil. Plněním za dluh společnosti vůči jejímu věřiteli nezaniká ručení společníka, ani se nesnižuje jeho rozsah.⁶⁷ Pokud by společník splnil za společnost s ručením omezeným dluh, započte se toto plnění na splacení vkladu tohoto společníka, a to ke dni kdy k plnění došlo.⁶⁸ Nebylo-li by započtení možné (např. společník již za společnost jednou plnil a tehdy došlo k započtení a nyní již není co započíst, nebo společník již svůj vklad splatil, pouze tato skutečnost ještě nebyla zapsána do obchodního rejstříku), může společník požadovat náhradu za poskytnuté plnění od společnosti. Společnost samozřejmě nemusí být, díky špatnému finančnímu stavu, vždy schopna náhradu poskytnout. Pak by měl společník možnost požadovat náhradu od společníka, jehož vklad nebyl zcela splacen, a pokud by ani to nebylo možné, pak by mohl požadovat náhradu po každém ze společníků, a to v rozsahu jejich účasti na základním kapitálu společnosti. Společníci by se tedy ve vlastním zájmu měli zasadit o bezodkladný zápis splacení vkladu do obchodního rejstříku, protože zápis má v tomto případě konstitutivní účinky a pro společníky dalekosáhlé majetkové důsledky.

1.3.6 Jednatelé

Jednatelé jsou výkonným orgánem společnosti s ručením omezeným zabezpečujícím její každodenní chod. Jejich působnost směřuje jak navenek společnosti, pak jde o působnost statutárního orgánu jednajícího jménem společnosti, tak dovnitř společnosti, kdy jednatelé rozhodují o obchodním vedení společnosti s ručením omezeným, nebo plní jiné obchodním zákoníkem jim svěřené úkoly, např. svolávání valné hromady, vedení seznamu společníků společnosti s ručením omezeným nebo informování společníků o záležitostech společnosti.

⁶⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008, xxvi, 428 s. Právnícké osoby, s. .

⁶⁸ Ust. § 106 odst. 2 obchodního zákoníku v platném znění.

Podle ust. § 13 odst. 1 obchodního zákoníku jedná právnická osoba svým statutárním orgánem, popř. za ni může jednat zástupce. Statutárními orgány společnosti s ručením omezeným jsou jednatelé. Jednají jejím jménem, přičemž platí, že společnost může mít jednoho nebo i více jednatelů. Jménem společnosti pak jedná každý z jednatelů samostatně, pokud tato otázka není společenskou smlouvou nebo stanovami řešena jiným způsobem. Již bylo uvedeno, že jednatel jedná jménem společnosti - jde tedy o přímé jednání této společnosti a nikoliv o zastoupení. Jednatel se, včetně způsobu, jak jménem společnosti jedná, povinně zapisuje do obchodního rejstříku.

Jednatelé mohou za společnost jednat ve všech věcech. Společenská smlouva, stanovy nebo valná hromada společnosti s ručením omezeným by sice mohly jednatelské oprávnění jednatelů omezit, avšak toto omezení by bylo vůči třetím osobám neúčinné.⁶⁹ Omezení by bylo neúčinné za všech okolností, tedy i pokud by třetí osoba o omezení věděla nebo pokud by toto omezení bylo přímo zapsáno v obchodním rejstříku. Omezení tedy působí pouze uvnitř společnosti a bylo by například možné na jeho základě požadovat po jednatele náhradu způsobené škody, pokud by svým jednáním omezení porušil a způsobil tak společnosti škodu.

Vzhledem k popsanému širokému jednatelskému oprávnění nepřekvapí, že je společnost vázána i právními úkony jednatele, které jsou v rozporu se zájmy společnosti či společníků.⁷⁰ I v tomto případě by však jednatel mohl odpovídat za způsobenou škodu. Podle ust. § 261 odst. 3 písm. f) obchodního zákoníku se vztahy mezi společností a statutárním orgánem této společnosti vždy řídí ustanoveními obchodního zákoníku.⁷¹ Odpovědnost jednatele je tedy konstruována jako objektivní obchodněprávní odpovědnost a jednatel za škodu způsobenou společností odpovídá

⁶⁹ Ust. § 133 odst. 2 obchodního zákoníku v platném znění.

⁷⁰ POKORNÁ, Jarmila, Zdeněk KOVAŘÍK, Zdeněk ČÁP a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, xxxv, 1079 s. Komentáře Wolters Kluwer, s. 626.

⁷¹ Jde tedy o tzv. absolutní obchodní závazkový vztah.

neomezeně. Podle okolností konkrétního případu by bylo možné uvažovat také o trestněprávní odpovědnosti jednatele.

První jednatele společnosti s ručením omezeným jsou do funkce ustanoveni podpisem společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny. Ke vzniku jejich funkce však dochází až současně se vznikem společnosti, tedy zápisem společnosti i jich jako jednatelů do obchodního rejstříku, neboť do té doby společnost jako samostatná entita neexistuje. Další jednatele jsou pak podle ust. § 133 odst. 3 obchodního zákoníku jmenování valnou hromadou z řad společníků nebo jiných fyzických osob. Tato větná konstrukce vyvolává dojem, že jednatelem společnosti s ručením omezeným může být jen fyzická osoba. V obvyklých případech bude jednatelem skutečně pouze fyzická osoba, je však teoreticky možné, aby se jím výjimečně stala i právnická osoba.⁷²

Zápis jednatele do obchodního rejstříku má deklaratorní povahu a funkce jednatele proto vzniká již dnem jmenování, bez ohledu na to, kdy dojde k zápisu nově jmenovaného jednatele do obchodního rejstříku. Návrh na zápis změny jednatele do obchodního rejstříku tak již podává a podepisuje jménem společnosti nový jednatel. Valná hromada může jednatele také kdykoliv odvolat.

Obchodní zákoník podrobně stanoví podmínky, jež musí jednatel splňovat. Jsou jimi dosažení věku 18 let,⁷³ plná způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost ve smyslu zákona o živnostenském podnikání a absence překážky provozování živnosti či překážky podle ust. § 381 obchodního zákoníku. Pokud by jednatel přestal tyto podmínky splňovat, jeho funkce by zanikla.

⁷² Tato možnost vychází z ust. § 194 odst. 2 obchodního zákoníku ve spojení s ust. § 71 odst. 2 obchodního zákoníku v platném znění. Více viz SUM, Tomáš. Může se stát právnická osoba jednatelem společnosti s ručením omezeným?. EPRAVO.CZ. *Články* [online]. © 1999 - 2013 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/muze-se-stat-pravnicka-osoba-jednatelem-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-43820.html>.

⁷³ Pokud by se jednatelem stala právnická osoba, musí určit fyzickou osobu, která bude jejím jménem vykonávat funkci jednatele. Tato osoba samozřejmě musí splňovat uvedené podmínky.

Za splnění uvedených podmínek se jednatelem může stát i zahraniční osoba ve smyslu obchodního zákoníku. Toto konstatování na první pohled vypadá nekonfliktně a bezproblémově, jak ale bude dále v textu uvedeno, může pro zahraniční osobu být i relativně dost obtížné stát se jednatelem české společnosti s ručením omezeným.

Na jednatele společnosti s ručením omezeným se, v rozsahu uvedeném v ust. § 136 obchodního zákoníku, vztahuje zákaz konkurence. Ten je možné obecně definovat jako „*právními předpisy stanovený příkaz, aby se osoba, která vykonává funkci statutárního nebo jiného orgánu nebo je společníkem obchodní společnosti (jiné právnické osoby) zdržela určitého chování, které by mohlo ohrožovat zájmy obchodní společnosti*“⁷⁴. Lze jej označit za prostředek ochrany společnosti i za prostředek ochrany věřitelů.⁷⁵

Podle tohoto ustanovení jednatel například nesmí zprostředkovávat nebo obstarávat pro jiné osoby obchody společnosti, účastnit se na podnikání jiné společnosti jako společník s neomezeným ručením či vstupovat se společností do obchodních vztahů. Ve společenské smlouvě mohou být stanovena i další omezení. Zákaz konkurence tedy může být rozšířen nad rámec zákonných ustanovení, není však možné jej smluvně zúžit či jeho aplikaci zcela vyloučit. Sankce za porušení zákazu konkurence jsou uvedeny v ust. § 65 odst. 2 obchodního zákoníku.

Jednatelé také zabezpečují obchodní vedení společnosti. Právní teorie ve shodě s judikaturou většinou chápe obchodní vedení jako řízení společnosti, tj. zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o podnikatelských záměrech.⁷⁶ Dále pod obchodní vedení spadá také rozhodování o provozních

⁷⁴ KŘETINSKÝ, Daniel. Věcný a osobní rozsah zákazu konkurence v obchodních společnostech. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C. H. Beck, 1999, roč. 7, č. 6, s. 302.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. srpna 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003.

záležitostech společnosti, což může být i rozhodování o reklamě či o vedení účetnictví.⁷⁷

Má-li společnost jen jednoho jednatele, nepředstavuje rozhodování o obchodním vedení samozřejmě žádný problém. Je-li jednatelů několik, je k rozhodnutí o obchodním vedení potřeba souhlas většiny z nich. Společenská smlouva však tuto otázku může upravit i jinak. Samotný právní úkon, kterým se realizuje obchodní vedení společnosti navenek, je již jednání jménem společnosti, k němuž je oprávněn každý jednatel společnosti samostatně, a to i v případě, že má společnost více jednatelů - samozřejmě pokud společenská smlouva či stanovy neurčí něco jiného.⁷⁸

Jedna ze základních povinností jednatelů, vést seznam společníků, již byla zmíněna. Neméně důležitá je i povinnost informovat společníky o záležitostech společnosti nebo zajistit řádné vedení evidence a účetnictví. Jsou to rovněž jednatele, kdo podává rejstříkovému soudu návrh na zápis zákonem stanovených skutečností do obchodního rejstříku.

Za výkon činnosti statutárního orgánu přísluší jednatele odměna. Rozhodování o výši odměny jednatele je plně v kompetenci valné hromady společnosti. Odměna by však jednatele náležela také v případě, že by o ní valná hromada nerozhodla, protože by se například nedokázala většinově dohodnout na konkrétní výši. Pak by měl jednatel nárok na odměnu ve výši obvyklé za poskytnuté služby podle právní úpravy mandátní smlouvy.⁷⁹

Ustanovení o mandátní smlouvě jsou pro jednatele důležitá i v dalších ohledech. Je z nich totiž možné dovodit právo jednatele, který zároveň není společníkem společnosti, účastnit se valné hromady a právo být informován o záležitostech a

⁷⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA, Miloš TOMSA a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2010, 1469 s. Komentované zákony (C. H. Beck), s. 463.

⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. srpna 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003.

⁷⁹ Viz ust. § 66 odst. 2 obchodního zákoníku ve spojení s ust. § 571 odst. 1 obchodního zákoníku v platném znění o odměně mandátáře v případě uzavření mandátní smlouvy.

zájmech společnosti.⁸⁰ Na druhou stranu je dle mého názoru možné, ačkoliv to obchodní zákoník nikde ve svých ustanoveních výslovně neuvádí, dovodit také povinnost jednatele účastnit se valné hromady společnosti s ručením omezeným.⁸¹

1.3.7 Dozorčí rada

Dozorčí rady se ve společnostech s ručením omezeným příliš často nevyskytují. Zřizují se pouze, pokud to je stanoveno ve společenské smlouvě nebo je-li to v některých případech zvláštním zákonem vyžadováno. Zřízení dozorčí rady může být vyžadováno zákonem č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev v platném znění.

Dozorčí rada má ve společnosti s ručením omezeným, podobně jako v akciové společnosti, kontrolní funkci. Musí mít vždy minimálně tři členy. Členy⁸² volí i odvolává valná hromada. Stejně jako na jednatele společnosti se na ně vztahuje zákaz konkurence. Obchodní zákoník výslovně stanoví, že členem dozorčí rady nemůže být jednatel, což není s ohledem na kontrolní funkci dozorčí rady nikterak překvapivé.

Podobně jako jednatelství je i členství v dozorčí radě závazkem osobní povahy podle ust. § 66 odst. 2 obchodního zákoníku. Vztah mezi členy dozorčí rady a společností s ručením omezeným je, stejně jako tomu bylo u jednatelů, absolutním obchodním závazkovým vztahem, který se řídí ustanoveními obchodního zákoníku. Odměna členů dozorčí rady by měla být stanovena ve smlouvě o výkonu funkce a není-li tato uzavřena, řídí se odměna, podobně jako v případě jednatelů společnosti,

⁸⁰ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1.vyd. Praha: Prospektrum, 1997, s. 179.

⁸¹ Podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 3009/2007, mohou být neúčasti členů představenstva akciové společnosti na jednání valné hromady porušena práva akcionářů. Dále v tomto rozsudku Nejvyšší soud podrobně rozebírá, z jakých ustanovení obchodního zákoníku odvozuje povinnost členů představenstva účastnit se jednání valné hromady. Mám za to, že podobné závěry je možné analogicky aplikovat i pro povinnost jednatelů společnosti s ručením omezeným účastnit se valné hromady společnosti.

⁸² Člen dozorčí rady musí splňovat stejné podmínky jako jednatel společnosti.

ustanoveními obchodního zákoníku o mandátní smlouvě. Pak by měl člen dozorčí rady nárok na odměnu v obvyklé výši.

Úkoly dozorčí rady jsou v zákoně stanoveny taxativně. Mimo jiné jde o podávání zpráv valné hromadě, dohled nad činností jednatelů, kontrolu údajů obsažených v obchodních a účetních knihách a přezkum účetních závěrek. Vyžaduje-li to zájem společnosti, je dozorčí rada oprávněna (a také povinna) svolat valnou hromadu. Společenská smlouva, popř. zakladatelská listina nebo stanovy společnosti mohou rozšířit rozsah působnosti dozorčí rady. Nesmí tak ale být zasahováno do působnosti jiného orgánu společnosti.

Členové dozorčí rady mají právo účastnit se valné hromady bez ohledu na to, kým byla svolána a mohou kdykoliv požádat o udělení slova, které jim následně musí být uděleno. Mohou se vyjadřovat k záležitostem projednávaných valnou hromadou, nemohou o nich však hlasovat. To by samozřejmě neplatilo pro členy dozorčí rady, kteří jsou zároveň společníky, neboť ti mají právo hlasovat o všech otázkách stejně jako ostatní společníci - nečlenové dozorčí rady.

2 Založení a vznik společnosti s ručením omezeným

2.1 Vysvětlení pojmů

Na tomto místě je třeba upozornit na to, že obchodní zákoník rozlišuje pojmy „založení obchodní společnosti“ a „vznik obchodní společnosti“.

Společnost s ručením omezeným se zakládá společenskou smlouvou uzavřenou všemi zakladateli. V případě, že by společnost s ručením omezeným zakládal jen jediný zakladatel, nahrazuje společenskou smlouvu zakladatelská listina. I přes tento název však zakladatelská listina společnosti s ručením omezeným zůstává svým obsahem společenskou smlouvou v tom smyslu, že upravuje i fungování a vnitřní rozhodovací procesy společnosti.⁸³

Ať již je společnost s ručením omezeným zakládána společenskou smlouvou nebo zakladatelskou listinou, vždy tento dokument musí mít formu notářského zápisu. Dále platí, že zakladatelská listina musí obsahovat stejné náležitosti jako společenská smlouva. Požadavek vyhotovení společenské smlouvy ve formě notářského zápisu byl v našem právním řádu zakotven, alespoň pokud jde o novodobou úpravu společnosti s ručením omezeným, novelou obchodního zákoníku s účinností od 1. 1. 2001.⁸⁴ Tato novela promítla do českého obchodního práva článek 10 první evropské směrnice o obchodních společnostech,⁸⁵ podle nějž musí být u vyjmenovaných druhů obchodních společností všechny zakladatelské dokumenty a stanovy, stejně jako jejich změny,

⁸³ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA, Miloš TOMSA a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2010, 1469 s. Komentované zákony (C. H. Beck), s. 554.

⁸⁴ Jednalo se o zákon č. 370/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění zákona č. 30/2000 Sb., zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁵ První směrnice Rady (ES) č. 68/151/EHS o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření, Úř. věst. L 65, 14. 3. 1968, s. 8 - 12), CELEX Nr. 31968L0151. Směrnice je všeobecně nazývána „První směrnice“.

úředně ověřeny. Není bez zajímavosti, že požadavek notářského zápisu, který obchodní zákoník na společenskou smlouvu nebo zakladatelskou listinu společnosti s ručením omezeným od roku 2001 klade, není z historického pohledu žádnou novinkou. Již rakousko-uherský zákon č. 58/1906 ř. z., o společnostech s ručením obmezeným⁸⁶ požadoval při zřízení společnosti formu „notářského spisu“.

Uzavření společenské smlouvy společnosti s ručením omezeným je právním úkonem ve smyslu ust. § 34 občanského zákoníku. Při uzavírání smlouvy a posuzování její platnosti se proto aplikují ustanovení o prvních úkonech obsažená v občanském zákoníku.

Zakladatelé, budoucí společníci, se podpisem společenské smlouvy zavazují vložit do společnosti určité majetkové hodnoty, jedná se tedy o úplatný právní úkon. Vnáší do společnosti vklady, za něž získávají obchodní podíl ve společnosti. Z tohoto pohledu se transakce podobá smlouvě směnné. Zároveň společenská smlouva nezavazuje pouze zakladatele, ale také samotnou společnost s ručením omezeným, která, ač není účastníkem smlouvy, je touto smlouvou zakládána. Smlouva společnosti s ručením omezeným přiznává práva a definuje povinnosti, které společnost sama smluvně nepřijala a podobá se tak typově smlouvě ve prospěch a k tíži třetího.⁸⁷ Povinnost uzavřít smlouvu ve formě notářského zápisu značí, že jde o formální právní úkon.

Uvedené charakteristiky zakladatelského dokumentu společnosti s ručením omezeným ukazují, že je společenská smlouva složitým a jen velmi obtížně stručně popsatelným úkonem, který je autonomním smluvním typem - pojmenovanou smlouvou, jejíž právní úprava se nalézá v obchodním zákoníku.⁸⁸

⁸⁶ Ust. § 4 zákona číslo 58/1906 ř. z., o společnostech s ručením obmezeným.

⁸⁷ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1.vyd. Praha: Prospektrum, 1997, s. 24.

⁸⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na s.r.o.* Vyd. 1. Praha: ASPI, 2002, s. 72-73.

Společenskou smlouvu podepisují všichni zakladatelé, přičemž k jejímu uzavření dochází připojením podpisu posledního zakladatele ke smlouvě. Zakladatelé fyzické osoby ji podepisují buď osobně nebo prostřednictvím osoby k tomuto úkonu zmocněné. Je-li zakladatelem právnická osoba, jedná jejím jménem statutární orgán nebo osoba jím zmocněná v souladu s obecnými ustanoveními zákona. Samotný notářský zápis zakladatelského dokumentu má charakter veřejné listiny, která sama o sobě implikuje splnění požadavku úředně ověřeného podpisu zakladatele. V případě, že zakladatel, ať již fyzická nebo právnická osoba, zmocní k podpisu společenské smlouvy další osobu, musí se tato osoba prokázat písemnou plnou mocí a podpis zmocnitele musí být úředně ověřen.

Teprve po založení společnosti je možné dát rejstříkovému soudu návrh na její zápis do obchodního rejstříku. Společnost s ručením omezeným jako samostatná entita vznikne až zápisem do obchodního rejstříku.

Po vzniku jakékoliv obchodní společnosti zapsáním do obchodního rejstříku, je ještě třeba ji zaregistrovat u zákonem stanovených úřadů, což je povinnost, na kterou se často zapomíná.

Z uvedeného je patrné, že společenská smlouva společnosti s ručením omezeným je listina využitelná nejen při samotném procesu založení společnosti s ručením omezeným, ale i později při jejím běžném fungování. Tato listina totiž, na rozdíl od např. zakladatelské smlouvy akciové společnosti, jejímž účelem je pouze upravit vztahy mezi zakladateli společnosti, popř. vztahy související se založením společnosti, upravuje i vztahy ve společnosti, tj. její vnitřní vztahy, za dobu jejího trvání. Patrně i proto je někdy označována za „ústavu společnosti s ručením omezeným“, ⁸⁹ což jen potvrzuje důležitost tohoto dokumentu.

⁸⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na s.r.o.* Vyd. 1. Praha: ASPI, 2002, s. 72.

Jak již bylo uvedeno, je společnost založena podpisem společenské smlouvy, popř. zakladatelské listiny. V tuto chvíli ještě společnost s ručením omezeným jako samostatná entita neexistuje⁹⁰ a podle právní teorie je možné ji přiznat jen tzv. latentní existenci, která právě vyjadřuje stav, kdy společnost již byla založena, ale ještě nevznikla.⁹¹ V tuto chvíli tedy společnost ještě není subjektem práv a povinností a jako taková ani nemůže sama činit právní úkony.

Přestože společnost v tomto okamžiku právně neexistuje, může nastat potřeba činit jejím jménem právní úkony (jednat jejím jménem), a to zejména s ohledem na skutečnost, že období tzv. latentní společnosti může trvat relativně dlouhou dobu. Typicky se například bude jednat o uzavření nájemní smlouvy k objektu, ve kterém bude mít společnost své sídlo zapsané v obchodním rejstříku. Výjimečné nebude ani uzavření pracovních smluv nebo nákup strojního vybavení či zásob nezbytných k zahájení podnikatelské činnosti.

Vzhledem k reálným potřebám praxe umožňuje obchodní zákoník činit i před samotným zápisem společnosti do obchodního rejstříku (tedy před vznikem společnosti) jejím jménem právní úkony. Tato situace je upravena v ust. § 64 obchodního zákoníku, podle nějž může za společnost v takovém případě jednat kdokoliv. Jednání ani není omezeno na nějaký konkrétní okruh osob - např. zakladatele nebo první jednatele společnosti. Jak zakladatelé, tak i jiné osoby od nich odlišné, které třeba ani se zakladateli nebo s již založenou společností nemusí být v žádném vztahu, tak mohou jménem společnosti jednat před jejím vznikem. Právě takto široce definovaný okruh osob oprávněných jednat jménem společnosti přispívá k ochraně třetích osob, s nimiž je

⁹⁰ Například německá judikatura a teorie při řešení této situace dospěly ke konceptu tzv. předspolečnosti („Vorgesellschaft“), který chápe již založenou obchodní společnost jako právní subjekt, jehož jménem jedná při splnění zákonných podmínek zakladatelé. Blíže viz rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 9. března 1981, uveřejněný v časopise *Neue juristische Wochenschrift*, 1981, s. 1373.

⁹¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander a Vladimír JAŠEK. Postavení obchodní společnosti mezi jejím založením a vznikem. *Právní rádce*. Praha: *Economia a.s.*, 1996, roč. 4, č. 6, s. 10. Shodně též DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na s.r.o.* Vyd. 1. Praha: *ASPI*, 2002, s. 89.

jménem společnosti jednáno. Třetí osoby totiž v tomto stadiu nemají možnost si ověřit vztah jednající osoby ke společnosti (např. zda jednají se zakladatelem nebo budoucím jednatelem společnosti) protože sama společnost ještě není zapsána v obchodním rejstříku ani žádném jiném veřejném seznamu. Podobně jako není nijak omezen okruh jednajících osob, není omezen ani účel, ke kterému má jednání směřovat.

Obchodní zákoník dále výslovně stanoví, že ten, kdo jedná jménem společnosti před jejím vznikem, je z tohoto jednání sám zavázán. V případě, že by jménem společnosti jednalo více osob, jsou všechny jednající osoby zavázány rukou společnou a nerozdílnou. Cílem této úpravy je jistě poskytnout dostatečnou ochranu třetím osobám jednajícím s dosud neexistující společností, o níž zatím nemají žádné údaje.

Automatická solidární odpovědnost osob jednajících jménem společnosti se mi jeví poněkud problematická, neboť je jednající osoba automaticky zavázána i jednáním jiné osoby, na které nejen že nemá žádný vliv, ale ani o něm nemusí vůbec vědět. V krajním případě by se tak mohlo stát, že bude osoba jednající jménem společnosti například o (sebekratším) nájmu kanceláře solidárně zavázána s jinou osobou, která jménem společnosti jedná o dodávce zboží v milionové nebo miliardové hodnotě, a to i v případě, že by první osoba s takovou dodávkou zboží vůbec nesouhlasila nebo o ní ani nevěděla.

Solidární odpovědnost jednajících osob vychází z ust. článku 7 první evropské směrnice o obchodních společnostech.⁹² Směrnice však na rozdíl od ust. § 64 odst. 1 obchodního zákoníku připouští, aby jednající osoby dohodou vyloučili solidaritu a odpovědnost za vzniklé závazky rozdělily podle jiného klíče. Nabízí se například dohoda, podle níž by každá osoba jednající jménem společnosti odpovídala pouze za

⁹² První směrnice Rady (ES) č. 68/151/EHS o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření, Úř. věst. L 65, 14. 3. 1968, s. 8 - 12), CELEX Nr. 31968L0151. Směrnice je všeobecně nazývána „První směrnice“.

závazky, které by sama jménem společnosti přijala. Mám za to, že de lege ferenda by bylo vhodné uzákonit v obchodním zákoníku možnost smluvně změnit solidární odpovědnost jednajících osob v intencích první směrnice.

Dále zákon ukládá zakladatelům společnosti s ručením omezeným povinnost pořídit seznam všech jednání učiněných jménem společnosti před jejím vznikem. Pro samotné pořízení seznamu jednání není stanovena žádná konkrétní lhůta, zakladatelé však musí seznam předložit valné hromadě společnosti nebo jejím společníkům v dostatečném předstihu, aby tato mohla učiněná jednání schválit nejpozději do tří měsíců od vzniku společnosti. Pokud valná hromada společnosti nebo společníci toto jednání do 3 měsíců od jejího vzniku schválí, nastupuje právní fikce, že z tohoto jednání byla od počátku (tj. ex tunc) zavázána společnost. Souhlas věřitele, ani písemná smlouva o postoupení pohledávky není potřeba. Naopak nebude-li takové jednání schváleno, zůstávají z něj zavázány osoby, které jménem společnosti jednaly. Tato koncepce, umožňující jednat jménem společnosti před jejím vznikem, s tím, že společnost následně může učiněná jednání schválit, existovala v našem právním řádu již v období první republiky a judikatura dovodila podobná pravidla, jako jsou v našem právním řádu zakotvena dnes.⁹³

Obchodní zákoník sice v ust. § 64 používá pojmu „zavázán“ (nebo jiné jeho obdoby) ale z kontextu i logiky věci je podle mého názoru zřejmé, že kromě závazků na společnost v případě schválení úkonů přechází také všechna případná oprávnění z těchto úkonů vyplývající. Mám za to, že i pokud by byl před vznikem společnosti učiněn jejím jménem úkon, z něhož by měla společnosti plynout pouze oprávnění (aniž by měla být společnost k čemukoliv zavázána) musí být toto jednání v zákonné lhůtě schváleno, jinak by z takového právního úkonu zůstala oprávněna sama jednající osoba. Zároveň se domnívám, že i o tomto schválení by měly být bez zbytečného odkladu vyrozuměny

⁹³ V podrobnostech viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. února 1923, sp. zn. R I 166/23.

třetí osoby - účastníci závazkových vztahů, z kterých společnosti mají plynout oprávnění.

Zákonodárce sice ust. § 64 obchodního zákoníku formuloval tak, že se vztahuje na všechna jednání učiněná jménem společnosti před jejím vznikem, mám však za to, že i přesto existují jednání, na která se pravidla obsažená v ust. § 64 vztahovat nemohou. Jde o jednání učiněná správcem vkladu v souvislosti s plněním vkladové povinnosti u nepeněžitých vkladů do základního kapitálu společnosti, a to v případě, kdy zákon váže přechod práva k předmětu vkladu právě na jednání správce vkladu. Z povahy věci a dalších ustanovení obchodního zákoníku vyplývá, že společnost nemůže odmítnout, resp. nemůže neschválit, tato jednání správce vkladu a proto podle mého názoru ani není možné na tato jednání aplikovat pravidla uvedená v ust. § 64 obchodního zákoníku.

Obchodní zákoník tedy umožňuje komukoliv jednat jménem neexistujícího subjektu (společnosti, která zatím nedovršila proces svého založení a vzniku), ale na vlastní účet jednající osoby, s výjimkou kdy nově vzniklá společnost takové jednání ve stanovené lhůtě schválí. I vzhledem k výše uvedeným praktickým konotacím tohoto ustanovení, se tato pravidla většinou budou týkat jednání učiněných jménem již založených společností.

Dle mého názoru však nelze opominout ani extenzivní výklad zmíněného ustanovení, podle něž obchodní zákoník umožňuje jednat nejen jménem již založené obchodní společnosti, ale také jménem společnosti dosud nezaložené. Existuje sice rozhodnutí Nejvyššího soudu,⁹⁴ které časově omezuje jednání jménem společnosti ve smyslu ust. § 64 obchodního zákoníku na období od založení společnosti do jejího vzniku, avšak toto rozhodnutí vychází ze znění ust. § 64 odst. 1 obchodního zákoníku

⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. dubna 2000, sp. zn. 33 Cdo 69/99, uveřejněný v časopise *Obchodní právo: časopis pro obchodněprávní praxi*. Praha: Prospektrum, spol.s.r.o, 2000, roč. 9, č. 4.

účinného do 31. 12. 2000⁹⁵ a dle mého názoru již, s ohledem na změnu dotčeného ustanovení, z něj za dnešního právního stavu nelze vycházet. To je ostatně problém většiny judikatury vztahující se k tomuto ustanovení obchodního zákoníku, neboť ta reflektuje znění tohoto paragrafu účinné do 31. 12. 2000 a po novele provedené zákonem č. 370/2000 Sb., již není použitelná.⁹⁶ Ust. § 64 obchodního zákoníku se dnes tedy dle mého názoru vztahuje i na situace, kdy ještě ani nedošlo k podpisu společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny a teprve probíhají jednání o založení konkrétní společnosti.

Nesplnění povinnosti zakladatelů pořádit seznam výše uvedených jednání zakládá společnou a nerozdílnou odpovědnost všech zakladatelů za škodu způsobenou porušením této povinnosti. I tato norma, uvedená v ust. § 64 odst. 2 obchodního zákoníku, zasluhuje bližší rozbor. Obchodní zákoník zde totiž zakladatelům ukládá povinnost, kterou ani při nejvyšším možném vynaloženém úsilí nemusí být objektivně schopni splnit. Zakladatelé totiž nemohou vědět, které osoby jménem společnosti jednaly a co bylo obsahem těchto jednání. Stanovit v takovém případě společnou a nerozdílnou odpovědnost zakladatelů za škodu se mi jeví nepřiměřené. Toto ustanovení také, dle mého názoru nedůvodně, činí rozdíly mezi zakladateli a třetími osobami jednajícími jménem společnosti, když pouze zakladatelé jsou odpovědní za škodu způsobenou věřitelům.

Po schválení jednání učiněných jménem společnosti před jejím vznikem jsou jednatele společnosti s ručením omezeným povinni bez zbytečného odkladu oznámit

⁹⁵ Do novely obchodního zákoníku provedené zákonem č. 370/2000 Sb., znělo ust. § 64 odst. 1 takto: „Do vzniku společnosti jednají ve věcech souvisejících se vznikem společnosti za společnost její zakladatelé nebo některý z nich, pokud tento zákon nebo zvláštní předpisy nestanoví jinak.“

⁹⁶ Jde např. o usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. února 2001, sp. zn. 32 Cdo 2767/2000, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2001, sp. zn. 29 Odo 30/2001, uveřejněný v časopise *Soudní judikatura: rozhodnutí soudů ČR*. Praha: ASPI Publishing, 2001, roč. 5, č. 9., pod číslem 114, nebo usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. února 1995, sp. zn. 16 Co 588/94, publikované v časopise *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C. H. Beck, 1995, roč. 3, č. 6.

tuto skutečnost účastníkům právních vztahů vzniklých z těchto jednání. Tedy jak osobám, které jménem společnosti jednaly, tak i třetím osobám, se kterými bylo jménem společnosti jednáno. I když zákon jednatelům tuto povinnost výslovně ukládá pouze u schválených jednání, v souladu s principem dobrých mravů by dle mého názoru měli jednatelé informovat také účastníky jednání, které valná hromada neschválila. Odstraní se tím nejistota zúčastněných osob a předejde se případným nepříjemnostem při plnění povinností z těchto jednání vyplývajících.

2.2 Zakladatelé

Zakladatelem společnosti s ručením omezeným je osoba, která s dalšími zakladateli uzavřela společenskou smlouvu nebo osoba, která pořídila zakladatelskou listinu.

Jak již bylo uvedeno výše, společnost s ručením omezeným může být založena jedním nebo více zakladateli. Maximální počet zakladatelů je, podobně jako maximální počet společníků, zákonem omezen na 50 osob.

Zakladatelem může být jakákoliv fyzická či právnická osoba (tj. i zahraniční osoba ve smyslu ust. § 21 obchodního zákoníku⁹⁷) pokud to zákon nevylučuje. Zakladatelem ani společníkem společnosti s ručením omezeným tak například nemůže být Česká republika,⁹⁸ ačkoliv se podle občanského zákoníku jedná o právnickou osobu. Česká republika by naopak mohla být zakladatelem akciové společnosti.⁹⁹ Další omezení lze najít přímo v obchodním zákoníku. Podle ust. § 105 odst. 2 nemůže být

⁹⁷ Ust. § 24 odst. 1 obchodního zákoníku v platném znění výslovně uvádí, že zahraniční osoba se může za účelem podnikání podílet na založení české právnické osoby nebo se účastnit jako společník nebo člen v české právnické osobě již založené.

⁹⁸ Podle ust. § 28 zákona číslo 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích v platném znění může stát být zakladatelem pouze akciové společnosti.

⁹⁹ Ust. § 21 občanského zákoníku v platném znění a ust. § 28 odst. 1 zák. č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, v platném znění.

společnost s ručením omezeným s jediným společníkem jediným zakladatelem jiné společnosti s ručením omezeným. Jedná se o již výše zmíněný zákaz řetězení společností. Stejně tak podle tohoto ustanovení nemůže být zakladatelem společnosti s ručením omezeným osoba, která je společníkem ve třech jiných společnostech s ručením omezeným.

Založení obchodní společnosti, a to kterékoliv právní formy, je právním úkonem, který se řídí ustanoveními o právních úkonech v občanském zákoníku¹⁰⁰. Zakladatel společnosti tedy musí mít způsobilost k právním úkonům. Tu nabývají fyzické osoby v plném rozsahu zletilostí, tj. dosažením věku 18 let nebo uzavřením manželství. Právnícké osoby nabývají způsobilost k právním úkonům zápisem do příslušného rejstříku. Osoba, která tuto podmínku nespĺňuje, musí být zastoupena svým zákonným zástupcem (v případě nezletilé osoby) nebo opatrovníkem (v případě osoby zcela nebo z části zbavené způsobilosti k právním úkonům).¹⁰¹

2.3 Obsah zakladatelských dokumentů společnosti s ručením omezeným

Jak již bylo uvedeno, zakládá se společnost s ručením omezeným uzavřením společenské smlouvy. Pokud má společnost s ručením omezeným pouze jediného zakladatele, pořizuje tento místo společenské smlouvy zakladatelskou listinu. Vždy je vyžadován notářský zápis. V obou případech jde o právní úkony a projev vůle tedy musí být v souladu s občanským zákoníkem učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně.¹⁰² Pouze při splnění těchto podmínek je učiněný právní úkon platný.

¹⁰⁰ Část první, hlava čtvrtá zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku v platném znění.

¹⁰¹ Viz ust. § 27 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku v platném znění.

¹⁰² Ust. § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku v platném znění.

Právní úkon je neplatný také tehdy, pokud ten, kdo jej učinil, nemá způsobilost k právním úkonům (viz výše). Není-li právní úkon učiněn ve formě požadované zákonem (v tomto případě ve formě notářského zápisu), je rovněž neplatný. „*Notářský zápis je veřejnou listinou, v níž dává notář projevu vůle účastníků právního úkonu příslušnou právní formu. Notář je povinen účastníky úkonu poučit a vysvětlit jim obsah i následky projevené vůle, která je v zápise zachycena. Pokud notář účastníky úkonu osobně nezná, musí jejich totožnost ověřit platným úředním průkazem, popř. dvěma svědky, jejichž totožnost je prokázána úředním průkazem. Notářský zápis musí obsahovat údaje o tom, kdy a kde byl úkon učiněn, označení notáře, identifikaci osob, které jej učinily, obsah úkonu, údaj o tom, že byl obsah po přečtení účastníky schválen, podpisy účastníků a otisk úředního razítka a podpis notáře.*“¹⁰³

Povinné obsahové náležitosti zakladatelského dokumentu společnosti s ručením omezeným samozřejmě stanoví obchodní zákoník. Konkrétně v ust § 110 odst. 1, kde jsou uvedeny náležitosti, které musí obsahovat každá společenská smlouva či zakladatelská listina každé společnosti s ručením omezeným.

Společenská smlouva nebo zakladatelská listina společnosti s ručením omezeným musí obsahovat alespoň:¹⁰⁴

- firmu a sídlo společnosti
- určení společníků uvedením firmy, popř. názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby
- předmět podnikání, pokud je společnost založena za jiným účelem, než je podnikání, musí být uveden předmět činnosti

¹⁰³ Viz Notářský zápis. NAKLADATELSTVÍ SAGIT. *Obchodní právo* [online]. © 1996 - 2013 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?sn=y&hledany=not%E1%F8sk%FD+z%E1pis&cd=152&ty p=r&levelid=ob_131a.htm.

¹⁰⁴ Ust. § 110 odst. 1 obchodního zákoníku v platném znění.

- výši základního kapitálu a výši vkladu každého společníka, včetně způsobu a lhůty pro splácení vkladu
- jména a bydliště prvních jednatelů společnosti a způsob, jakým jednají jménem společnosti
- jména a bydliště členů první dozorčí rady, pokud se zřizuje
- určení správce vkladu
- jiné údaje, které vyžaduje obchodní zákoník

Jiné údaje vyžadované zákonem jsou zejména předmět nepeněžitého vkladu a částka, kterou se započítává na vklad společníka, má-li být společníkem poskytnut nepeněžitý vklad,¹⁰⁵ dále pak ujednání o tvorbě a výši rezervního fondu¹⁰⁶ a pokud společnost bude vydávat stanovy, tak také ujednání o této skutečnosti.¹⁰⁷

Nedodržení některých těchto náležitostí stanovených pro společenskou smlouvu či zakladatelskou listinu může zhatit celý proces vzniku společnosti. Rejstříkový soud by měl před zápisem společnosti do obchodního rejstříku mimo jiné zkontrolovat, zda zakladatelský dokument společnosti obsahuje všechny zákonem stanovené údaje a pokud tomu tak není, neměl by společnost do obchodního rejstříku vůbec zapsat.

I pokud by však rejstříkový soud nedostatky společenské smlouvy, resp. zakladatelské listiny, společnosti s ručením omezeným přehlédl a společnost do obchodního rejstříku zapsal, nemá společnost úplně vyhráno. Podle ust. § 68a odst. 1 obchodního zákoníku sice platí, že nelze zrušit rozhodnutí, jímž se povoluje zápis společnosti do obchodního rejstříku a nelze se domáhat určení, že společnost nevznikla,

¹⁰⁵ Povinnost je uvedena v ust. § 109 odst. 3 obchodního zákoníku v platném znění.

¹⁰⁶ Povinnost vyplývá z ust. § 124 odst. 1 obchodního zákoníku v platném znění. Samotné chybějící ujednání o tvorbě a výši rezervního fondu v zakladatelském dokumentu však není zásadním nedostatkem společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny společnosti s ručením omezeným, protože obchodní zákoník v ust. § 124 odst. 1 velmi detailně upravuje tvorbu a výši rezervního fondu.

¹⁰⁷ Dle ust. § 110 odst. 2 obchodního zákoníku v platném znění.

neboť společnost vznikla, avšak podle druhého odstavce tohoto ustanovení je soud oprávněn prohlásit neplatnost společnosti. Nejde přitom o neplatnost některého právního úkonu učiněného před vznikem společnosti, ale o neplatnost vzniklé společnosti jako takové.

Soud může neplatnost společnosti prohlásit, a to i bez návrhu, pokud ve společenské smlouvě nebo zakladatelské listině chybí údaj o firmě, vkladech společníků, o výši základního kapitálu nebo o předmětu podnikání či činnosti zakládané společnosti. Dalšími důvody pro prohlášení neplatnosti společnosti jsou skutečnost, že společenská smlouva vůbec nebyla uzavřena či nebyla vyhotovena zakladatelská listina, popř. nebyla dodržena jejich předepsaná forma. Důvodem pro prohlášení neplatnosti společnosti tedy není pouhá neplatnost zakladatelského dokumentu, jak by možná mohl evokovat název tohoto institutu, ale skutečnost, že vůbec nedošlo k uzavření či vyhotovení zakladatelského dokumentu, nebo se tak nestalo předepsanou formou notářského zápisu.

Neplatnost společnosti je rovněž možné prohlásit v případě, že je předmět podnikání (nebo činnosti) společnosti nedovolený či odporuje veřejnému pořádku nebo, že nebyla dodržena ustanovení o minimálním splacení vkladů. Pojmeme předmět podnikání nebo činnosti je přitom třeba rozumět pouze ten předmět podnikání nebo činnosti, který má společnost uveden ve společenské smlouvě nebo zakladatelské listině. Soud nemůže prohlásit neplatnosti společnosti pouze z toho důvodu, že skutečný předmět podnikání společnosti, který však není uveden v zakladatelském dokumentu, je nedovolený nebo odporuje veřejnému pořádku.¹⁰⁸ V takovém případě je totiž možné sankcionovat společnost jiným způsobem.

¹⁰⁸ Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 13. listopadu 1990 ve věci C-106/89, Marleasing SA versus La Comercial Internacional de Alimentacion SA.

Posledním důvodem pro prohlášení neplatnosti společnosti pak je nezpůsobilost všech zakládajících společníků k právním úkonům. Obchodní zákoník sice jako další důvod uvádí také skutečnost, že je v rozporu se zákonem počet zakladatelů společnosti nižší než dva, ale vzhledem k tomu, že společnost s ručením omezeným může být založena i jen jednou fyzickou nebo právnickou osobou, není toto ustanovení možné v případě společnosti s ručením omezeným aplikovat. Ke dni právní moci rozhodnutí soudu pak společnost vstupuje do likvidace.

Ust. § 68a obchodního zákoníku vychází z požadavků čl. 10 a násl. první evropské směrnice o obchodních společnostech¹⁰⁹ a je tak plně v souladu s evropským právem. Pro úplnost dodám, že směrnice obsahuje taxativní výčet důvodů, pro které je možné prohlásit neplatnost společnosti, přičemž národní zákonodárce je tímto výčtem vázán v tom smyslu, že nemůže okruh důvodů pro prohlášení neplatnosti rozšiřovat.

Ustanovení o neplatnosti společnosti je v souladu s evropským právem i v tom ohledu, že umožňuje soudu prohlásit neplatnost společnosti teprve poté, co byla společnost zapsána v obchodním rejstříku. Institut neplatnosti společnosti má totiž zejména chránit dobrou víru třetích osob v existenci společnosti, pokud tyto osoby vychází z údajů zapsaných v obchodním rejstříku. Neboť pouze osobám, které byly uvedeny v přesvědčení, že společnost existuje, je nutné poskytnout ochranu. Před zápisem společnosti do obchodního rejstříku jsou totiž třetí osoby chráněny jinak, zejména ustanoveními o jednání jménem společnosti před jejím vznikem.¹¹⁰

Právě v zájmu ochrany a právní jistoty třetích osob obchodní zákoník pro případ prohlášení neplatnosti společnosti stanoví, že právní vztahy, do nichž neplatná

¹⁰⁹ První směrnice Rady (ES) č. 68/151/EHS o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření, Úř. věst. L 65, 14. 3. 1968, s. 8 - 12), CELEX Nr. 31968L0151. Směrnice je všeobecně nazývána „První směrnice“.

¹¹⁰ Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 20. září 1988 ve věci C-136/87, Ubbink Isolatie BV versus Dak-en Wandtechniek BV.

společnost vstoupila, nejsou prohlášením neplatnosti společnosti nijak dotčeny. Ty vztahy se vypořádají v procesu likvidace společnosti. V rámci ochrany věřitelů také i nadále trvá povinnost společníků splatit dosud nesplacené vklady, vyžaduje-li to zájem věřitelů na splnění závazků neplatné společnosti. Neexistuje-li takový zájem věřitelů, nemělo by smysl trvat na splacení vkladů, protože by tyto částky byly společníkům posléze vráceny zpět jako podíl na likvidačním zůstatku.

Kromě zákonem stanovených obligatorních údajů, mohou být ve společenské smlouvě uvedeny i další údaje. Lze tam tedy například určit, že společnost s ručením omezeným vydá stanovy, že bude založena na dobu určitou, popř. ve smlouvě může být uvedena možnost převodu obchodního podílu na osobu, jež není společníkem společnosti. Ve smlouvě může být specifikována i výše úroku z prodlení při prodlení se splácením vkladů nebo příplatková povinnost společníků. Dále je možné v zakladatelské smlouvě rozšířit zákaz konkurence i na další osoby, na něž se zákaz konkurence v zákonném rozsahu nevztahuje. Pro úplnost nutno dodat, že rozšířit zákaz konkurence o další zákazy vztahující se na jednatele společnosti s ručením omezeným mohou kromě společenské smlouvy i stanovy společnosti s ručením omezeným.

Je na zakladatelích, aby se informovali o možnostech, jež zákon nabízí a obsah společenské smlouvy pečlivě zvážili, neboť právě tento dokument bude mít velký vliv na fungování společnosti s ručením omezeným a úpravu jejích vnitřních poměrů. V tomto ohledu je tedy vhodně, aby zakladatelé měli alespoň povědomí o příslušných ustanovení zákona, neboť tato znalost jim umožní o obsahu společenské smlouvy kvalifikovaně rozhodnout.

Již bylo shora uvedeno, že zakladatelé společnosti s ručením omezeným mohou do společnosti vložit jak peněžitý, tak nepeněžitý vklad. Pokud se některý ze zakladatelů společnosti s ručením omezeným zaváže vložit do společnosti nepeněžitý vklad, musí být jeho hodnota uvedena ve společenské smlouvě, resp. zakladatelské

listině. Kromě toho obchodní zákoník také vyžaduje, aby hodnota nepeněžitého vkladu byla stanovena podle posudku vypracovaného nezávislým znalcem, kterého jmenuje soud na návrh zakladatele či zakladatelů. Toto pravidlo bylo do obchodního zákoníku vloženo v rámci harmonizace českého právního řádu s právem evropským již několikrát zmíněnou novelou č. 370/2000 Sb., která reflektuje požadavky čl. 10 tzv. druhé evropské směrnice.¹¹¹ Soud tímto návrhem není vázán, musí o něm však rozhodnout do 15 dnů od jeho doručení.

Z uvedeného je zřejmé, že je společenská smlouva společnosti s ručením omezeným mimořádně významným dokumentem, který se nevyplatí jen tak „odbýt“. Kromě zákona, právě tento dokument upravuje všechna stěžejní práva a povinnosti společníků, nebo může ustanovení obchodního zákoníku v zákonem vymezených mezích modifikovat tak, jak to zakladatelům a následně společníkům společnosti nejlépe vyhovuje. Ve společenské smlouvě je možné předem upravit spoustu záležitostí a zamezit tak případným zbytečným sporům, které mohou ve svém důsledku být pro všechny zúčastněné osoby velmi nákladné, a to jak finančně, tak časově.

2.3.1 Stanovy

Teorie i judikatura označuje stanovy obchodní společnosti za smlouvu sui generis.¹¹² V českém právu obchodních společností jsou stanovy spjaty zejména s akciovou společností. Obchodní zákoník však umožňuje, aby stanovy vydala i

¹¹¹ Druhá směrnice Rady (ES) č. 77/91/EHS o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření, Úř. věst. L 26/1, 13. 12. 1976, s. 8 - 20), CELEX Nr. 31977L0091. Směrnice je všeobecně nazývána „Druhá směrnice“.

¹¹² Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. dubna 2001, sp. zn. 29 Cdo 2024/2000, nebo obdobně též rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2003, sp. zn. 29 Odo 146/2003, uveřejněné v časopise *Soudní judikatura: rozhodnutí soudů ČR*. Praha: ASPI Publishing, 2003, roč. 7, č. 10, pod číslem 179.

společnost s ručením omezeným, kde však jsou, na rozdíl od akciové společnosti, pouze fakultativně vydávaným dokumentem.

Stanovy upravují vnitřní poměry společnosti, jimiž se obecně ve společnosti s ručením omezeným rozumí zejména práva a povinnosti společníků, vztahy mezi nimi a společností a úprava některých práv a povinností statutárního orgánu společnosti. Stanovy schvaluje valná hromada, která také rozhoduje o jejich změnách.

Společnost s ručením omezeným může stanovy vydat fakultativně, nejedná se tedy o povinnost. Jejich vydání však musí být předvídáno ve společenské smlouvě. Zakladatelé společnosti samozřejmě mohou před podpisem společenské smlouvy, resp. současně s její přípravou, připravit také návrh stanov společnosti, který však nemůže být přílohou nebo dokonce součástí zakladatelského dokumentu. Společenská smlouva pouze určí, že společnost vydá stanovy. Teprve po vzniku společnosti může být (třeba již předem připravený) návrh stanov schválen valnou hromadou.

Obchodní zákoník nestanoví obsahové náležitosti stanov společnosti s ručením omezeným, jako tomu činí například u zakladatelských dokumentů této společnosti. Patrně právě proto, že vydání stanov je pouze dobrovolným úkonem. Podle ust. § 110 obchodního zákoníku mají stanovy upravovat vnitřní organizaci společnosti a podrobněji některé záležitosti obsažené ve společenské smlouvě. Na první pohled se může jevit, že je toto vymezení obsahu stanov velice široké, ale obchodní zákoník v části zabývající se společností s ručením omezeným dává v některých ustanoveních vodítka, co do stanov zahrnout, když výslovně umožňuje upravit stanovami poměry ve společnosti odchylně od zákona, nebo upravit ve stanovách věci, které společenská smlouva ani zákon neřeší. Obchodní zákoník tak například umožňuje:

- upravit stanovami rozsah práv společníků a způsob jejich výkonu při řízení a kontrole činnosti společnosti

- zkrátit ve stanovách lhůtu, během níž musí být svolána valná hromada
- změnit stanovami způsob jednání jednatelů, popř. i omezit jednatelská oprávnění jednatelů
- zpřísnit úpravou ve stanovách zákonný rozsah zákazu konkurence
- změnit ve stanovách lhůtu k využití přednostního práva společníků k účasti na zvýšení základního kapitálu podle ust. § 143 dost. 1 obchodního zákoníku

I přesto samozřejmě platí, že obsah stanov je věcí společníků, resp. jejich dohody ve společenské smlouvě, a stanovy tak mohou upravovat i jiné oblasti než výše uvedené. Není však možné, aby stanovy určitou problematiku upravovaly jinak než společenská smlouva nebo kogentní ustanovení zákona. Stanovy je možné označit jako jakýsi vnitřní předpis, který detailně provádí ustanovení společenské smlouvy či zakladatelské listiny a zákona.

Závěrem je možné shrnout, že přijetí stanov ve společnosti s ručením omezeným je spíše výjimečné a pokud k tomu již dojde, upravují takové stanovy zpravidla jen určité dílčí otázky, které jsou pro společníky důležité. Často je také možné danou problematiku upravit přímo společenskou smlouvou a společníci, resp. společnost, se tak mohou vyhnout tvorbě dalšího dokumentu.

2.4 Správce vkladu

Shora již bylo zmíněno, že jistá část vkladů společníků do společnosti s ručením omezeným musí být splacena ještě před zápisem společnosti do obchodního rejstříku, přičemž konkrétní výše, jež má být splacena, je určena úpravou v obchodním zákoníku nebo ve společenské smlouvě.

V období mezi založením společnosti s ručením omezeným a jejím vznikem zápisem do obchodního rejstříku společnost jako samostatná entita neexistuje, nemá právní subjektivitu a tedy ani nemůže nabýt vlastnické právo k předmětům vkladu nebo tento majetek spravovat. Vlastnické právo k jakémukoliv majetku může společnost nabýt nejdříve v den jejího vzniku. Z tohoto důvodu se vklady před vznikem společnosti s ručením omezeným splácí správci vkladu.

V případě splácení peněžitých vkladů může být správcem vkladu buď jeden ze zakladatelů,¹¹³ nebo banka, která ani nemusí patřit mezi zakladatele společnosti. Jsou-li spláceny nepeněžité vklady, může být správcem vkladu pouze jeden ze zakladatelů společnosti. Správce vkladu musí být v zakladatelském dokumentu společnosti s ručením omezeným jednoznačně identifikován. Bude tedy potřeba označit ho podobnými údaji, jakými jsou označeni zakladatelé společnosti.

Je-li správcem vkladu některý ze zakladatelů společnosti, nečiní jeho pověření správou vkladů žádné praktické potíže, neboť je tato osoba jako zakladatel jedním z účastníků společenské smlouvy a svým podpisem stvrzuje, že souhlasí se svým pověřením správou vkladů a toto pověření přijímá. Bylo by zbytečné, aby takto určený správce vkladu činil další separátní prohlášení, že se svým ustanovením do funkce správce vkladu souhlasí. K podobné situaci dochází, je-li správcem vkladu jediný zakladatel společnosti, který pořídil zakladatelskou listinu.

Odlišná situace nastane v případě, že je ve společenské smlouvě jako správce peněžitého vkladu uvedena banka, která však není zakladatelem společnosti a není tedy účastníkem zakladatelské smlouvy společnosti. Pak většinou dochází k uzavření samostatné smlouvy o výkonu činnosti správce vkladu, kterou lze typově označit jako

¹¹³ Správcem vkladu může být jak zakladatel - fyzická osoba, tak zakladatel - právnická osoba. Je-li správcem vkladu právnická osoba, plní povinnosti správce vkladu její statutární orgán.

smlouvu obstaravatelského typu.¹¹⁴ Na základě této smlouvy banka pro založenou společnost zřídí bankovní účet, na nějž zakladatelé splácí peněžité vklady. Další kroky banky jako správce vkladu pak již jsou shodné s úkony, které činí správce vkladu, jenž je zakladatelem společnosti.

V předchozích odstavcích bylo uvedeno, že v závislosti na konkrétní situaci, kdy je navíc nutné odlišovat splácení peněžitých a nepeněžitých vkladů, může být správcem vkladu ustanoven některý ze zakladatelů nebo banka, která ani nemusí být zakladatelem společnosti. Nabízí se proto otázka, zde je možné ustanovit pouze jednoho správce vkladu pro splácení všech vkladů založené společnosti, nebo zda je přípustné, aby v jedné společenské smlouvě bylo uvedeno více správců vkladu.

Jazykový výklad relevantních ustanovení obchodního zákoníku¹¹⁵ spíše nasvědčuje tomu, že by správcem vkladu měla být určena vždy pouze jediná osoba. Na druhou stranu si však nelze nevšimnout, že úprava správce vkladu je celkově v obchodním zákoníku terminologicky řešena poněkud nešťastně. Zejména označení této osoby „správce vkladu“ není podle mého názoru úplně přesné a výstižné. Obchodní zákoník sice v ust. § 58 odst. 1 obsahuje legislativní zkratku, podle které se základní kapitál označuje jako vklad.¹¹⁶ Pokud bychom pojem vklad chápali v tomto smyslu jako základní kapitál, pak by označení správce vkladu dávalo smysl. Obchodní zákoník však navzdory této legislativní zkratce v ostatních ustanoveních, např. hned v následující větě ust. § 58 odst. 1, užívá pojmu vklad ve smyslu účasti společníka na základním kapitálu (a naopak vklad ve smyslu základní kapitál prakticky neužívá). Ve stejném smyslu pak obchodní zákoník užívá pojem vklad i v ust. § 59 a ust. § 60, který je přímo nazván

¹¹⁴ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 2. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 47.

¹¹⁵ Zejména ust. § 60 a ust. § 110 odst. 1 písm. g) obchodního zákoníku v platném znění.

¹¹⁶ Základní kapitál společnosti je peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů všech společníků do základního kapitálu společnosti (dále jen "vklad").

„správa a splácení vkladů před vznikem společnosti“.¹¹⁷ Domnívám se tedy, že výstižnější by, i vzhledem k ostatním ustanovením obchodního zákoníku, bylo použití označení „správce vkladů“.

Pouze společnosti s ručením omezeným založené jen jedním zakladatelem, totiž budou moci mít skutečně správce jednoho vkladu ve smyslu ust. § 58 odst. 1 věta třetí a většiny dalších ustanovení operujících s termínem vklad. Ostatní společnosti, zakládané dvěma a více zakladateli, budou mít fakticky „správce vkladů“, neboť každý ze zakladatelů do společnosti vkládá svůj vlastní vklad. S přihlédnutím k uvedeným terminologickým nepřesnostem v ustanoveních o správci vkladu mám za to, že není možné vycházet pouze z jazykového výkladu uvedené otázky. Podle mého názoru nic nebrání tomu, aby v případě, že je společnost zakládána zároveň peněžitými i nepeněžitými vklady, byly v zakladatelském dokumentu uvedeny dva správci vkladu – jeden ze zakladatelů společnosti jako správce nepeněžitých vkladů a jiný zakladatel či banka jako správce peněžitých vkladů. Přikláním se tedy k závěru, že v této situaci převáží logický výklad daných ustanovení nad jejich jazykovým výkladem a je tedy možné společenskou smlouvou společnosti s ručením omezeným ustanovit dva správce vkladu.

Základní povinností správce vkladu je, jak ostatně plyne i ze samotného označení této osoby, správa vkladů. Ta spočívá zejména v povinnosti správce vkladu převzít vklady zakladatelů do správy a o takto převzaté vklady pečovat, a to s odbornou péčí. Obchodní zákoník sice výslovně tuto povinnost správce vkladu nikde neuvádí, ale lze ji dle mého názoru odvodit z ostatních ustanovení. Vztah mezi správcem vkladu a

¹¹⁷ Ve stejném smyslu je pojem vklad užíván např. také v ust. § 36, 59a, 59b, 59c, 68a a pokud jde přímo o společnost s ručením omezeným, tak také např. v ust. § 105 a ust. § 109 obchodního zákoníku v platném znění.

zakladateli společnosti se subsidiárně řídí ustanoveními o mandátní smlouvě¹¹⁸¹¹⁹, přičemž ust. § 567 odst. 1 obchodního zákoníku ukládá mandatáři postupovat při zařizování záležitostí mandanta s odbornou péčí.

Péčí o vklady se rozumí také úkony směřující k zachování nebo rozmnožení vkladů, popř. k získání užitků z těchto vkladů, např. inkaso úroků a dividend. Správce vkladu je dále povinen vyhotovit prohlášení o splacení vkladu nebo jeho části jednotlivými zakladateli společnosti, které je přílohou návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku.

S funkcí správce vkladu je spojena i odpovědnost za věci převzaté ke splacení vkladu, která rovněž vychází z právní úpravy mandátní smlouvy. Podle ust. § 570 obchodního zákoníku tak správce vkladu odpovídá za škodu způsobenou na věcech převzatých ke splacení vkladu, ledaže tuto škodu nemohl odvrátit ani při vynaložení odborné péče. Převzaté věci je správce vkladu povinen dát včas pojistit pouze pokud to stanoví smlouva nebo když o to zakladatelé správce vkladu požádají, a to na jejich účet.

Samostatnou otázkou je, zda správci vkladu náleží za jeho činnost odměna či nikoliv. Obchodní zákoník nikde výslovně nestanoví, zda má správce vkladu činnosti s touto funkcí související vykonávat úplatně či bezúplatně. Vzhledem k tomu, že na vztah mezi zakladateli společnosti a správcem vkladu subsidiárně dopadají ustanovení obchodního zákoníku o mandátní smlouvě, je potřeba hledat odpověď právě zde. Dle

¹¹⁸ Podle ust. § 576 obchodního zákoníku v platném znění se ustanovení § 567 – 575 použijí přiměřeně i v případech, kdy je někdo povinen podle jiných ustanovení obchodního zákoníku zařídit určitou záležitost na účet jiného.

¹¹⁹ Existuje rovněž názor, že na činnost správce vkladu je potřeba použít ustanovení smlouvy o skladování podle ust. § 527 a násl. obchodního zákoníku v platném znění. Viz BŘEŇ, Milan. Správce vkladu u společnosti s ručením omezeným. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C. H. Beck, 2000, roč. 8, č. 5, s. 198. S tímto názorem však nesouhlasím. Smlouvou o skladování se skladovatel zavazuje převzít věc a zároveň je dle ust. § 530 obchodního zákoníku v platném znění povinen ji uložit odděleně od ostatních skladovaných věcí s označením, že jde o věc ukladatele. Ustanovení o smlouvě o skladování se tedy vztahují pouze na movité věci, které je možné ve shora uvedených intencích uskladnit, a není možné podle nich u správce vkladu uložit nemovitost vkládanou do základního kapitálu společnosti.

ust. § 566 odst. 1 obchodního zákoníku zařizuje mandatař, v našem případě správce vkladu, pro mandanta, v našem případě (ostatní) zakladatele společnosti, určitou záležitost za úplatu. Správce vkladu tedy má nárok na odměnu za činnost spojenou s převzetím a správou vkladů a (ostatní) zakladatelé jsou povinni mu tuto odměnu zaplatit. Pro úplnost dodávám, že i kdybychom přijali shora představený názor, že se na činnost správce vkladu subsidiárně použijí ustanovení smlouvy o skladování, nic by se na závěru o odměně, jež správci vkladu náleží, nezměnilo. Podle ust. § 527 odst. 1 obchodního zákoníku je totiž ukladatel povinen zaplatit skladovateli za jeho činnost úplatu (skladné).

Odměnu by měli hradit zakladatelé, kteří mají z činnosti správce vkladu prospěch. Pokud je správcem vkladu ustanoven některý ze zakladatelů, vykonává činnost správce také ve vlastním zájmu a sám z toho, jako zakladatel společnosti, má prospěch. Proto by se na placení nákladů na správu vkladů, resp. své odměny jako správce vkladu, měl poměrně podílet také on sám.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti týkající se odměny správce vkladu, resp. na absenci konkrétní zákonné úpravy, nelze než doporučit zakladatelům společnosti, aby se touto otázkou zabývali již při sepisu společenské smlouvy. V zakladatelském dokumentu pak mohou být uvedeny veškeré v zákoně neuvedené podrobnosti o odměně správce vkladu, čímž se předejde možným budoucím neshodám mezi zakladateli a správcem vkladu.

Správci vkladu dále mohou vzniknout náklady v souvislosti se správou převzatých vkladů. Zde je situace odlišná od placení odměny správce vkladu a nelze proto aplikovat stejné principy jako v předchozích odstavcích. Vlastníkem každého vkladu je, až do okamžiku vzniku společnosti, zakladatel, který vklad poskytl. Proto mám za to, že vzniklé náklady bude muset uhradit ten ze zakladatelů, který je

vlastníkem daného vkladu. I tuto otázku samozřejmě lze řešit dohodou zakladatelů ve společenské smlouvě a předejít tak případným nedorozuměním.

Správce vkladu je povinen, je-li splácen alespoň jeden peněžitý vklad, po založení společnosti s ručením omezeným, ještě před jejím vznikem, zřídit pro založenou společnost zvláštní účet u banky nebo spořitelního a úvěrního družstva. Pro zřízení takového účtu banky obvykle vyžadují předložení originálu či ověření kopie společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny společnosti, pro niž má být účet založen. Účet je pak zřízen smlouvou uzavřenou správcem vkladu a bankou. Banka pouze zřizuje účet a přijímá na něj finanční prostředky. Nekontroluje tedy, od koho prostředky pocházejí a zda skutečně jde o vklady zakladatelů do základního kapitálu společnosti. Na žádost správce vkladu pak banka pouze vydá potvrzení o výši splacených vkladů, které bude následně použito při rejstříkovém řízení.

Dle obchodních podmínek bank nebo spořitelních a úvěrních družstev, vycházejících z pravidel uvedených v ust. § 163a odst. 4 obchodního zákoníku,¹²⁰ v zásadě správce vkladu nemůže s finančními prostředky na účtu jakkoliv disponovat. Banka či spořitelní a úvěrní družstvo umožní přístup ke splaceným vkladům na účtu teprve po zápisu společnosti, na jejíž firmu je účet zřízen, do obchodního rejstříku. Před tímto okamžikem je možné s finančními prostředky na účtu disponovat pouze, pokud je finančnímu ústavu prokázáno, že jde o úhradu výdajů souvisejících se založením a vznikem společnosti nebo o vrácení splacených vkladů zakladatelům společnosti,

¹²⁰ Ust. § 163a odst. 4 obchodního zákoníku v platném znění je sice nazván „Emisní kurz akcie“ a je zařazen v díle V, hlavy I, části druhé obchodního zákoníku, obsahujícím úpravu akciové společnosti, podle ust. § 109 odst. 3 in fine obchodního zákoníku v platném znění se toto ustanovení použije přiměřeně i pro společnost s ručením omezeným. Zákonodárci však vytýkám, nesystematické zařazení uvedeného odkazovacího ustanovení na konec třetího odstavce ust. § 109. Tento odstavec se totiž týká nepeněžitých vkladů společníků s ručením omezeným. Jeho závěr pak poněkud nelogicky odkazuje na přiměřené použití ust. § 163a odst. 4 obchodního zákoníku v platném znění, které se naopak týká splácení peněžitých vkladů.

například poté, co rejstříkový soud zamítl návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku.

Pro účely zápisu založené společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku, vyhotovuje správce vkladu písemné prohlášení o splacení vkladu, které se přikládá k návrhu na zápis společnosti od obchodního rejstříku. Obchodní zákoník neuvádí, kromě požadavku písemné formy, žádné další náležitosti tohoto prohlášení. Podpis správce vkladu na prohlášení dokonce ani nemusí být úředně ověřen. V prohlášení správce vkladu uvádí, přesnou částku dosud splaceného vkladu jednotlivými zakladateli společnosti, resp. jejími budoucími společníky.

Pokud správce vkladu tuto povinnost poruší tím, že ve svém prohlášení uvede vyšší částku, než která je skutečně splacena, ručí věřitelům společnosti za závazky společnosti až do výše tohoto rozdílu, a to po dobu pěti let od zápisu společnosti do obchodního rejstříku.¹²¹ Cílem této úpravy je poskytnutí ochrany věřitelům společnosti, kteří mohou vycházet pouze z informací o společnosti zapsaných v obchodním rejstříku, přičemž prvotním podkladem těchto informací pro rejstříkový soud je právě prohlášení správce vkladu.

Obchodní zákoník v ust. § 60 odst. 4 nepamatuje, na rozdíl od shora uvedeného případu, na situaci, kdy správce vkladu v prohlášení uvede nižší částku, než která byla ve skutečnosti splacena. Mám za to, že v tomto případě by správce vkladu odpovídal zakladatelům a poté společníkům společnosti za případnou škodu, způsobenou jim takto nesprávným prohlášením.¹²² Jak již bylo uvedeno výše v kapitole 1.3.5 ručení společníků, ručí společníci společnosti s ručením omezeným společně a nerozdílně za závazky společnosti do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků podle stavu zápisu v obchodním rejstříku. V důsledku nesprávného prohlášení správce vkladu

¹²¹ Ust. § 60 odst. 4 obchodního zákoníku v platném znění.

¹²² Odpovědnost za škodu by se dle ust. § 757 obchodního zákoníku v platném znění řídila ust. § 373 a násl. obchodního zákoníku v platném znění.

a z něj vycházejícího zápisu v obchodním rejstříku by tak společníci ručili vyšší částkou, než jaká by odpovídala výši skutečně nesplacených vkladů. V krajním případě je dokonce možné, že by v důsledku uvedení nižší částky, než která byla skutečně splacena, rejstříkový soud zamítl návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku.¹²³

Po vzniku společnosti je správce vkladu dle ust. § 60 odst. 3 obchodního zákoníku povinen bez zbytečného odkladu předat splacené vklady, i s plody a užitky, společnosti. Tato povinnost se nevztahuje na peněžité vklady uložené na zvláštním účtu u banky nebo spořitelního a úvěrního družstva zřízeném pro společnost před jejím vznikem, neboť s nimi společnost může disponovat, jakmile bude bance doložen její vznik.

Pokud z jakéhokoliv důvodu společnost nakonec nevznikne, je správce vkladu povinen splacené vklady, včetně plodů a užitků, bez zbytečného odkladu vrátit.¹²⁴

Obchodní zákoník v ust. § 59 odst. 2 dále stanoví, že pokud na společnost nepřejde majetkové právo k předmětu nepeněžitého vkladu, přestože se tento vklad považuje za splacený, je společník, který se k poskytnutí tohoto vkladu zavázal, povinen zaplatit hodnotu nepeněžitého vkladu v penězích a společnost je povinna vrátit nepeněžitý vklad, který převzala, ledaže jej musela vydat oprávněné osobě.

V praxi také může dojít k tomu, že hodnota nepeněžitého vkladu v době vzniku společnosti nedosáhne částky stanovené při založení společnosti. V takovém případě je společník, který tento nepeněžitý vklad splatil, povinen doplatit rozdíl v penězích, pokud ze společenské smlouvy nebo stanov společnosti neplyne jiný způsob náhrady.

¹²³ K tomu by mohlo dojít např. proto, že by v důsledku chybného prohlášení správce vkladu rejstříkový soud došel k závěru, že nebyla dodržena pravidla o minimálním rozsahu splacení vkladů před zápisem společnosti do obchodního rejstříku uvedená v ust. § 111 odst. 1 nebo v ust. § 59 odst. 2 obchodního zákoníku v platném znění.

¹²⁴ Ust. § 60 odst. 3 in fine dále uvádí, že za splnění této povinnosti ručí společně a nerozdílně zakladatelé společnosti. Domnívám se však, že toto ručení zakladatelů bude prakticky spíše využitelné u akciových společností zakládaných sukcesivním způsobem, neboli na základě veřejné nabídky akcií, než u společnosti ručením omezeným.

Stejná povinnost stíhá společníka také tehdy, splatil-li vklad po vzniku společnosti a hodnota nepeněžitěho vkladu v době jeho splacení nedosáhla částky, na kterou byl nebo měl být oceněn.

2.5 Splácení vkladů

Jak již bylo uvedeno v kapitole 1.3.3 vklad společníka, rozlišuje obchodní zákoník dva druhy vkladů, které se zakladatelé, budoucí společníci, zavazují vložit do základního kapitálu společnosti. Konkrétně zákon rozeznává na jedné straně peněžní prostředky, neboli peněžité vklady, a na straně druhé jiné penězi ocenitelné hodnoty, tedy nepeněžité vklady.

Zajímavé je, že obchodní zákoník pro oba druhy vkladů používá termín „splácení“. Ve spojení s peněžitým vkladem je tento pojem samozřejmě naprosto v pořádku. Užití tohoto pojmu s nepeněžitými vklady však podle mého názoru není vhodné, neboť splácat lze jen peněžní prostředky, resp. peněžité závazky.

Na druhou stranu je třeba přiznat, že vymyslet vhodný termín je velmi obtížné. Hlavním problémem je mnohost druhů nepeněžitých vkladů, neboť se často najde druh vkladu, v jehož případě se jinak vyhovující termín ukáže být nevhodným. Zákon o obchodních korporacích¹²⁵ například užívá pojmu „vnesení nepeněžitěho vkladu“. V tomto případě vidím problém, je-li nepeněžitým vkladem nemovitost, neboť nemovitost podle mého názoru vzhledem ke svému charakteru nemůže být vnesena. Vhodně by se mohlo jevit i užití pojmu „předání nepeněžitěho vkladu“. Zde však zase narazíme na pohledávky, které je možné například převést nebo postoupit, ale těžko předat. Právě termín převést by mohl být použitelný pro všechny druhy nepeněžitých vkladů, ovšem spojení „převést vklad na správce vkladu“ by naznačovalo, že se tento

¹²⁵ Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). O zákoně o obchodních korporacích podrobně pojednává kapitola 3.

stává vlastníkem vkladu, ačkoliv tomu tak není. Mám za to, že nejlépe vyhovující by bylo užití sousloví „vložit předmět vkladu“, byť ani toto spojení není úplně ideální.

Splácení peněžitých vkladů je relativně jednoduché, stačí příslušnou částku převést na zvláštní účet zřízený správcem vkladu,¹²⁶ a to buď bezhotovostním převodem, nebo složením hotovosti na přepážce banky ve prospěch zvláštního účtu.

U nepeněžitých vkladů je právní úprava složitější a mnohem podrobnější. Způsob splácení těchto vkladů se totiž odvíjí od jejich charakteru a pro každý typ nepeněžitého vkladu stanoví obchodní zákoník samostatná pravidla.

Obchodní zákoník tak v ust. § 60 odst. 2 určuje, že ke splacení movitých věcí dochází jejich předáním správci vkladu, není-li tento postup společenskou smlouvou upraven odlišně od zákona. Splacení vkladu, kterým je movitá věc, tak je například možné podmínit uzavřením písemné smlouvy o vkladu. Přechod vlastnického práva k předmětu vkladu - movité věci na společnost nastává dnem jejího vzniku.

Nepeněžitý vklad – nemovitost je ke splacení vkladu potřeba předat správci vkladu spolu s písemným prohlášením vkladatele o vložení nemovitosti do základního kapitálu společnosti. Podpis na tomto prohlášení musí být úředně ověřen. Samotným zápisem společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku, tedy jejím vznikem, se společnost ještě nestává automaticky vlastníkem vkládané nemovitosti. Po vzniku společnosti je potřeba písemné prohlášení vkladatele s úředně ověřeným podpisem doručit příslušnému katastrálnímu úřadu, který na základě tohoto dokumentu rozhodne o vkladu vlastnického práva k nemovitosti ve prospěch nově vzniklé společnosti s ručením omezeným. Právní účinky vkladu vznikají na základě pravomocného rozhodnutí katastrálního úřadu o jeho povolení zpětně ke dni, kdy byl návrh na vklad

¹²⁶ Podrobně k tomuto zvláštnímu účtu zřízenému u banky nebo spořitelního a úvěrního družstva viz kap. 2.4 správce vkladu.

doručen katastrálnímu úřadu,¹²⁷ nejdříve však ke dni zápisu společnosti do obchodního rejstříku.

Katastrální úřad v řízení o povolení vkladu zkoumá rozhodné skutečnosti ke dni podání návrhu na vklad.¹²⁸ Pokud by tedy bylo písemné prohlášení vkladatele doručeno katastrálnímu úřadu před vznikem společnosti, šlo by dle mého názoru o předčasný návrh na vklad, který by musel být katastrálním úřadem zamítnut.¹²⁹

Kromě nutnosti ověřeného podpisu neklade obchodní zákoník na písemné prohlášení vkladatele žádné zvláštní požadavky. Stejně jako ostatní právní úkony však toto prohlášení musí být dostatečně určité. Je tedy potřeba přesně identifikovat nemovitost, jež je předmětem prohlášení, a dodržet požadavky na označení nemovitostí stanovené pro jednotlivé typy nemovitostí v ust. § 5 odst. 1 a odst. 2 katastrálního zákona.¹³⁰ V opačném případě by totiž prohlášení vkladatele nemohlo být úspěšně použito jako podklad pro řízení před katastrálním úřadem.

Ve vztahu k zápisu vkladu do katastru nemovitostí nelze opominout ani ust. § 36 písm. h) katastrální vyhlášky.¹³¹ Podle něj je prohlášení o vkladu s úředně ověřeným podpisem pro účely katastrálního řízení potřeba doložit společenskou smlouvou či zakladatelskou listinou společnosti s ručením omezeným nebo jinou listinou s projevem vůle právnické osoby (např. usnesení valné hromady) přijmout nemovitost do svého základního kapitálu.

¹²⁷ Ust. § 2 odst. 3 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, v platném znění.

¹²⁸ Ust. § 5 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, v platném znění.

¹²⁹ Ust. § 5 odst. 2 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, v platném znění.

¹³⁰ Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), v platném znění.

¹³¹ Vyhláška č. 26/2007 Sb., kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, (katastrální vyhláška), v platném znění.

Do katastru nemovitostí se však nezapisují veškeré nemovitosti. Nejsou v něm evidovány tzv. drobné stavby ve smyslu katastrálního zákona.¹³² Převod vlastnictví k nemovitosti neevidované v katastru nemovitostí se pak řídí ust. § 133 odst. 3 občanského zákoníku a vlastnictví k takovéto nemovitosti převáděné na základě smlouvy se nabývá účinností této smlouvy. V intencích obchodního zákoníku je touto smlouvou písemná smlouva o vkladu, kterou jménem společnosti s vkladatelem uzavírá správce vkladu, a jež nabývá účinnosti vznikem zakládané společnosti. Vlastnické právo k nemovitosti neevidované v katastru nemovitostí tedy na společnost s ručením omezeným přechází jejím zápisem do obchodního rejstříku.

Nepeněžitým vkladem je také podnik nebo jeho část. Dle ust. § 5 odst. 1 obchodního zákoníku se podnikem rozumí soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit. V odst. 2 tohoto ustanovení je dále podnik charakterizován jako věc hromadná, na jejíž právní poměry se použijí ustanovení o věcech v právním smyslu. Část podniku je možné do základního kapitálu společnosti vložit pouze, pokud je samostatně hospodařící složkou (jednotkou) podniku, kterou lze dostatečně určitě definovat. V praxi půjde nejčastěji o odštěpný závod.

I tento druh vkladu je splacen uzavřením písemné smlouvy o vkladu, kterou uzavírá na straně jedné vkladatel a na straně druhé jménem společnosti správce vkladu. Smlouva musí mimo jiné zajistit dohled správce vkladu nad podnikem do doby vzniku společnosti. Podle ust. § 59 odst. 5 je potřeba přiměřeně použít ustanovení o smlouvě o prodeji podniku, která je podrobně upravena v ust. § 476 a násl. obchodního zákoníku. Zejména tedy musí být podnik, který je předmětem vkladu, ve smlouvě jednoznačně

¹³² Ust. § 2 odst. 2 katastrálního zákona v platném znění. Vymezení drobných staveb pak je uvedeno v ust. § 27 písm. m) zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), v platném znění.

identifikován a zároveň musí smlouva obsahovat závazek vkladatele (zakladatele) odevzdat podnik společnosti a převést na ni vlastnické právo k předmětnému podniku na straně jedné a na straně druhé závazek společnosti převzít závazky vkladatele související s podnikem. Je-li součástí podniku nemovitost, musí písemná smlouva o vkladu obsahovat i prohlášení vkladatele s úředně ověřeným podpisem, sloužící jako podklad pro vklad práva vlastnického do katastru nemovitostí.¹³³

Bude-li chtít společnost po svém vzniku podnikat pod firmou vkládaného podniku s nástupnickým dodatkem, musí být dle ust. § 11 odst. 1 obchodního zákoníku součástí smlouvy také souhlas vkladatele s následným používáním dosavadní firmy podniku.

V kapitole 2.3 již bylo zmíněno, že hodnota nepeněžitých vkladů musí být uvedena v zakladatelském dokumentu společnosti s ručením omezeným. Tato podmínka samozřejmě platí také pro podnik, neboť je rovněž nepeněžitým vkladem. Je zřejmé, že ocenění fungujícího podniku je samo o sobě velmi komplikované, neboť se hodnota podniku v čase stále mění, a to prakticky každý den. Vkladatel tak podstupuje riziko, že se hodnota podniku stanovená znaleckým posudkem a uvedená ve společenské smlouvě nebo zakladatelské listině společnosti s ručením omezeným sníží a hodnota vkladu tak v době vzniku společnosti nedosáhne částky stanovené při jejím založení. V takovém případě pak bude muset zakladatel, v té době již společník, podle ust. § 59 odst. 7 obchodního zákoníku doplatit rozdíl v penězích, není-li ve společenské smlouvě dohodnut jiný způsob náhrady.

Na druhou stranu je pravdou, že objektivně zjistit případné snížení hodnoty vkládaného podniku je možné pouze na základě nového znaleckého posudku. S tím jsou však spojeny další nemalé finanční výdaje a i časové náklady, neboť vypracování znaleckého posudku, obzvláště v tak komplikované věci, jakou je ocenění podniku,

¹³³ V podrobnostech viz pasáž o splácení nepeněžitých vkladů - nemovitostí.

nějaký čas trvá. Nelze tedy vyloučit ani to, že po vzniku společnosti již nebude žádný další znalecký posudek o hodnotě podniku vypracován a všichni se spokojí s prvním znaleckým posudkem vypracovaným pro potřeby založení společnosti a k vypracování nového znaleckého posudku se přistoupí pouze v případě zcela zřejmého snížení hodnoty vkládaného podniku.

Obchodní zákoník dále v ust. § 60 odst. 2 podmiňuje splacení vkladu předáním podniku (nebo jeho části, jež je předmětem vkladu) správci vkladu. O předání podniku musí správce vkladu a vkladatel sepsat zápis. Protože společnost vzniká až dnem svého zápisu do obchodního rejstříku, a teprve tímto dnem může nabývat práva a povinnosti, není možné, aby před svým vznikem sama provozovala podnik, který je předmětem vkladu jejího zakladatele. Judikatura proto s ohledem na výše uvedenou definici podniku a skutečnost, že jde o fungující ekonomický organismus, dospěla k závěru, že je podnikatel vkládající do společnosti (jako její zakladatel) podnik, oprávněn tento podnik provozovat až do okamžiku, kdy předmět vkladu přejde na společnost, není-li dohodnuto něco jiného.¹³⁴ Tento závěr Nejvyššího soudu je zcela logický zejména s ohledem na riziko, které vkladatel podstupuje. Neboť je to vkladatel, kdo nese riziko snížení hodnoty podniku do vzniku společnosti, když by v takovém případě musel doplatit rozdíl v penězích, jak bylo předestřeno výše. Okamžikem vzniku společnosti na ni pak přejdou veškerá práva i závazky vzniklé při provozování vkládaného podniku v době od založení společnosti do jejího vzniku.¹³⁵

Po vzniku společnosti na ni ze zákona přechází všechna práva a závazky související s podnikem. Na nově vzniklou společnost přechází i práva a povinnosti vyplývající z pracovněprávních vztahů k zaměstnancům podniku. Společnost je povinna bez zbytečného odkladu oznámit věřitelům převzetí závazků spojených s podnikem a

¹³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2003, sp. zn. 29 Odo 717/2002, uveřejněný v časopise *Soudní judikatura: rozhodnutí soudů ČR*. Praha: ASPI Publishing, 2003, roč. 7, č. 5, str. 358.

¹³⁵ Tamtéž.

vkladatel je povinen oznámit dlužníkům přechod pohledávek na nově vzniklou společnost s ručením omezeným. Z ustanovení o smlouvě o převodu podniku vyplývá také právo každého věřitele domáhat se podáním odporu u soudu¹³⁶ určení, že je vůči němu převod závazku vkladatele na společnost neúčinný, zhorší-li se vkladem podniku nepochybně dobytost pohledávky věřitele.

Nepeněžitým vkladem zakladatele do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným může být i know-how. Obchodní zákoník, ani jiný právní předpis, legální definici pojmu know-how neobsahuje. Podle teorie jde o znalosti, dovednosti, postupy, technologie receptury atd., které sice nejsou chráněny ani autorskými, ani průmyslovými právy, ale mají určitou hodnotu.¹³⁷ Podle Martina Boháčka lze know-how definovat jako nepatentované poznatky výrobní, organizační, obchodní, receptury aj., vyplývající ze zkušenosti, s tím, že obvykle je požadováno, aby know-how bylo identifikovatelné od ostatních nehmotných statků i od osoby svého původce (čimž se odlišuje od goodwillu), vyjádřené srozumitelně, podle popisu ověřitelné a alespoň relativně utajené.¹³⁸ Vklad se splácí uzavřením již výše uvedené písemné smlouvy o splacení vkladu (know-how) mezi zakladatelem a společností, jménem které smlouvu uzavírá správce vkladu. Zároveň musí být správci vkladu předána dokumentace, ve které je know-how zachyceno, o čemž správce vkladu a vkladatel sepíše zápis.

¹³⁶ Lhůta pro podání odporu činí dle ust. § 478 odst. 1 obchodního zákoníku v platném znění 60 dnů ode dne, kdy se věřitel o vkladu podniku dozvěděl, nejdéle však šest měsíců ode dne, kdy byl vklad podniku zapsán do obchodního rejstříku, popř. za podmínek stanovených v ust. § 478 odst. 2 obchodního zákoníku v platném znění nejdéle šest měsíců ode dne uzavření smlouvy.

¹³⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA, Miloš TOMSA a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2010, 1469 s. Komentované zákony (C. H. Beck), s. 232.

¹³⁸ Boháček, M. in HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2001, 1189 s. Beckovy odborné slovníky, s. 261 - 262.

Know-how také může být součástí podniku, resp. součástí jeho obchodního tajemství,¹³⁹ a jako takové může být do základního kapitálu společnosti vloženo i společně s tímto podnikem.

Dalším možným předmětem nepeněžitého vkladu zakladatele do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným je pohledávka. Obchodní zákoník v ust. § 59 odst. 6 výslovně uvádí, že pohledávka představuje nepeněžitý vklad, a to přestože jde vlastně v konečném důsledku mnohdy o peněžní prostředky. Podle tohoto ustanovení se pro splacení pohledávky přiměřeně použijí ustanovení o postoupení pohledávky. Jelikož obchodní zákoník postoupení pohledávky neupravuje, bude potřeba vycházet z ust. § 524 a násl. občanského zákoníku. Důležité je zejména ust. § 525 občanského zákoníku, které obsahuje výčet pohledávek, jež není možné platně postoupit.¹⁴⁰ Spolu s pohledávkou na společnost přechází i její příslušenství a všechna práva s ní spojená.

Podle ust. § 59 odst. 8 obchodního zákoníku nemůže být, pokud zákon nestanoví jinak, nepeněžitým vkladem pohledávka vkladatele vůči společnosti. Toto omezení však zakladatele společnosti trápit nemusí, neboť při zakládání společnosti ještě nemohou mít pohledávky vůči společnosti.

I v tomto případě uzavírá správce vkladu jménem společnosti s vkladatelem písemnou smlouvu o splacení vkladu. Uzavřením smlouvy je vklad splacen. Zápisem společnosti do obchodního rejstříku se tato stává věřitelem pohledávky. Obchodní zákoník v již zmíněném ust. § 59 odst. 6 modifikuje právní úpravu postoupení pohledávky obsaženou v občanském zákoníku a stanoví, že společník, který na společnost převedl pohledávku jako nepeněžitý vklad, ručí za dobytost této pohledávky do výše jejího ocenění.

¹³⁹ LISSE, Luděk. Know-how v českém právním řádu. *Obchodní právo: časopis pro obchodněprávní praxi*. Prospektrum, spol.s.r.o, 2003, roč. 12, č. 10, s. 503.

¹⁴⁰ Postoupit nelze pohledávku, která zaniká nejpozději smrtí věřitele nebo jejíž obsah by se změnou věřitele změnil. Postoupit nelze ani pohledávku, pokud nemůže být postižena výkonem rozhodnutí. Dále nelze postoupit pohledávku, jestliže by postoupení odporovalo dohodě s dlužníkem.

U jiných než právě uvedených nepeněžitých vkladů dochází ke splacení vkladu uzavřením písemné smlouvy o vkladu mezi vkladatelem a společností, jež za společnost uzavírá správce vkladu. Smlouva vždy musí zajistit dohled správce vkladu nad plněním vkladatele do okamžiku vzniku společnosti.

Obchodní společnost jako samostatná entita vzniká zápisem do obchodního rejstříku. Zápisem nabývá právní subjektivitu, tedy způsobilost mít práva a povinnosti. Vlastnické právo (popřípadě i jiná práva) k většině vkladů, jež byly splaceny před jejím vznikem, na společnost přechází právě dnem jejího vzniku. Zvláštní úprava je pouze u nemovitostí a jiných majetkových hodnot podléhajícím zápisu do zvláštní evidence. Vlastnické právo k nemovitostem společnost nabývá vkladem vlastnického práva do katastru nemovitostí na základě písemného prohlášení vkladatele s úředně ověřeným podpisem. Vlastnické právo ke shora specifikovaným jiným majetkovým hodnotám nabývá společnost až účinností zápisu do zvláštní evidence. Je-li tedy předmětem vkladu např. zaknihovaný cenný papír, přejde tento do vlastnictví společnosti nikoliv jejím vznikem, ale až okamžikem zápisu na účet zákazníka nebo účet vlastníka ve smyslu zákona o podnikání na kapitálovém trhu.¹⁴¹

O splacení vkladu nebo jeho části vydává správce vkladu potvrzení, jež je přílohou návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Správce vkladu, který v prohlášení uvede vyšší, než doopravdy splacenou, částku, je sankcionován zákonným ručením věřitelům společnosti za její závazky, a to do výše rozdílu mezi skutečně splacenou částkou a částkou, kterou nesprávně uvedl v potvrzení. Jeho ručení zaniká pět let po zápisu společnosti do obchodního rejstříku.

¹⁴¹ Blíže k převodu vlastnictví zaknihovaného cenného papíru viz ust. § 91 odst. 1 a odst. 2 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, v platném znění.

Správce vkladu předá bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti všechny splacené vklady, včetně plodů a užitků, společnosti. Nedojde-li nakonec ke vzniku společnosti, vrací správce již splacené vklady, s plody a užitky, vkladatelům.

2.6 Živnostenská, popřípadě jiná oprávnění k podnikání

K návrhu na zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku je potřeba doložit, že společnosti (tedy navrhovateli zápisu) nejpozději dnem zápisu vznikne živnostenská či jiné oprávnění k činnosti, která má být jako předmět podnikání zapsána do obchodního rejstříku. Z uvedeného vyplývá, že zakladatelé musí pro společnost obstarat živnostenská nebo jiné oprávnění před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku, tedy ještě před jejím vznikem.

2.6.1 Živnostenské podnikání

Úprava živnostenského podnikání je obsažena v živnostenském zákoně v platném znění.¹⁴² Ustanovení § 2 živnostenského zákona definuje živnost jako soustavnou činnost, provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku, za podmínek stanovených živnostenským zákonem. Ne všechny činnosti splňující definici uvedenou v ust. § 2 však jsou živností, neboť v ust. § 3 je seznam činností, které živností nejsou. Například provozování činnosti vyhrazené zákonem státu nebo určené právnické osobě, provádění archeologických výzkumů, činnost lékařů, advokátů, notářů či bank.

Podmínkou získání živnostenského oprávnění je pro fyzické osoby splnění všeobecných podmínek provozování živnosti. Pro některé druhy živností pak je kromě

¹⁴² Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), v platném znění.

těchto všeobecných podmínek zákonem stanovena nutnost splnění i zvláštních podmínek provozování živnosti.

Všeobecnými podmínkami provozování živnosti fyzickými osobami je dosažení věku 18 let, způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost.¹⁴³ Za bezúhonného se pro účely živnostenského zákona zásadně nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na něj nehledí, jako by nebyl odsouzen.

Zvláštními podmínkami provozování živnosti je dosažení vyžadované odbornosti či jiné způsobilosti.¹⁴⁴ Podle okolností se prokazuje dokladem o absolvování určitého vzdělání, např. výučním listem, nebo potvrzením o vykonání odborné zkoušky. Splnění zvláštních podmínek provozování živnosti je vyžadováno u živností ohlašovacích vázaných a řemeslných, a rovněž u živností koncesovaných.

Z uvedeného je patrné, že jak všeobecným podmínkám, tak zvláštním podmínkám provozování živnosti mohou dostát pouze fyzické osoby. Právnícké osoby jsou proto dle ust. § 11 odst. 4 písm. b) živnostenského zákona povinny ustanovit fyzickou osobu jako odpovědného zástupce. Tím je osoba, která je k podnikateli ve smluvním vztahu a odpovídá za dodržování živnostenských předpisů a řádný provoz živnosti. Prostřednictvím takto zvoleného odpovědného zástupce pak právnická osoba splňuje všeobecné i zvláštní podmínky provozování živnosti. Výjimka je stanovena jen pro živnosti ohlašovací volné, při jejichž výkonu právnická osoba odpovědného zástupce nepotřebuje.

¹⁴³ Ust. § 6 odst. 1 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), v platném znění.

¹⁴⁴ Zvláštní podmínky provozování živnosti jsou uvedeny v ust. § 7 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), v platném znění.

Primárně by odpovědným zástupcem obchodní společnosti měl být dle ust. § 11 odst. 4 písm. b) živnostenského zákona ustanoven její statutární orgán či jeho člen. V případě společnosti s ručením omezeným tedy jednatel. Zákon ale pamatuje i na situaci, kdy statutární orgán nespĺňuje podmínky předepsané pro odpovědného zástupce (zejm. zvláštní podmínky provozování živnosti), pak je dovoleno ustanovit odpovědným zástupcem i jinou osobu. Nesmí jí však být člen dozorčí rady, neboť ta je kontrolním orgánem společnosti dozorujícím činnost statutárního orgánu.

Kromě všeobecných a zvláštních podmínek provozování živnosti zná živnostenský zákon také tzv. překážky provozování živnosti. Proto se může stát, že určitá osoba, jinak splňující všechny podmínky nutné k provozování živnosti, nebude smět provozovat živnost kvůli tomu, že se na ni vztahuje překážka provozování živnosti. Tyto překážky jsou uvedeny v ust. § 8 živnostenského zákona. Živnost tak například nemůže provozovat fyzická či právnická osoba po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zrušení konkursu proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů. Stejně tak nemůže živnost provozovat osoba, které byl soudem či správním orgánem uložen trest nebo sankce zákazu činnosti týkající se provozování živnosti v oboru nebo příbuzném oboru, a to po dobu trvání zákazu.¹⁴⁵ Osobám, na něž se vztahuje některá ze zákonných překážek provozování živnosti, nebude živnostenské oprávnění vydáno.

Živnostenský zákon v ust. § 9 rozlišuje dvě základní skupiny živností. Živnosti koncesované a živnosti ohlašovací. Ohlašovací živnosti se dále dělí na živnosti volné, vázané a řemeslné.¹⁴⁶ Základním rozlišovacím kritériem jsou podmínky, jež je nutné splnit pro získání daného živnostenského oprávnění.

¹⁴⁵ Zmíněné překážky provozování živnosti jsou uvedeny v ust. § 8 odst. 2 a odst. 5 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), v platném znění.

¹⁴⁶ Ust. § 19 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), v platném znění.

V případě ohlašovacích živností není pro získání živnostenského oprávnění potřeba absolvovat žádné zdlouhavé správní řízení. Jediným předpokladem je ohlášení živnosti živnostenskému úřadu. Jsou-li splněny zákonné podmínky, vznikne dle ust. § 10 odst. 1 písm. a) živnostenského zákona živnostenské oprávnění dnem doručení ohlášení živnostenskému úřadu. Specifická úprava platí podle odstavce 5 tohoto ustanovení pro právnickou osobu zapisovanou do obchodního rejstříku, která do něj však ještě zapsána nebyla - běžně tomu tak je u obchodních společností, např. právě společnosti s ručením omezeným, v době po jejich založení, ale před jejich vznikem (viz výše). V takovém případě živnostenské oprávnění vzniká teprve dnem zápisu právnické osoby do obchodního rejstříku. Živnostenské oprávnění podnikatel prokazuje výpisem z živnostenského rejstříku.

U koncesovaných živností je postup odlišný. Je potřeba podat žádost o koncesi, samotné ohlášení by nestačilo. Další odlišností oproti ohlašovacím živnostem je skutečnost, že na získání koncese nemá žadatel právní nárok. Může se tedy stát, že mu nebude koncese udělena, přestože splňuje všechny zákonem předepsané požadavky, kterými je získání koncese podmíněno.

2.6.2 Získání živnostenského oprávnění

K získání živnostenského oprávnění pro ohlašovací živnost stačí vyplnit a podat ohlášení živnosti. V případě koncesovaných živností je nutné podat žádost o koncesi. Jak ohlášení živnosti, tak žádost o koncesi se podávají na tiskopise vydaném Ministerstvem průmyslu a obchodu, tzv. jednotném registračním formuláři.¹⁴⁷ V případě společnosti s ručením omezeným se použije jeho varianta pro právnické osoby. Žadatel

¹⁴⁷ Formulář je k dispozici např. na internetových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu: Jednotný registrační formulář. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Centrální registrační místa* [online]. 2. 1. 2013 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument68557.html>.

či ohlašovatel může formulář podat buď na Centrálních registračních místech, která jsou zřízena u obecných živnostenských úřadů, nebo může formulář podat prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy ve smyslu ust. § 8a odst. 1 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.¹⁴⁸ Kontaktní místo veřejné správy přijaté podání neprodleně doručí obecnímu živnostenskému úřadu, který si podatel zvolí. Pokud si podatel žádný obecní živnostenský úřad nezvolí, doručí se podání obecnímu živnostenskému úřadu podle místa podání.¹⁴⁹ Kromě těchto dvou variant je dále možné odeslat formulář elektronickou cestou, podmínkou však je připojení uznávaného elektronického podpisu.

Obchodní společnosti v ohlášení živnosti nebo žádosti o koncesi uvádějí svou obchodní firmu, sídlo a identifikační údaje statutárního orgánu, tedy v kontextu této práce jednatele společnosti s ručením omezeným. Musí-li podle zákona být ustanoven odpovědný zástupce, je třeba vyplnit i jeho identifikační údaje. Společnost také musí uvést dostatečně určitý předmět podnikání a provozovnu, v níž bude podnikání zahájeno.¹⁵⁰

Společnost s ručením omezeným je dle ust. § 46 odst. 2 živnostenského zákona povinna k ohlášení i žádosti připojit doklad o tom, že již byla založena, ačkoliv zápis do obchodního rejstříku ještě neproběhl - tedy zakladatelskou listinu nebo společenskou smlouvu. Nezbytný je také doklad prokazující právní důvod užívání prostor, v nichž má nebo v budoucnu má mít společnost na území České republiky sídlo. To je možné

¹⁴⁸ Jedná se o Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál, tedy Czech POINT. Kontaktními místy veřejné správy jsou notáři, krajské úřady, matriční úřady, obecní úřady, úřady městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a úřady městských částí hlavního města Prahy, jejichž seznam stanoví prováděcí právní předpis, zastupitelské úřady stanovené prováděcím právním předpisem, držitel poštovní licence, Hospodářská komora ČR a banka, které byla ministerstvem udělena autorizace k výkonu působnosti kontaktního místa veřejné správy.

¹⁴⁹ Postup kontaktního místa veřejné správy je uveden v ust. § 72 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), v platném znění.

¹⁵⁰ Náležitosti ohlášení jsou uvedeny v ust. § 45 odst. 3 a ust. § 50 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), v platném znění.

doložit písemným prohlášením vlastníka nemovitosti, případně prohlášením osoby oprávněné s nemovitostí nakládat, že s umístěním souhlasí. K formuláři se také připojuje prohlášení odpovědného zástupce, že souhlasí s ustanovením do funkce, pokud společnost tuto funkci zřizuje. Podpis na prohlášení musí být úředně ověřen, neučinil-li odpovědný zástupce prohlášení osobně před živnostenským úřadem. Je-li pro provozování živnosti požadována odborná či jiná způsobilost odpovědného zástupce, je třeba přiložit doklad prokazující splnění tohoto požadavku. Důležitou součástí žádosti je také doklad o zaplacení správního poplatku. Za ohlášení živnosti při vstupu do živnostenského podnikání, což je právě případ nově založené společnosti s ručením omezeným, se platí správní poplatek ve výši 1 000 Kč. Stejná výše poplatku se vztahuje i na podání žádosti o koncesi.¹⁵¹

Podle ust. § 47 odst. 1 živnostenského zákona zapíše do pěti dnů od přijetí ohlášení živnosti živnostenský úřad podnikatele a jeho živnostenské oprávnění do živnostenského rejstříku a zároveň mu vydá výpis z tohoto rejstříku. To vše samozřejmě za předpokladu, že společnost splní zákonné podmínky pro získání živnostenského oprávnění. Chybí-li v ohlášení některé náležitosti, vyzve do pěti dnů živnostenský úřad ohlašovatele k doplnění chybějících údajů. Zároveň mu stanoví minimálně 15denní lhůtu, kterou lze na žádost prodloužit.

Řízení o koncesi má samozřejmě jiná pravidla než pouhé ohlášení živnosti. Nemá-li žádost o koncesi všechny náležitosti, vyzve živnostenský úřad žadatele ve lhůtě 30 dnů od doručení žádosti k odstranění závad. Současně k tomuto účelu určí nejméně 15denní lhůtu, kterou je na žádost možné i opakovaně prodloužit. V některých případech je nutné k provozování koncesované živnosti souhlas, povolení, či vyjádření orgánu státní správy. V takovém případě živnostenský úřad žádost, včetně nezbytných

¹⁵¹ Položka 24 písm. a) a písm. c) přílohy zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, v platném znění.

podkladů, předloží příslušnému orgánu státní správy, který má dle ust. § 52 odst. 1 živnostenského zákona 30denní lhůtu k zaujmutí stanoviska. Jeho stanoviskem pak je živnostenský úřad vázán a musí se jím při rozhodování o udělení koncese řídit. Do pěti dnů od nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese provede živnostenský úřad zápis do živnostenského rejstříku a podnikateli z něj vydá výpis.

Živnostenský zákon v ust. § 10 odst. 5 uvádí, že po získání živnostenského oprávnění musí již založená, ale ještě z hlediska práva neexistující, právnická osoba podat do 90 dnů ode dne doručení výpisu z živnostenského rejstříku návrh na zápis do obchodního rejstříku. Není-li tato lhůta dodržena nebo nezapíše-li obchodní rejstřík společnost, rozhodne živnostenský úřad, že podmínky pro vznik živnostenského oprávnění nebyly splněny.

Korespondujícím ustanovením obchodního zákoníku je ust. § 62 odst. 1, podle něžž musí být návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku podán do 90 dnů od založení společnosti nebo od doručení průkazu živnostenského či jiného podnikatelského oprávnění. Dále obchodní zákoník v odstavci 1 ust. § 62 in fine stanoví, že není-li návrh podán v této lhůtě, nelze již na základě průkazu podnikatelského oprávnění podat návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Mám za to, že zde zákonodárce naprosto nelogicky stanoví dva různé právní následky zmeškání jedné a té samé devadesátidenní lhůty, která je pouze počítána pro různé situace od různých okamžiků.

V případě společnosti založené za účelem podnikání musí tato společnost podat do 90 dnů od doručení průkazu živnostenského nebo jiného podnikatelského oprávnění návrh na zápis do obchodního rejstříku, s tím, že není-li návrh ve stanovené lhůtě podán, nelze již na základě průkazu podnikatelského oprávnění podat návrh na zápis do obchodního rejstříku. Pro společnosti založené za jiným než podnikatelským účelem sice zákon stanoví stejnou povinnost (tj. podat návrh na zápis do obchodního rejstříku)

ve lhůtě počítané od založení společnosti, ale tentokrát již bez jakékoliv sankce. Domnívám se tedy, že i po uplynutí 90denní lhůty od založení společnosti s ručením omezeným je možné společnost, jež nebyla založena za účelem podnikání, zapsat do obchodního rejstříku, neboť tomu žádné ustanovení zákona nebrání.

2.6.3 Podnikání na základě jiného než živnostenského oprávnění

Kromě podnikání v režimu živnostenského zákona je možné podnikat i na základě jiného než živnostenského oprávnění. Takové podnikání tedy nepodléhá úpravě živnostenského zákona, nýbrž zvláštním zákonům, kterými se společnost s ručením omezeným bude při jeho výkonu muset řídit. Jako příklad lze uvést zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii v platném znění a zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců v platném znění. Často je nutná registrace ve zvláštním rejstříku nebo seznamu, která podléhá podmínkám stanoveným v příslušném zákoně.

2.7 Obchodní rejstřík

Již z popsaného procesu založení a vzniku společnosti s ručením omezeným je zřejmé, že obchodní rejstřík má v obchodním právu zásadní význam. Podle ust. § 27 obchodního zákoníku je obchodní rejstřík veřejný seznam, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje o podnikatelích. Jeho cílem je poskytování informací o podnikatelských subjektech, zajištění transparentnosti podnikatelského života, a poskytování údajů, jež jsou podstatné pro posouzení důvěryhodnosti podnikatelského subjektu a jeho schopnosti plnit své závazky.¹⁵²

¹⁵² PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo I.* Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005, 458 s. 429-430.

Obchodní rejstřík je upraven v části první, hlavě třetí obchodního zákoníku. Řízení ve věcech obchodních společností je upraveno zákonem č. 99/1963 Sb., občanským soudním řádem v platném znění. Konkrétně jde ust. § 200a – 200de občanského soudního řádu.

Obchodní rejstřík je veden tzv. rejstříkovými soudy, jimiž jsou krajské soudy. Ty jsou dle občanského soudního řádu také příslušné pro řízení ve věcech obchodního rejstříku. Nejedná se však o všechny krajské soudy, neboť Městský soud v Praze (který v Praze i přes svůj název vykonává působnost krajského soudu¹⁵³) rozhoduje ve věcech obchodního rejstříku také věci z obvodu Krajského soudu v Praze¹⁵⁴ (jehož obvodem jsou, zjednodušeně řečeno, Střední Čechy). Místně příslušný je rejstříkový soud, v jehož obvodu je sídlo zapisované osoby.¹⁵⁵

Obchodní rejstřík je veřejným seznamem, jenž je ovládán principem publicity. Teorie obchodního práva rozlišuje formální a materiální princip publicity obchodního rejstříku. U materiálního principu publicity se rozeznává i jeho pozitivní a negativní stránka.

V ust. § 28 obchodního zákoníku je uveden princip formální publicity: rejstřík je přístupný každému. Každý může nahlížet do obchodního rejstříku a pořizovat si z něj kopie a výpisy. Také je možné vyžádat si od rejstříkového soudu potvrzení, že určitý údaj v obchodním rejstříku není zapsán. Výpis z obchodního rejstříku je možné pořizovat buď v úplné formě nebo ve formě aktuálního výpisu. V aktuálním výpisu jsou uvedeny údaje vztahující se k určité osobě ke dni jeho pořizení. Úplný výpis samozřejmě obsahuje i historii všech údajů, včetně jejich změn. Rejstříkový soud

¹⁵³ Ust. § 9 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích v platném znění.

¹⁵⁴ Ust. § 39 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích v platném znění.

¹⁵⁵ Nemá-li podnikatel sídlo, je příslušný soud podle místa podnikání. Nemá-li podnikatel ani místo podnikání, je k vedení obchodního rejstříku příslušný soud podle místa bydliště podnikatele.

zásadně vydává ověřené výpisy z obchodního rejstříku, ledaže je výslovně požádáno o výpis neověřený.¹⁵⁶ Vydání ověřeného výpisu je dražší.

Pozitivní princip materiální publicity je vyjádřen v ust. § 29 odst. 2 obchodního zákoníku, podle nějž jsou skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku účinné vůči každému ode dne jejich zveřejnění, ledaže zapsaná osoba prokáže, že třetí osobě bylo provedení zápisu známo dříve. Smyslem této úpravy je co nejlépe zajistit, aby osoby zapsané v obchodním rejstříku ve vlastním zájmu rejstříkovému soudu bez zbytečného odkladu oznamovaly změny v zapisovaných skutečnostech.

Negativní princip materiální publicity je uveden v ust. § 29 odst. 1 a 3 obchodního zákoníku. Proti tomu, kdo jedná v důvěře v zápis v obchodním rejstříku, nemůže ten, jehož se zápis týká, namítat, že zápis již neodpovídá skutečnosti. Jinými slovy, že již neplatí. Důvěra v pravdivost a správnost zápisu ale nepřichází v úvahu v případech, kdy jednající osoba o nepravdivosti zápisu věděla a znala tedy skutečný stav (např. byla písemně informována).¹⁵⁷

Je zřejmé, že princip materiální publicity má zajistit, aby údaje uvedené v obchodním rejstříku byly vždy maximálně aktuální. Obchodní zákoník v ust. § 29 odst. 3 také stanoví, že i přes řádné zveřejnění údajů zapsaných v obchodním rejstříku, se jich zapsaná osoba nemůže dovolávat vůči třetím osobám do šestnáctého dne od zveřejnění, jestliže tyto osoby prokáží, že o jejich zveřejnění nevěděly a ani vědět nemohly.

Provedení zápisu do obchodního rejstříku může mít dva různé účinky. Prvním z nich je konstitutivní, jinak také právotvorný, účinek. To znamená, že zápis má materiálně právní účinky a teprve samotným zápisem do obchodního rejstříku nastane určitá právní skutečnost. Jako příklad lze uvést zápis společnosti s ručením omezeným

¹⁵⁶ Dle ust. § 28 odst. 3 obchodního zákoníku v platném znění.

¹⁵⁷ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo I*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005, 458 s. 445.

do obchodního rejstříku, kdy společnost vznikne teprve provedením zápisu (tedy až zápis má kýžené právní účinky), byť třeba společenská smlouva byla uzavřena o několik týdnů dříve. Konstitutivní účinek má například i zápis zvýšení základního kapitálu společnosti. Deklaratorní účinek pak mají všechny zápisy, pro které v zákoně není stanoveno, že mají konstitutivní povahu. Ty tedy pouze danou skutečnost či údaj potvrzují. I na ně se ale vztahuje princip materiální publicity.

Do obchodního rejstříku se podle ust. § 34 obchodního zákoníku zapisují pouze tyto subjekty:

- obchodní společnosti a družstva
- zahraniční osoby podle ust. § 21 odst. 4 obchodního zákoníku
- fyzické osoby, které jsou podnikateli a mají bydliště v České republice a osoby podle ust. § 21 odst. 5 obchodního zákoníku, které podnikají na území České republiky, pokud o zápis požádají (pro některé fyzické osoby však platí zákonná povinnost zapsat se do obchodního rejstříku¹⁵⁸)
- další osoby, jestliže povinnost jejich zápisu stanoví zvláštní právní předpis

Z tohoto výčtu je patrné, že společnost s ručením omezeným musí být v obchodním rejstříku zapsána vždy.

Zápisy v obchodním rejstříku se řadí podle oddílů a vložek. Společnosti s ručením omezeným se zapisují do oddílu C. Pro každou společnost pak je v rámci příslušného oddílu vedena samostatná vložka.

V obchodním rejstříku je vedena i sbírka listin, jež je rovněž veřejná. Zakládají se do ní zákonem stanovené dokumenty týkající se určité společnosti.

¹⁵⁸ Jde například o zahraniční fyzické osoby zapisující se dle ust. § 21 odst. 4 či o osoby uvedené v ust. § 34 odst. 2 obchodního zákoníku v platném znění.

Které údaje se do obchodního rejstříku zapisují, je obchodním zákoníkem přesně stanoveno. U společnosti s ručením omezeným je to:¹⁵⁹

- firma a sídlo společnosti
- předmět činnosti
- právní forma společnosti
- identifikační číslo přidělené rejstříkovým soudem
- jméno a bydliště jednatele, pokud jím je právnická osoba pak její firma a sídlo, den vzniku a později i zániku funkce
- identifikační údaje společníků, tj. jejich jméno a bydliště nebo firma a sídlo
- výše základního kapitálu společnosti, výše vkladu každého společníka a rozsah splacení
- výše podílu každého společníka, případné zástavní právo k jeho podílu
- pokud byla zřízena dozorčí rada, zapisují se její členové spolu se dnem vzniku a zániku jejich funkce

Je pravidlem, že se řízení ve věcech obchodního rejstříku zahajují na návrh.¹⁶⁰ Z úřední povinnosti se tato řízení zahajují jen v menšině případů.¹⁶¹ Návrh musí být dle ust. § 32 odst. 1 obchodního zákoníku podán na předepsaném formuláři, přičemž je možné jej podat v listinné i elektronické podobě. V případě listinné podoby musí být podpis na návrhu úředně ověřen. Návrh v elektronické podobě pak musí být podepsán uznávaným elektronickým podpisem.

¹⁵⁹ Ust. § 35 ve spojení s ust. § 36 písm. c) obchodního zákoníku v platném znění.

¹⁶⁰ Podle ust. § 200b odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

¹⁶¹ I bez návrhu lze zahájit řízení např. pokud obsah zápisu v obchodním rejstříku odporuje donucujícímu ustanovení zákona a nápravy nelze dosáhnout jinak (ust. § 29 odst. 6 obchodního zákoníku v platném znění), obecně pak v případech, kdy má být dosažena shoda mezi zápisem v obchodním rejstříku a skutečným stavem (ust. § 200b odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění).

Účastníkem řízení ve věcech obchodního rejstříku je podle ust. § 200c odst. 1 občanského soudního řádu osoba, která podala návrh, a podnikatel, kterého se zápis týká. Nebyl-li návrh odmítnut, tj. nebylo-li o něm rozhodnuto nemeritorně, zkoumá soud dle ust. § 200da občanského soudního řádu, zda z listin, které jsou k návrhu přiloženy, vyplývají údaje o skutečnostech zapisovaných do obchodního rejstříku. Pak provede zápis, o němž účastníky řízení informuje zasláním výpisu z obchodního rejstříku obsahujícím již nově zapsané údaje.

2.8 Zápis do obchodního rejstříku

Poté, co společnost s ručením omezeným získá živnostenské nebo jiné oprávnění, počne běžet již zmíněná devadesátidenní lhůta k podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Až samotným zápisem do obchodního rejstříku vznikne nová entita - právnická osoba způsobilá mít práva a povinnosti.

Obchodní zákoník v ust. § 32 stanoví, že návrh na zápis do obchodního rejstříku je možné podat pouze na zvláštním formuláři. Zatímco do konce roku 2011 byly závazné formuláře stanoveny vyhláškou Ministerstva spravedlnosti,¹⁶² od 1. 1. 2012 stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou pouze náležitosti těchto formulářů a seznam příloh.¹⁶³ Samotné formuláře již nejsou součástí vyhlášky, nýbrž jsou pouze zveřejněny na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti.¹⁶⁴ Tato změna byla odůvodněna potřebou pružnějších reakcí na případné změny. Změnit formulář

¹⁶² Jednalo se o vyhlášku č. 250/2005 Sb., o závazných formulářích na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku.

¹⁶³ Jde o vyhlášku č. 414/2011 Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku, v platném znění.

¹⁶⁴ Formuláře lze nalézt na internetové adrese Ministerstva spravedlnosti: Podání do obchodního rejstříku. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Obchodní rejstřík a sbírka listin* [online]. © 2012 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/podani>.

vystavený na internetu je jednodušší a rychlejší než změnit vyhlášku ministerstva. Nezměněna zůstala povinnost podpisy na formulářích úředně ověřit.

Pro každý typ obchodní společnosti je vyhrazena jiná verze formuláře. Použití konkrétního formuláře se tedy odvíjí od zapisované společnosti. U společnosti s ručením omezeným podepisují v souladu s ust. § 112 obchodního zákoníku návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku její jednatelé. Nabízí se otázka, v jakém režimu zde jednatelé působí. Tedy zda jsou přímo navrhovateli, nebo zda je navrhovatelem založená společnost a jednatelé návrh podávají (podepisují) jejím jménem. Podle ust. § 31 odst. 1 obchodního zákoníku podává návrh na zápis do obchodního rejstříku osoba uvedená v ust. § 34, tedy sama obchodní společnost zapisovaná do obchodního rejstříku, případně osoba, o které tak stanoví zákon. Z tohoto ustanovení společně s ust. § 112, by bylo možné dovodit, že navrhovatelem je sama zakládaná společnost a jednatelé jen jejím jménem návrh podepisují. Pak by však fakticky šlo o jednání jménem společnosti před jejím vznikem, které by bylo potřeba po vzniku společnosti podle ust. § 64 obchodního zákoníku schválit. Zásadní problém by nastal, pokud by společnost toto jednání ve stanovené lhůtě neschválila. Domnívám se proto, že na ust. § 112 je potřeba nahlížet jako na speciální ustanovení k obecnému pravidlu uvedenému v ust. § 31 odst. 1 obchodního zákoníku a jednatele tak považovat za navrhovatele. A to přestože ust. § 112 pojednává pouze o podepisování a nikoliv podávání návrhu.

Účastníky rejstříkové řízení jsou obecně osoba, která podala návrh, k němuž je oprávněna podle zvláštního právního předpisu, a podnikatel. V případě zápisu společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku však ještě podnikatel, kterým je dle ust. § 2 odst. 2 písm. a) obchodního zákoníku osoba zapsaná v obchodním rejstříku, neexistuje a účastníky tedy jsou jednatelé, kteří podali návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Občanský soudní řád v ust. § 200c odst. 1 výslovně

stanoví, že na řízení ve věcech obchodního rejstříku není možné použít tzv. druhou a třetí definici účastníků řízení uvedenou v ust. § 94 odst. 1 a odst. 2 občanského soudního řádu.

Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku je možné podat v listinné i elektronické podobě. To v zásadě platí i pro přílohy. Výjimka však je stanovena pro dokumenty, které se zakládají do sbírky listin, jimiž se nedokládají skutečnosti uvedené v návrhu na zápis nebo změnu anebo výmaz zápisu v obchodním rejstříku. Ty je možné podat pouze v elektronické podobě.¹⁶⁵ Elektronicky podaný návrh musí být podepsán uznávaným elektronickým podpisem.

Návrh i veškeré listiny (přílohy) jsou rejstříkovým soudem uchovávány jen v elektronické podobě. Pouze pokud to charakter návrhu nebo listiny neumožňuje, dojde k jejímu uchování v listinné podobě. Proto se veškeré návrhy a listiny doručené v listinné podobě bez zbytečného odkladu převedou do podoby elektronické.

K návrhu na zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku musí být připojeny tyto přílohy:¹⁶⁶

- společenská smlouva nebo zakladatelská listina; vždy ve formě notářského zápisu
- potvrzení o oprávnění k podnikatelské nebo jiné činnosti, ledaže je tato skutečnost zjištělná z informačních zdrojů veřejné správy, které jsou veřejnými rejstříky či seznamy
- listiny osvědčující právní důvod užívání prostor, do nichž je umístěno sídlo společnosti s ručením omezeným; to není potřeba, pokud je tato skutečnost zjištělná z informačních zdrojů veřejné správy, které jsou

¹⁶⁵ Ust. § 2 vyhlášky č. 562/2006 Sb., kterou se stanoví způsob převedení listin do elektronické podoby, způsob nakládání s převedenými listinami a obligatorní elektronická podoba listin (vyhláška o digitalizaci obchodního rejstříku), v platném znění.

¹⁶⁶ Formuláře pro zápis do obchodního rejstříku. MINISTERSTVO SPRÁVEDLNOSTI. *Obchodní rejstřík a sbírka listin* [online]. © 2012 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/formulare-§>.

veřejnými rejstříky či seznamy (tedy zejm. z katastru nemovitostí); k doložení právního důvodu stačí písemné prohlášení vlastníka nemovitosti, ve které je sídlo umístěno, popřípadě prohlášení osoby oprávněné nemovitostí nakládat, že s umístěním sídla souhlasí; takové prohlášení nesmí být starší tří měsíců a podpisy na něm musí být úředně ověřeny

- listiny vztahující se k jednatelům společnosti, z nichž vyplývá, že jednatele splňují zákonné podmínky; čestné prohlášení jednatele, že je způsobilý k právním úkonům, splňuje podmínky provozování živnosti, nenastala u něj překážka v provozování živnosti a dále prohlášení, že splňuje obecné podmínky stanovené v obchodním zákoníku pro statutární orgány a souhlasí s vykonáváním funkce jednatele; podpis na čestném prohlášení musí být úředně ověřen
- doklad o splnění vkladové povinnosti v zákonem stanovené výši; tím je potvrzení správce vkladu o splacení vkladu či potvrzení banky o tom, že byl vklad splacen na k tomu zřízený účet
- v případě nepeněžitěho vkladu je třeba přiložit usnesení soudu o jmenování znalce pro ocenění nepeněžitých vkladů a posudek o ocenění nepeněžitěho vkladu
- zřizuje-li se také dozorčí rada, je ohledně členů dozorčí rady nutné doložit obdobné dokumenty, jako v případě jednatelů
- má-li společnost s ručením omezeným stanovy, je třeba je přiložit k návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku; rejstříkový soud je založí do sbírky listin

Pokud jde o prokazování bezúhonnosti jednatelů, mají jednatelé - čeští občané situaci usnadněnou. Výpis z jejich Rejstříku trestů si totiž vyžádá Rejstříkový soud přímo z evidence Rejstříku trestů, již tedy není potřeba přikládat k návrhu na zápis i výpis z Rejstříku trestů.¹⁶⁷ Cizinci musí svou bezúhonnost doložit buď výpisem z evidence trestů nebo rovnocenným dokladem vydaným příslušným soudním nebo správním orgánem státu, jehož je cizinec občanem, nebo státu, kde pobýval v posledních třech letech po dobu nejméně třech měsíců, nebo čestným prohlášením o bezúhonnosti učiněným před notářem nebo orgánem členského státu Evropské unie, nevydává-li stát, jehož je cizinec občanem, nebo stát jeho posledního pobytu, příslušný výpis z evidence trestů nebo rovnocenný doklad vydaný příslušným soudním nebo správním orgánem. To v praxi může působit nemalé potíže, a to jak u cizinců pocházejících ze států, které nemají evidenci trestů, tak u cizinců ze států, které evidenci trestů mají.

Jako první příklad mohou sloužit občané Spojených států amerických, které nemají klasickou evidenci rejstříku trestů.¹⁶⁸ Dle litery vyhlášky o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku v platném znění¹⁶⁹ by svou bezúhonnost měli doložit čestným prohlášením učiněným před notářem. Praxe rejstříkových soudů se však liší v požadavcích kladených na toto čestné prohlášení. Někdy stačí pouze čestné prohlášení učiněné před notářem, zatímco u jiného rejstříkového soudu nebo jiného vyššího soudního úředníka je vyžadováno čestné

¹⁶⁷ Ust. § 22 odst. 2 vyhlášky č. 414/2011 Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku, v platném znění.

¹⁶⁸ Identification Record Request / Criminal Background Check. *Federal Bureau of Investigation* [online]. [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.fbi.gov/about-us/cjis/background-checks>. Podobně též Criminal Record Checks. U.S. DEPARTMENT OF STATE. *Bureau of Consular Affairs* [online]. [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: http://travel.state.gov/travel/tips/emergencies/emergencies_1201.html.

¹⁶⁹ Ust. § 22 odst. 1 vyhlášky č. 414/2011 Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku, v platném znění.

prohlášení ve formě notářského zápisu¹⁷⁰, ačkoliv takový postup, který bezdůvodně prodlužuje a zdražuje řízení o zápisu do obchodního rejstříku, dle mého názoru nemá oporu v citovaném ustanovení § 22 odst. 1 vyhlášky o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku. Problémy však dané ustanovení může působit i cizincům ze zemí, které evidenci rejstříku trestů mají. Zde mohou jako příklad sloužit občané Ruské federace, která evidenci rejstříku trestů vede. Získat výpis z ruského rejstříku trestů může trvat i několik měsíců a jde o poměrně náročný administrativní proces. Mnohdy se proto stává, že se občané Ruské federace v rámci urychlení vzniku společnosti s ručením omezeným nestávají jednateli společnosti, byť by jimi rádi byli, a zůstávají pouze společníky.¹⁷¹

Podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku je zpoplatněno. Podle položky 11, bod 1., písm. b) sazebníku poplatků, který je přílohou zákona o soudních poplatcích,¹⁷² činí soudní poplatek za návrh na zahájení řízení ve věcech obchodního rejstříku za první zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku částku 6 000 Kč. Poplatek je, podobně jako ostatní soudní poplatky, splatný při podání návrhu, v tomto případě tedy návrhu na zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku. Lze jej zaplatit jak bankovním převodem, tak pomocí kolkové známky nalepené na formuláři.¹⁷³ Návrh podaný v listinné podobě je možné osobně doručit na podatelnu rejstříkového soudu nebo jej zaslat prostřednictvím provozovatele poštovních služeb.

Po podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku soud nejprve dle ust. § 200d odst. 1 občanského soudního řádu zkontroluje, zda návrh splňuje všechny

¹⁷⁰ Jde o vlastní zkušenost se zápisy do obchodního rejstříku.

¹⁷¹ Opět jde o vlastní zkušenost.

¹⁷² Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v platném znění.

¹⁷³ Podle ust. § 8 odst. 4 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích v platném znění lze poplatky, které nejsou vyšší než 5 000 Kč, platit kolkovými známkami. Ze zkušenosti však vím, že je možné platit kolkovými známkami i vyšší soudní poplatky než 5 000 Kč.

předepsané náležitosti. Tedy zda jej podaly k tomu oprávněné osoby a podepsali jej všichni jednatele. Rovněž je kontrolováno, zda je návrh doručen na předepsaném formuláři, obsahuje všechny zákonem požadované informace a zda jsou přiloženy předepsané dokumenty (přílohy). Obsahuje-li návrh nedostatky, je navrhovatel rejstříkovým soudem ve lhůtě tří pracovních dnů od přijetí návrhu vyzván k odstranění vad nebo doplnění chybějících příloh.¹⁷⁴ Neučiní-li tak, bude návrh odmítnut. Občanský soudní řád přitom zakazuje výzvu k odstranění vad opakovat.

Nedošlo-li k odmítnutí návrhu, zabývá se rejstříkový soud v souladu s ust. § 200da odst. 1 občanského soudního řádu otázkou, zda údaje, jež mají být do obchodního rejstříku zapsány, vyplývají z přiložených listin a jestli není obchodní firma zapisované společnosti zaměnitelná s obchodní firmou jiné, již zapsané, společnosti nebo zda není klamavá. Je-li návrh i po této stránce v pořádku, zapíše soud společnost do obchodního rejstříku a účastníkům řízení tuto skutečnost sdělí zasláním výpisu z obchodního rejstříku.

Rejstříkový soud je povinen provést zápis do obchodního rejstříku do pěti dnů od podání bezvadného návrhu na zápis, ve výjimečných případech je lhůta prodloužena na 15 dnů. Není-li v této lhůtě zápis proveden ani o něm není jinak rozhodnuto, považuje se navrhovaný zápis za provedený dnem následujícím po uplynutí lhůty.¹⁷⁵ Soud pak je povinen promítnout zápis do obchodního rejstříku do dvou dnů ode dne, kdy se takový zápis považuje za provedený.

Výpis z obchodního rejstříku má být odeslán do tří dnů od provedení zápisu. Teprve tímto zápisem do obchodního rejstříku vznikne společnost s ručením omezeným jako nová právnická osoba. Od této chvíle je také subjektem práv a povinností.

¹⁷⁴ Ust. § 200d odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

¹⁷⁵ Ust. § 200db odst. 1 a odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

Podrobně je řízení ve věcech obchodního rejstříku upraveno v § 200a – 200de zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu v platném znění.

Na zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku bezprostředně navazuje ust. § 5 odst. 1 zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.¹⁷⁶ Podle něj Ministerstvo vnitra zřídí datovou schránku¹⁷⁷ mimo jiné každé právnické osobě zapsané v obchodním rejstříku bezodkladně poté, co se dozví o jejím zapsání do tohoto rejstříku.

2.9 Oznámení a registrace nově vzniklé společnosti na úřadech

Při vzniku společnosti, tedy při provedení zápisu do obchodního rejstříku, jí je přiděleno identifikační číslo osoby. Jde o číselný kód označovaný zkratkou IČO, který slouží k jednoznačné identifikaci subjektu.¹⁷⁸

Identifikační číslo osoby je, mimo jiné, přidělováno všem právnickým osobám, tedy i společnostem s ručením omezeným. Každé přidělené identifikační číslo osoby musí být jedinečné. Nemůže se tedy shodovat s identifikačním číslem přiděleným jiné osobě, byť by měla odlišnou právní formu.

Zdálo by se, že vznikem společnosti s ručením omezeným a získáním identifikačního čísla osoby celý náročný administrativní proces končí. Tak tomu ale není. Společnosti jsou uloženy další povinnosti související s jejím vznikem. Lhůty pro

¹⁷⁶ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, v platném znění.

¹⁷⁷ Datová schránka je elektronické úložiště určené k a) doručování orgány veřejné moci, b) provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci, c) dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob. Definice je uvedena v ust. § 2 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, v platném znění.

¹⁷⁸ Ust. § 24 písm. c) zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, v platném znění.

splnění těchto povinností se počítají od vzniku společnosti, resp. ode dne následujícího po jejím vzniku.

Po rozsáhlé změně daňových předpisů účinné od 1. 1. 2013 vzniká podle ust. § 125 daňového řádu¹⁷⁹ ve spojení s ust. § 39a odst. 1 zákona o daních z příjmů¹⁸⁰ nově vzniklé společnosti s ručením omezeným registrační povinnost, podle níž musí do 15 dnů od svého vzniku podat přihlášku k registraci u místně příslušného správce daně. Speciální úprava platí dle ust. § 39a odst. 4 zákona o daních z příjmů pouze pro společnosti s ručením omezeným založené za jiným účelem než je podnikání. Tyto společnosti jsou povinny podat přihlášku k registraci u příslušného správce daně do 15 dnů ode dne, kdy začnou vykonávat činnost, která je zdrojem příjmů, nebo začnou přijímat příjmy. Věcně příslušným správcem daně je finanční úřad. Místně příslušný je správce daně, v jehož obvodu má společnost sídlo.¹⁸¹ Seznam finančních úřadů, včetně jejich územní působnosti, je uveden v ust. § 8 zákona o finanční správě české republiky.¹⁸² Seznam jednotlivých územních pracovišť finančních úřadů pak obsahuje prováděcí vyhláška Ministerstva financí.¹⁸³

Přihláška k registraci se podává na tiskopise stanoveném Ministerstvem financí. V něm se vyplňují základní údaje o společnosti jako obchodní firma, sídlo, identifikační údaje statutárního orgánu, přidělené identifikační číslo osoby a údaje o oprávnění k podnikatelské činnosti. Dále je potřeba uvést číslo bankovního účtu společnosti, na němž jsou uloženy peněžní prostředky z podnikání.¹⁸⁴

¹⁷⁹ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, v platném znění.

¹⁸⁰ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění.

¹⁸¹ Ust. § 13 odst. 1 písm. b) zákona číslo 280/2009 Sb., daňový řád, v platném znění.

¹⁸² Zákon č. 456/2011 Sb., o finanční správě České republiky, v platném znění.

¹⁸³ Vyhláška č. 48/2012 Sb., o územních pracovištích finančních úřadů, která se nenacházejí v jejich sídlech, v platném znění.

¹⁸⁴ Vyžadované údaje již nejsou stanoveny v ust. § 127 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, v platném znění, ale vyplývají z obsahu registračního tiskopisu.

Pokud je přihláška vyplněna neúplně či má finanční úřad pochybnosti o správnosti údajů v ní uvedených, vyzve ohlašovatele, aby doplnil chybějící údaje nebo doložil jejich správnost. Současně mu určí lhůtu k nápravě. Shledá-li finanční úřad přihlášku v pořádku, přidělí nově zaregistrovanému daňovému subjektu daňové identifikační číslo.

Za nesplnění registrační povinnosti může být správcem daně uložena pokuta až do výše 50 000 Kč, kterou lze uložit i opakovaně.¹⁸⁵

Do 31. 12. 2012 bylo možné podat přihlášku k registraci také již shora představeným Jednotným registračním formulářem prostřednictvím tzv. Centrálního registračního místa. Mám za to, že zrušení možnosti využít při registraci Jednotný registrační formulář je krokem zpět, který nově vzniklé společnosti pouze zbytečně komplikuje život.

Jakmile nově vzniklá společnost přijme zaměstnance, musí se nejpozději do osmi dnů od jejich nástupu přihlásit u správy sociálního zabezpečení do registru zaměstnavatelů.¹⁸⁶ Příslušná je okresní správa sociálního zabezpečení, v jejímž obvodu se nachází sídlo společnosti. Rovněž tuto registraci je třeba provést vyplněním předepsaného tiskopisu, nazvaného Přihláška do registru zaměstnavatelů.¹⁸⁷ Kromě základních údajů o zaměstnavateli se v přihlášce uvádí i názvy všech peněžních ústavů, u nichž má společnost (tedy zaměstnavatel) vedeny účty.

Nesplní-li společnost registrační povinnost ve stanovené osmidenní lhůtě, dopustí se správního deliktu, za nějž jí hrozí pokuta až do výše 20 000 Kč.¹⁸⁸ Případné

¹⁸⁵ Pořádková pokuta a podmínky jejího uložení jsou upraveny v ust. § 247 a násl. zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád v platném znění.

¹⁸⁶ Povinnost je stanovena v ust. § 93 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění v platném znění.

¹⁸⁷ Tiskopis je k dispozici na internetových stránkách České správy sociálního zabezpečení: Nemocenské pojištění. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Tiskopisy* [online]. [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/tiskopisy/nemocenske-pojisteni/nemocenske-pojisteni.htm>.

¹⁸⁸ Ust. § 136 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, v platném znění.

změny již nahlášených údajů je nutné sdělit okresní správě sociálního zabezpečení do osmi dnů ode dne, kdy k nim došlo.

Přijetí zaměstnanců s sebou nese ještě další povinnost. Zaměstnavatel se musí registrovat do registru zaměstnavatelů také u všech zdravotních pojišťoven, u nichž jsou jeho zaměstnanci pojištěni.¹⁸⁹ Současně musí zaměstnavatel příslušné zdravotní pojišťovně poskytnout na dalším formuláři údaje o svých zaměstnancích.¹⁹⁰ I pro tyto registrační povinnosti je stanovena lhůta osmi dnů od nástupu zaměstnanců. Registraci poněkud komplikuje skutečnost, že každá zdravotní pojišťovna má stanoveny vlastní formuláře, na nichž je potřeba registraci provést. Je tedy vždy nutné si od příslušné zdravotní pojišťovny obstarat její verzi tiskopisu.

Opomenutí těchto povinností může společnost přijít draho, protože zdravotní pojišťovna je oprávněna nečinnost zaměstnavatele odměnit v prvním případě pokutou až do výše 50 000 Kč¹⁹¹ a ve druhém případě pokutou až do výše 200 000 Kč.¹⁹²

2.10 Orientační součet nákladů souvisejících se vznikem společnosti

Některé nutné náklady související se založením a vznikem společnosti s ručením omezeným již byly v předchozích kapitolách zmíněny. Na tomto místě budou jednotlivé náklady podrobně popsány a vyčíslena jejich výše, aby bylo zřejmé, kolik založení této formy obchodní společnosti opravdu stojí.

¹⁸⁹ Jde o plnění oznamovací povinnosti uvedené v ust. § 25 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, v platném znění.

¹⁹⁰ Jedná se o oznámení skutečností dle ust. § 10 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění.

¹⁹¹ Ust. § 26 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, v platném znění.

¹⁹² Ust. § 44 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění.

Prvním a nezbytným výdajem v souvislosti se založením společnosti s ručením omezeným je odměna notáře za sepsání notářského zápisu společenské smlouvy či zakladatelské listiny. Cena za jeho sepsání se počítá z výše základního kapitálu zakládané společnosti a v jednotlivých případech se proto může lišit. Pro účely výpočtu odměny notáře bude v této kapitole předpokládáno, že dochází k založení společnosti s ručením omezeným s minimální výší základního kapitálu podle obchodního zákoníku – tedy se základním kapitálem ve výši 200 000 Kč.

Výše odměny notáře je určena vyhláškou Ministerstva spravedlnosti.¹⁹³ Položka A, bod 1. přílohy vyhlášky určuje tarifní odměnu za sepsání notářského zápisu společenské smlouvy společnosti s ručením omezeným jako 2 % z prvních 100 000 Kč a 1,2 % z částky nad 100 000 Kč až do částky 500 000 Kč. Za sepsání notářského zápisu společenské smlouvy si tedy notář bude účtovat 3 200 Kč. V této ceně je zahrnuto i vydání jednoho stejnopisu zhotoveného notářského zápisu.

Notářský zápis bude použit pro účely rejstříkového řízení a jeden vydaný stejnopis zakladatelé předloží živnostenskému úřadu při ohlášení živnosti. Proto je vhodné nechat si vyhotovit ještě jeden opis společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny pro potřeby banky při založení bankovního účtu, na nějž budou spláceny vklady. Podle položky K přílohy již zmíněné vyhlášky má notář za vydání prostého opisu notářského zápisu za každou započatou stranu textu notářského zápisu nárok na odměnu 30 Kč. Společenská smlouva společnosti s ručením omezeným mívá běžně čtyři strany, její opis tedy bude stát 120 Kč. Další možností by bylo vyžádat si od notáře vyhotovení dalšího stejnopisu zakladatelského dokumentu. Tato varianta je však dražší, neboť dle položky J, bod 2 přílohy vyhlášky má notář za vydání dalšího stejnopisu notářského zápisu nárok na odměnu ve výši 100 Kč za každou započatou stranu vydaného textu notářského zápisu.

¹⁹³ Vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví v platném znění.

Bez jistých výdajů se neobejde ani ohlášení živnosti nově založenou společností s ručením omezeným. Za tento úkon se platí správní poplatek ve výši 1 000 Kč,¹⁹⁴ přičemž není rozhodné, kolik různých živností je najednou ohlášeno.

Proces vzniku obou forem obchodních společností je završen podáním návrhu na zápis do obchodního rejstříku. S tím souvisí povinnost zaplatit také soudní poplatek, jehož výše činí v případě společnosti s ručením omezeným částku 6 000 Kč, kterou je potřeba zaplatit za první zápis podnikatele do obchodního rejstříku.¹⁹⁵

Již výše bylo uvedeno, že návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku podávají všichni jednatelé a jejich podpisy musí být úředně ověřeny. Budu-li předpokládat, že společnost má dva jednatele, bude potřeba nechat úředně ověřit dva podpisy. Za ověření pravosti podpisu jedné osoby na téže listině má notář podle položky H bod 1. přílohy vyhlášky o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví nárok na odměnu 30 Kč, celkem tedy bude ověření podpisů stát 60 Kč.

Dále je třeba k návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku přiložit souhlas jednatelů se jmenováním do funkce. Souhlasy musí být rovněž opatřeny úředně ověřenými podpisy. I v tomto případě tedy bude za ověření podpisů potřeba zaplatit částku ve výši 60 Kč.

Není-li sídlo zapisované společnosti v nemovitosti, jíž by byla sama vlastníkem, je k návrhu potřeba připojit prohlášení vlastníka nemovitosti, že zapisovaná společnost disponuje právním důvodem k užívání nemovitosti jako svého sídla. Také na tomto prohlášení musí být podpis úředně ověřen (tj. výdaj 30 Kč).

Kromě výše uvedených nákladů jsou se založením obchodní společnosti spojeny i další výdaje, jako například náklady na poštovní služby¹⁹⁶ nebo administrativní

¹⁹⁴ Položka 24 písm. a) sazebníku zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích v platném znění.

¹⁹⁵ Položka 11 odst. 1 písm. b) sazebníku poplatků zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích v platném znění.

¹⁹⁶ Všechny dokumenty je, vzhledem k jejich důležitosti, vhodné posílat doporučeně.

náklady, zejména papír na tisk, kopírování aj. Tyto náklady je možné zohlednit paušální částkou ve výši 500 Kč.

Ke shora specifikovaným výdajům, jež jsou spojeny s činností notáře, je nutné přičíst DPH ve výši 21 %. Chtějí-li zakladatelé ušetřit 21 % DPH tam kde, není vyloženě nutné užít služeb notáře, mohou si pořídit opisy dokumentů a nechat si legalizovat podpisy u obecních úřadů obcí s rozšířenou působností či u obecních úřadů, jež k této činnosti jsou oprávněny vyhláškou Ministerstva vnitra.¹⁹⁷ Uvedené úřady k poplatkům za legalizaci a vidimaci nepřirážejí 21 % DPH.

V tabulce níže pro přehlednost uvádím součet nákladů spojených se založením a vznikem společnosti s ručením omezeným se základním kapitálem ve výši 200 000 Kč.

Notářský zápis společenské smlouvy/zakladatelské listiny	3 200 Kč
Opis společenské smlouvy/zakladatelské listiny	120 Kč
Správní poplatek za ohlášení živnosti	1 000 Kč
Soudní poplatek za návrh na zápis do obch. rejstříku	6 000 Kč
Poplatek za legalizaci podpisů	180 Kč
Ostatní výdaje	500 Kč
DPH 21 %	735 Kč
Celkové přibližné náklady	11 735 Kč

¹⁹⁷ Vyhláška č. 36/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a ověřování pravosti podpisu v platném znění.

3 Společnost s ručením omezeným v zákoně o obchodních korporacích

3.1 Zákon o obchodních korporacích

Dne 22. 3. 2012 byl ve Sbírce zákonů ČR publikován zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Tento zákon nahrazuje s účinností od 1. 1. 2014 část obchodního zákoníku obsahující právní úpravu obchodních společností a družstev. Společně se zákonem o obchodních korporacích byl přijat i zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Všechny tři zákony spolu tvoří rekodifikaci českého soukromého práva.

V rámci rekodifikace došlo k přesunu některých institutů obsažených dnes v obchodním zákoníku do právní úpravy nového občanského zákoníku.¹⁹⁸ Mezi takto přesunuté instituty patří, zejména ve vztahu k obsahu této práce, například vznik a zánik právnických osob, obchodní firma, jednání obchodních společností nebo prokura.

Zákon o obchodních korporacích obsahově mnohem více navazuje na obecnou úpravu nového občanského zákoníku. Na rozdíl od současného obchodního zákoníku tak zákon o obchodních korporacích neobsahuje duplicitní úpravu mnoha institutů, ale upravuje pouze určité odchylky od obecné úpravy nového občanského zákoníku týkající se obchodních korporací a podnikatelského prostředí.

Obecné pojetí obchodních korporací zůstává stejné. I podle zákona o obchodních korporacích jsou obchodní společnosti, a tedy i společnost s ručením omezeným, právnickými osobami zakládanými převážně za účelem podnikání. I nadále však je možné, založit společnost s ručením omezeným za jiným, než podnikatelským účelem.

¹⁹⁸ V této kapitole bude nadále označením „občanský zákoník“ myšlen zákon č. 40/1964 Sb., v platném znění, a pojmem „nový občanský zákoník“ zákon č. 89/2012 Sb., v platném znění.

Důvodová zpráva uvádí, že jedním z cílů zákona o obchodních korporacích bylo zjednodušit právní úpravu společnosti s ručením omezeným a učinit ji tak v rámci konkurence právních řádů zemí Evropské unie více konkurenceschopnou.¹⁹⁹ Tvůrci zákona vycházeli z judikatury Soudního dvora Evropské unie např. ve věci Centros²⁰⁰ nebo Inspire Art²⁰¹ akcentující volný pohyb osob a služeb, která ve svém důsledku umožňuje občanům Evropské unie při zakládání obchodních společností volný výběr členského státu, do něhož umístí sídlo společnosti. Fakticky tak dochází ke konkurenci jednotlivých právních řádů, na kterou bylo potřeba reagovat zjednodušením a liberalizací ustanovení o společnosti s ručením omezeným.

3.2 Změny v právní úpravě společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je v zákoně o obchodních korporacích upravena v části první, obchodní korporace, hlavě IV, kde jsou tomuto druhu obchodní společnosti věnovány ust. § 132 - 242. Nová úprava je tedy mnohem rozsáhlejší než stávající úprava této společnosti v obchodním zákoníku. Mimo to se na společnost s ručením omezeným vztahují také ustanovení části první, hlavy I. Konkrétně jde o ust. § 1 - 94 zákona o obchodních korporacích obsahující společná ustanovení o obchodních korporacích, založení a vznik obchodní korporace a definici některých institutů jako jsou vklad, základní kapitál či podíl.

¹⁹⁹ HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, s. 84.

²⁰⁰ Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 9. března 1999 ve věci C-212/97, Centros Ltd versus Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

²⁰¹ Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 30. března 2003 ve věci C-167/01, Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam versus Inspire Art Ltd.

Založení obchodní korporace²⁰² jsou v zákoně o obchodních korporacích věnovány pouze tři paragrafy. Obecně je založení právnických osob, tedy také obchodních korporací a konkrétně i společnosti s ručením omezeným, komplexně upraveno v novém občanském zákoníku. Úpravu vztahující se na společnost s ručením omezeným proto najdeme také v části první, hlavě II, dílu 3, oddílech 1 a 2 nového občanského zákoníku. V řeči čísel jde o ust. § 118 - 302 nového občanského zákoníku.

Podle důvodové zprávy se zákon o obchodních korporacích v části o společnosti s ručením omezeným inspiroval zejména švýcarskou, německou a rakouskou právní úpravou tohoto typu společnosti. Zohledněn byl i v kapitole 1.1 představený zákon č. 58/1906 ř. z., o společnostech s ručením obmezeným. Inspirace však byla hledána i v právní úpravě francouzské, italské a britské.²⁰³

Podle ust. § 132 odst. 1 zákona o obchodních korporacích je společnost s ručením omezeným společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění. Odstavec 2 téhož ustanovení určuje, že firma společnosti s ručením omezeným musí i nadále obsahovat označení „společnost s ručením omezeným“, které může být nahrazeno zkratkou „spol. s r. o.“ nebo „s. r. o.“. Zákon o obchodních korporacích dále v ust. § 133 určuje podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným podle poměru jeho vkladu na tento podíl připadající k výši základního kapitálu, ledaže společenská smlouva určí jinak.

Na první pohled vypadá nová definice společnosti s ručením omezeným velmi odlišně od stávající definice této společnosti v obchodním zákoníku. Ve skutečnosti však došlo pouze k přeformulování definice a jejímu rozdělení do více paragrafů.

²⁰² Podle ust. § 1 odst. 1 zákona o obchodních korporacích v platném znění jsou obchodními korporacemi obchodní společnosti a družstva.

²⁰³ HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, s. 83 - 84.

Obsahově však definice zůstává stejná a lze konstatovat, že pojetí tohoto druhu společnosti, stejně jako ručení společníků za její závazky, se v rámci rekodifikace nezměnilo.

Společnost s ručením omezeným bude dle ust. § 8 zákona o obchodních korporacích i nadále zakládána společenskou smlouvou, resp. v případě jediného zakladatele zakladatelskou listinou, která musí být pořízena ve formě veřejné listiny.²⁰⁴

Pokud jde o osoby a počet zakladatelů, může být společnost s ručením omezeným i nadále založena jak jednou fyzickou nebo právnickou osobou, tak několika těmito osobami.²⁰⁵ Právní úprava se však mění v tom smyslu, že v duchu liberalizace a menší regulace již není stanoven maximální možný počet společníků (a tím pádem i zakladatelů) tohoto druhu společnosti jako tomu je v obchodním zákoníku.

V souvislosti s osobami zakladatelů a společníků společnosti s ručením omezeným je zákon o obchodních korporacích méně omezující i v tom smyslu, že již neobsahuje omezení upravené v ust. § 105 odst. 2 obchodního zákoníku, tedy tzv. zákaz řetězení společností.²⁰⁶ Stávající znění obchodního zákoníku je totiž restriktivnější, než je dle čl. 2 dvanácté evropské směrnice o obchodních společnostech²⁰⁷ nezbytně nutné. Zákonodárce při odstranění tohoto omezení vycházel z myšlenky, že není nutné zatěžovat české společnosti s ručením omezeným více, než nám ukládá evropské právo. Dalším důvodem pro vynechání citovaných omezení bylo volání podnikatelské praxe po

²⁰⁴ Podle ust. § 567 nového občanského zákoníku v platném znění je veřejnou listinou listina vydaná orgánem veřejné moci v mezích jeho pravomoci nebo listina, kterou za veřejnou listinu prohlásí zákon. To neplatí, pokud trpí takovými vadami, že se na ni hledí, jako by veřejnou listinou nebyla.

²⁰⁵ Ust. § 11 odst. 1 zákona o obchodních korporacích v platném znění.

²⁰⁶ Připomínám, že podle ust. § 105 odst. 2 obchodního zákoníku v platném znění nemůže být společnost s ručením omezeným s jediným společníkem jediným zakladatelem nebo jediným společníkem jiné společnosti s ručením omezeným. Dále podle něj může být jedna fyzická osoba jediným společníkem nejvýše tří společností s ručením omezeným.

²⁰⁷ Dvanáctá směrnice Rady (ES) č. 89/667/EHS v oblasti práva společností o společnostech s ručením omezeným s jediným společníkem, Úř. věst. L 395, 30. 12. 1989, str. 40-42, CELEX Nr. 31989L0667. Směrnice je všeobecně nazývána „Dvanáctá směrnice“.

jejich zrušení.²⁰⁸ Neznamená to však, že by byly cíle, které ust. § 105 odst. 2 obchodního zákoníku sledovalo, úplně opuštěny. Ochrana věřitelů je nově sledována zvýšenou regulací správy obchodních korporací a pravidly o podnikatelských seskupeních.²⁰⁹

Zákon o obchodních korporacích již neuvádí pojem „vklad společníka“ zavedeného obchodním zákoníkem, neboť se při vzniku obchodní korporace ke vkladu zavazuje toliko zakladatel a nikoliv společník. Místo toho je užíván pouze pojem „vklad“ nebo „vklad do obchodní korporace“. Samotné pojetí institutu vkladu však zůstalo nezměněno. Vkladem je dle ust. § 15 odst. 1 zákona o obchodních korporacích peněžní vyjádření hodnoty předmětu vkladu do základního kapitálu obchodní korporace. Předmětem vkladu pak je věc,²¹⁰ kterou se společník nebo budoucí společník (vkladatel) zavazuje vložit do obchodní korporace za účelem nabytí nebo zvýšení účasti v ní (vkladová povinnost).²¹¹ Také zákon o obchodních korporacích rozlišuje dva druhy vkladů, když vkladovou povinnost je možné splnit splacením v penězích (peněžitý vklad) nebo vnesením jiné penězi ocenitelné věci (nepeněžitý vklad).

I nadále v případě společnosti s ručením omezeným platí, že nepeněžitým vkladem nesmí být práce nebo služby.²¹² Nově však nebude muset nepeněžitým vkladem být pouze majetek, který může společnost hospodářsky využít ve vztahu k předmětu podnikání, ale jakákoliv penězi ocenitelná věc.

²⁰⁸ Důvody pro vynechání citovaných omezení jsou zmíněny v HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, s. 33.

²⁰⁹ Tamtéž.

²¹⁰ Zákon o obchodních korporacích navazuje na novou klasifikaci předmětů právních vztahů v ust. § 489 a násl. nového občanského zákoníku v platném znění.

²¹¹ Předmět vkladu je definován v ust. § 15 odst. 2 zákona o obchodních korporacích v platném znění.

²¹² Zatímco dle obchodního zákoníku v platném znění se tento zákaz vztahoval na všechny druhy obchodních společností, dle zákona o obchodních korporacích v platném znění nesmí být nepeněžitým vkladem práce nebo služby pouze v případě kapitálových společností. Viz ust. § 103 zákona o obchodních korporacích v platném znění.

Ocenění nepeněžitěho vkladu musí být dle ust. § 17 odst. 2 zákona o obchodních korporacích i nadále uvedeno ve společenské smlouvě. Při založení společnosti s ručením omezeným bude muset být i po 1. 1. 2014 nepeněžitý vklad oceněn znalcem. Dle ust. § 144 odst. 1 je zakázáno započíst předmět vkladu na vklad ve vyšší míře, než kolik byla určena jeho hodnota znalcem.

Změněn je výběr znalce. Toho již nebude jako dosud jmenovat soud, nýbrž si ho zakladatelé sami vyberou ze seznamu znalců vedeného podle zákona o znalcích a tlumočnících.²¹³ Náležitosti znaleckého posudku zákon o obchodních korporacích uvádí v ust. § 143. Dále pak zákon o obchodních korporacích v ust. § 10 stanoví povinnost znalce vyhotovit posudek nestranně a nezávisle na tom, pro koho nebo v čí prospěch je znalecký posudek vypracováván. Tato formulace je reakcí na požadavky kladené evropským právem.²¹⁴

Patrně nejzásadnější změnou týkající se společnosti s ručením omezeným je v zákoně o obchodních korporacích absentující stanovení minimální výše základního kapitálu společnosti s ručením omezeným ve výši 200 000 Kč. Nově je pouze stanovena minimální výše vkladu - 1 Kč, ledaže společenská smlouva určí, že výše vkladu je vyšší.²¹⁵

Vychází se ze zkušeností, že základní kapitál ztratil svůj význam při ochraně věřitelů díky absentující povinnosti společnosti s ručením omezeným udržovat majetek minimálně v hodnotě základního kapitálu. Ochranu věřitelů mnohem lépe zajišťují test insolvence²¹⁶ dle insolvenčního zákona,²¹⁷ pravidla wrongful tradingu²¹⁸, pravidla

²¹³ Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, v platném znění.

²¹⁴ HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, s. 32.

²¹⁵ Ust. § 142 odst. 1 zákona o obchodních korporacích v platném znění. Minimální výše základního kapitálu tak může být 1 Kč.

²¹⁶ Jakékoliv plnění může být ze společnosti poskytnuto pouze tehdy, pokud to nezpůsobí úpadek ve smyslu insolvenčního zákona. Viz HAVEL, Bohumil. *Společnost s ručením omezeným na úsvitu*

správy majetku společnosti s ručením omezeným a v neposlední řadě i regulace podnikatelských seskupení.²¹⁹ Maximální výše základního kapitálu zůstává i nadále neomezena.

Zákon o obchodních korporacích přebírá institut osoby správce vkladů,²²⁰ který před vznikem obchodní korporace přijímá a spravuje splacené či vnesené předměty vkladů nebo jejich části. Podle ust. § 18 odst. 1 zákona o obchodních korporacích může být správcem vkladů nejen zakladatel nebo některý ze zakladatelů, ale nově také jakákoliv třetí osoba bez bližšího vztahu k založené společnosti. Zákon o obchodních korporacích předchází pochybám a výslovně uvádí, že správce vkladů provádí činnost na základě ustanovení o příkazu podle nového občanského zákoníku, není-li dohodnuto jinak.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 2.5, užívá zákon o obchodních korporacích pojem „splácení“ pouze pro peněžité vklady. Nepeněžité vklady se nově budou „vnášet“.²²¹ Pravidla splácení nebo vnášení jednotlivých druhů vkladů jsou v zákoně o obchodních korporacích²²² podobná jako v obchodním zákoníku. Peněžitý vklad se splácí na zvláštní účet u banky nebo spořitelního a úvěrního družstva zřízený správcem vkladů. Nemovité věci se do obchodní korporace vnáší předáním správcovi vkladů společně s písemným prohlášením s úředně ověřeným podpisem o vnesení nemovité věci. Nepeněžité vklady movité věci se vnáší předáním věci správcovi vkladů. Je-li

rekodifikace. *bchodněprávní revue: odborný recenzovaný časopis pro obchodní právo a právo finančních trhů*. 2011, roč. 3, č. 12, s. 351 - 352.

²¹⁷ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), v platném znění.

²¹⁸ Pravidla wrongful tradingu jsou uvedena v ust. § 68 a ust. § 76 zákona o obchodních korporacích v platném znění.

²¹⁹ HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, s. 39 a s. 84.

²²⁰ S mírnou terminologickou odlišností, neboť zákon o obchodních korporacích v platném znění tuto osobu nazývá „správce vkladů“, kdežto obchodní zákoník v platném znění používá termín „správce vkladu“.

²²¹ K polemice o vhodnosti termínu „vnášení“ viz kapitolu 2.5 splácení vkladů.

²²² Jde o ust. § 19 a násl. zákona o obchodních korporacích v platném znění.

nepeněžitým vkladem závod,²²³ je vnesen účinností smlouvy o vkladu závodu, na kterou se přiměřeně použijí ustanovení nového občanského zákoníku o koupi. Pohledávka je vnesena účinností smlouvy o vkladu pohledávky. Ostatní nepeněžitě vklady, na které nelze aplikovat uvedená pravidla, se vnaší účinností smlouvy o vkladu mezi vkladatelem a správcem vkladů.

Nepeněžitě vklady musí být do společnosti s ručením omezeným i nadále vneseny dle ust. § 23 odst. zákona o obchodních korporacích před jejím vznikem. Nezměněna zůstala i povinnost splatit před podáním návrhu na zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku celé vkladové ážio a na každý peněžitý vklad nejméně 30 %.²²⁴

I podle nové úpravy zákona o obchodních korporacích je třeba k návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku přiložit písemné prohlášení o splnění vkladové povinnosti nebo její části jednotlivými vkladateli. Zachováno zůstalo i časově omezené ručení správce vkladů pro případ, že by tento v prohlášení uvedl vyšší částku, než která byla vkladateli skutečně splacena. Ručební povinnost správce vkladu trvá pět let od vzniku obchodní korporace.

Další novinkou je možnost připustit ve společenské smlouvě vznik různých druhů podílů.²²⁵ Dle ust. § 135 odst. 1 zákona o obchodních korporacích tvoří podíly, se kterými jsou spjata stejná práva a povinnosti, jeden druh. Základní podíl je pak takový, se kterým nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti. Záměrem zákonodárce bylo zvýšit atraktivitu české společnosti s ručením omezeným v rámci konkurence různých

²²³ Dle ust. § 502 nového občanského zákoníku v platném znění je závod organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.

²²⁴ Ust. § 148 zákon o obchodních korporacích v platném znění.

²²⁵ Definice podílu zůstala obdobná jako v obchodním zákoníku. Dle ust. § 31 zákona o obchodních korporacích v platném znění představuje účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí.

právních řádů.²²⁶ Nově může každý společník vlastnit více podílů, a to i různého druhu, určí-li tak společenská smlouva. Jednotlivé druhy podílů a práva a povinnosti s nimi spojená musí být uvedeny a popsány ve společenské smlouvě.

Společenská smlouva dále může dle ust. § 137 odst. 1 zákona o obchodních korporacích určit, že bude podíl společníka představován kmenovým listem. Ten je cenným papírem na řad. Tento cenný papír představující podíl však v rámci ochrany věřitelů nelze vydat jako zaknihovaný cenný papír, ani nemůže být veřejně nabízen nebo přijat k obchodování na veřejném trhu. I v tomto případě bylo cílem zvýšit atraktivitu společnosti s ručením omezeným, a to mimo jiné také s ohledem na obsah návrhu nařízení o evropské soukromé společnosti.²²⁷

Náležitosti společenské smlouvy či zakladatelské listiny zůstaly nezměněny a obdobné zůstaly i podmínky pro podání návrhu na zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku. Podpisy jednatelů na návrhu na zápis do obchodního rejstříku musí být i podle zákona o obchodních korporacích úředně ověřeny.

Změněna však byla lhůta pro podání tohoto návrhu. Podle ust. § 9 odst. 1 zákona o obchodních korporacích musí být návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku podán nejpozději šesti měsíců od jejího založení. Není-li návrh v této lhůtě, která může být společenskou smlouvou změněna, podán, platí, že nastávají tytéž účinky jako při odstoupení od smlouvy. Zákon o obchodních korporacích tak na rozdíl od obchodního zákoníku nečiní rozdíl mezi společnostmi založenými za účelem podnikání a společnostmi založenými za jiným, než podnikatelským účelem. Zcela jasně pak je vyjádřena sankce za nedodržení lhůty - nevyvratitelná domněnka, že zakladatelé od

²²⁶ HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, s. 84.

²²⁷ Tamtéž.

smlouvy odstoupili. Společnost tak po marném uplynutí lhůty nebude možné do obchodního rejstříku zapsat.

Jednání za společnost před jejím vznikem zákon o obchodních korporacích nijak neupravuje.²²⁸ Na tuto situaci se tedy použije ust. § 127 nového občanského zákoníku, které prakticky přebírá základ dosavadní úpravy obchodního zákoníku. Ten, kdo za právnickou osobu jedná před jejím vznikem, je z tohoto jednání sám oprávněn a zavázán. Jedná-li více osob, jsou oprávněny a zavázány společně a nerozdílně. Společnost pak může do tří měsíců od svého vzniku účinky těchto jednání převzít a dát dalším zúčastněným osobám najevo, že tak učinila. Povinnost pořádat seznam jednání učiněných jménem společnosti před jejím vznikem zachována nebyla.

²²⁸ Zákon o obchodních korporacích terminologicky vychází z nového občanského zákoníku, který chápe jednání statutárního orgánu jako zastoupení, tedy jako jednání za společnost a nikoliv jménem společnosti. Blíže viz ust. § 161 a násl. nového občanského zákoníku v platném znění.

Závěr

Tato práce podrobně představuje, krok za krokem, proces založení a následného vzniku společnosti s ručením omezeným, tedy v České republice nejčastěji zakládaného typu obchodní společnosti.

Z toho, co bylo v práci popsáno, je patrné, že, ač to nemusí být na první pohled zřejmé, jsou s procesem založení a vzniku společnosti s ručením omezeným spojeny různé nástrahy a problémy a je proto vcelku jednoduché dopustit se při vzniku společnosti určitých, z pohledu zakladatelů snad dokonce i nevýznamných, chyb. I vyložené drobnosti však mohou prodloužit dobu, která je třeba ke vzniku společnosti s ručením omezeným, způsobit další náklady či nečekané komplikace. Tato práce si kladla za cíl nejen seznámit čtenáře s nejdůležitějšími úkony, které je nutno při zakládání společnosti učinit a upozornit na možné komplikace, kterých se lze dopustit, ale také identifikovat problematické body právní úpravy, pokusit se najít jejich řešení, a poukázat na možná hrozící rizika, která by v krajním případě mohla vést k odpovědnosti za škodu zakladatelů společnosti.

Důležité je si také uvědomit, že samotným zápisem společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku celý administrativní proces nekončí a je třeba společnost v zákonem stanovených lhůtách registrovat u příslušných úřadů.

V první části této práce byl čtenář seznámen se společností s ručením omezeným a se základními pojmy vážícími se k procesu založení a vzniku této společnosti. Zvláštní pozornost byla věnována osobám zakladatelů, tedy otázce kdo může být zakladatelem společnosti s ručením omezeným a jaké požadavky na tyto osoby zákon klade.

Těžiště práce leží ve druhé části, kde byl popsán samotný proces založení společnosti s ručením omezeným a její následný zápis do obchodního rejstříku.

Podrobně byla popsána osoba správce vkladu, včetně teoretických otázek pojících se s tímto institutem. Velká pozornost byla také věnována splácení jednotlivých druhů vkladů a mnoha praktickým otázkám s tím souvisejícím - např. co přesně rozumí zákon pojmem „předání podniku“.

Třetí část pak představila právní úpravu založení a vzniku společnosti s ručením omezeným v zákoně o obchodních korporacích, jenž nabude účinnosti dne 1. 1. 2014. Cílem této kapitoly nebylo podrobně popsat společnost s ručením omezeným dle nové právní úpravy, ale pouze se soustředit na její založení a vznik a představit čtenáři novinky a změny v této oblasti.

Na závěr je potřeba znovu zdůraznit, že vyčíslení nákladů souvisejících se založením společnosti s ručením omezeným tak, jak bylo učiněno na konci druhé kapitoly, je pouze orientační. V závislosti na konkrétní situaci se výše nákladů může v jednotlivých případech lišit, pokud např. společnost bude mít jinou výši základního kapitálu nebo bude jedním ze zakladatelů zahraniční osoba.

Použitá literatura

Knižní zdroje:

- BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 2. Praha: C. H. Beck, 2006, 680 s. ISBN 978-807-1794-417.
- BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, 347 s. ISBN 80-735-7030-0.
- DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, 751 s. ISBN 80-727-3000-2.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2009, 1, 886 s. Právnícké osoby. ISBN 978-807-3574-307.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na s.r.o.* Vyd. 1. Praha: ASPI, 2002, xxiii, 483 s. ISBN 80-863-9537-5.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 2., přeprac. a rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2005, xxix, 516 s. Právnícké osoby. ISBN 80-735-7089-0.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008, xxvi, 428 s. Právnícké osoby. ISBN 978-807-3573-447.
- ELIÁŠ, Karel, Jarmila POKORNÁ a Tomáš DVOŘÁK. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, xxxv, 503 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 978-807-4000-485.
- ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1.vyd. Praha: Prospektrum, 1997, 254 s. ISBN 80-717-5047-6.
- HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, 287 s. ISBN 978-807-2089-239.

- HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2001, 1189 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 80-717-9360-4.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo I*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005, 458 s. ISBN 80-735-7062-9.
- PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ. *Obchodní právo II: Společnosti obchodního práva a družstva*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006, 545 s. ISBN 80-735-7149-8.
- POKORNÁ, Alena. Reforma GmbH - změny v procesu založení společnosti. *Právní fórum: český právníký měsíčník*. Praha: ASPI Publishing, 2010, roč. 7, č. 11, s. 541-547. ISSN 1214-7966.
- POKORNÁ, Jarmila, Zdeněk KOVAŘÍK, Zdeněk ČÁP a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, xxxv, 1079 s. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-807-3574-918.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA, Miloš TOMSA a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2010, 1469 s. Komentované zákony (C. H. Beck). ISBN 978-807-4003-547.
- VEČERKOVÁ, Eva, František FALDYNA, Ivan KOBLIHA, Jarmila POKORNÁ, Jindřich VÍTEK, Miloš TOMSA, Naděžda ROZEHNALOVÁ, Petr BALABÁN, Tomáš POHL a Karel MAREK. *Obchodní právo. Meritum*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 1208 s. ISBN 978-80-7357-577-9.

Časopisecké články:

- BĚLOHLÁVEK, Alexander a Vladimír JAŠEK. Postavení obchodní společnosti mezi jejím založením a vznikem. *Právní rádce*. Praha: Economia a.s., 1996, roč. 4, č. 6, s. 10. ISSN 1210-4817.

- BŘEŇ, Milan. Správce vkladu u společnosti s ručením omezeným. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C. H. Beck, 2000, roč. 8, č. 5, 197 - 200. ISSN 1210-6410.
- HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekonstrukce. *Obchodněprávní revue: odborný recenzovaný časopis pro obchodní právo a právo finančních trhů*. 2011, roč. 3, č. 12, s. 351-355.
- KŘETINSKÝ, Daniel. Věcný a osobní rozsah zákazu konkurence v obchodních společnostech. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C. H. Beck, 1999, roč. 7, č. 6, s. 302. ISSN 1210-6410.
- LISSE, Luděk. Know-how v českém právním řádu. *Obchodní právo: časopis pro obchodněprávní praxi*. Prospektrum, spol.s.r.o, 2003, roč. 12, č. 10, 503 - 507. ISSN 1210-8278.
- RYCHLÝ, Tomáš. Zákaz řetězení společností s ručením omezeným a (extra)teritoriální působnost obchodního zákoníku. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C. H. Beck, 2005, roč. 13, č. 6, s. 211. ISSN 1210-6410.
- *Obchodní právo: časopis pro obchodněprávní praxi*. Praha: Prospektrum, spol.s.r.o, 2000, roč. 9, č. 4. ISSN 1210-8278.
- *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C. H. Beck, 1995, roč. 3, č. 4. ISSN 1210-6410.
- *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C. H. Beck, 1995, roč. 3, č. 6. ISSN 1210-6410.
- *Soudní judikatura: rozhodnutí soudů ČR*. Praha: ASPI Publishing, 1998, roč. 2, č. 6. ISSN 1211-8362.

- *Soudní judikatura: rozhodnutí soudů ČR*. Praha: ASPI Publishing, 2001, roč. 5, č. 9. ISSN 1211-8362.
- *Soudní judikatura: rozhodnutí soudů ČR*. Praha: ASPI Publishing, 2003, roč. 7, č. 5. ISSN 1211-8362.
- *Soudní judikatura: rozhodnutí soudů ČR*. Praha: ASPI Publishing, 2003, roč. 7, č. 10. ISSN 1211-8362.

Elektronické zdroje:

- Criminal Record Checks. U.S. DEPARTMENT OF STATE. *Bureau of Consular Affairs* [online]. [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: http://travel.state.gov/travel/tips/emergencies/emergencies_1201.html
- Formuláře pro zápis do obchodního rejstříku. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Obchodní rejstřík a sbírka listin* [online]. © 2012 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/formulare-§>
- Identification Record Request / Criminal Background Check. *Federal Bureau of Investigation* [online]. [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.fbi.gov/about-us/cjis/background-checks.htm>
- Jednotný registrační formulář. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Centrální registrační místa* [online]. 2. 1. 2013 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument68557.html>
- Nemocenské pojištění. ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ. *Tiskopisy* [online]. [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/tiskopisy/nemocenske-pojisteni/nemocenske-pojisteni.htm>

- Notářský zápis. NAKLADATELSTVÍ SAGIT. *Obchodní právo* [online]. © 1996 - 2013 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?sn=y&hledany=not%E1%F8sk%FD+z%E1pis&cd=152&typ=r&levelid=ob_131a.htm
- PELIKÁNOVÁ, Irena. Ručení, závazek a odpovědnost v české právní terminologii. [online]. Společnost pro srovnávací právo [cit. 2009-03-22]. Dostupné z: <http://www.srovnovacipravo.cz/texty/prevod.htm>
- Podání do obchodního rejstříku. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Obchodní rejstřík a sbírka listin* [online]. © 2012 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/podani>
- Seznam společníků společnosti s ručením omezeným. NAKLADATELSTVÍ SAGIT. *Obchodní právo* [online]. © 1996 - 2013 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&levelid=OB_280.HTM
- Společník. NAKLADATELSTVÍ SAGIT. *Obchodní právo* [online]. © 1996 - 2013 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&levelid=OB_337.HTM
- SUM, Tomáš. Může se stát právnická osoba jednatelem společnosti s ručením omezeným?. EPRAVO.CZ. *Články* [online]. © 1999 - 2013 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/muze-se-stat-pravnicka-osoba-jednatelem-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-43820.html>

Právní předpisy:

- Zákon č. 58/1906 ř. z., o společnostech s ručením obmezeným

- Zákon č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého
- Zákon č. 271/1920 Sb. z. a n., kterým se rozšiřuje platnost zákona ze dne 6. března 1906, č. 58 ř. z., o společnostech s ručením obmezeným, na Slovensko a Podkarpatskou Rus a pozměňují ustanovení §§ 115 a 116 tohoto zákona
- Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád v platném znění
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník v platném znění
- Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník
- Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících v platném znění
- Zákon č. 103/1990 Sb. kterým se mění a doplňuje hospodářský zákoník
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), v platném znění
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník v platném znění
- Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích v platném znění
- Zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem v platném znění
- Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon) v platném znění
- Zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců v platném znění v platném znění
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění
- Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění v platném znění
- Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii v platném znění
- Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění v platném znění

- Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích v platném znění
- Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů v platném znění
- Zákon č. 370/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění zákona č. 30/2000 Sb., zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 501/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 370/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění zákona č. 30/2000 Sb., zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 219/2000 Sb., o

majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích v platném znění
- Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu v platném znění
- Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích v platném znění
- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) v platném znění
- Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění v platném znění
- Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev v platném znění
- Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů v platném znění
- Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech v platném znění
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád v platném znění
- Zákon č. 355/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
- Zákon č. 456/2011 Sb., o finanční správě České republiky v platném znění
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v platném znění
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) v platném znění
- Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém v platném znění
- Vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví v platném znění

- Vyhláška č. 250/2005 Sb., o závazných formulářích na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku v platném znění
- Vyhláška č. 36/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a ověřování pravosti podpisu v platném znění
- Vyhláška č. 562/2006 Sb., kterou se stanoví způsob převedení listin do elektronické podoby, způsob nakládání s převedenými listinami a obligatorní elektronická podoba listin (vyhláška o digitalizaci obchodního rejstříku) v platném znění
- Vyhláška č. 26/2007 Sb., kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, (katastrální vyhláška) v platném znění
- Vyhláška č. 414/2011 Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis do obchodního rejstříku v platném znění
- Vyhláška č. 48/2012 Sb., o územních pracovištích finančních úřadů, která se nenacházejí v jejich sídlech v platném znění
- Legislativní pravidla vlády schválená usnesením vlády ze dne 19. března 1998 č. 188, ve znění pozdějších usnesení
- Sněmovní tisk č. 476/0 ze dne 7. 1. 2000
- První směrnice Rady (ES) č. 68/151/EHS o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření, Úř. věst. L 65, 14. 3. 1968, s. 8 - 12), CELEX Nr. 31968L0151.

- Druhá směrnice Rady (ES) č. 77/91/EHS o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření, Úř. věst. L 26/1, 13. 12. 1976, s. 8 - 20), CELEX Nr. 31977L0091.
- Dvanáctá směrnice Rady (ES) č. 89/667/EHS v oblasti práva společností o společnostech s ručením omezeným s jediným společníkem, Úř. věst. L 395, 30. 12. 1989, str. 40-42, CELEX Nr. 31989L0667

Soudní rozhodnutí:

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. února 1923, sp. zn. R I 166/23
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. listopadu 1994, sp. zn. 3 Cmo 813/93
- Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. února 1995, sp. zn. 16 Co 588/94
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. července 1996, sp. zn. 3 Cdon 851/96
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. dubna 1997, sp. zn. 2 Cdon 386/96
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. dubna 2000, sp. zn. 33 Cdo 69/99
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. února 2001, sp. zn. 32 Cdo 2767/2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. dubna 2001, sp. zn. 29 Cdo 2024/2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2001, sp. zn. 29 Odo 30/2001
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2003, sp. zn. 29 Odo 717/2002
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2003, sp. zn. 29 Odo 146/2003
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. srpna 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2004, sp. zn. 29 Odo 1190/2003.

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. ledna 2008, sp. zn. 32 Odo 1729/2006
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. dubna 2008, sp. zn. 29 Cdo 201/2007.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 3009/2007
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2010, sp. zn. 29 Cdo 3580/2009
- Rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 9. března 1981, uveřejněný v časopise *Neue juristische Wochenschrift*, 1981, s. 1373
- Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 13. listopadu 1990 ve věci C-106/89, *Marleasing SA versus La Comercial Internacional de Alimentacion SA*
- Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 20. září 1988 ve věci C-136/87, *Ubbink Isolatie BV versus Dak-en Wandtechniek BV*
- Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 9. března 1999 ve věci C-212/97, *Centros Ltd versus Erhvervs- og Selskabsstyrelsen*
- Rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 30. září 2003 ve věci C-167/01, *Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam versus Inspire Art Ltd.*

Abstrakt:

Ve své rigorózní práci se věnuji založení a vzniku společnosti s ručením omezeným podle českého práva. Zvláštní pozornost je věnována vysvětlení omezeného ručení společníků tohoto druhu obchodní společnosti. Tato práce se také zaměřuje na analýzu pojmů založení společnosti a vznik společnosti a rozdíl, který mezi nimi je. Představení společnosti s ručením omezeným a její definice je následováno popisem, rozбором a analýzou založení a následného vzniku společnosti s ručením omezeným. Po rozboru aktuální právní úpravy následuje představení zákona o obchodních korporacích, který nabude účinnosti 1. ledna 2014.

Rigorózní práce je kromě úvodu a závěru rozdělena na tři kapitoly, z nichž každá pojednává z různých úhlů o založení a vzniku společnosti s ručením omezeným.

První kapitola obsahuje úvod do problematiky a představuje základní terminologii a instituty, které pak jsou užívány v dalších kapitolách této práce. Jedna podkapitola také ve stručnosti popisuje historický vývoj společnosti s ručením omezeným na našem území.

Druhá kapitola představuje proces založení a vzniku společnosti s ručením omezeným. Kapitola je rozdělena do deseti podkapitol. První podkapitola popisuje rozdíl mezi založením a vznikem jakékoliv obchodní společnosti. Následující podkapitoly se podrobně zabývají osobami zakladatelů a podmínkami, které tyto musí splňovat. Jedna z podkapitol do detailu rozebírá obsah zakladatelských dokumentů společnosti s ručením omezeným. Popsán je rovněž proces získání podnikatelského oprávnění, a to zejména živnostenského oprávnění, nově zakládané společnosti. Tato kapitola dále představuje obchodní rejstřík a postup zápisu společnosti s ručením omezeným do tohoto rejstříku. Poslední podkapitola obsahuje vyčíslení nákladů souvisejících se založením a vznikem společnosti s ručením omezeným.

Třetí kapitola představuje zákon o obchodních korporacích, který nabude účinnosti v roce 2014. Skládá se ze dvou podkapitol. První podkapitola nabízí stručný přehled zásadních změn v právní úpravě společnosti s ručením omezeným. Druhá podkapitola detailně analyzuje změny v procesu založení a vzniku společnosti s ručením omezeným, k nimž dojde.

Summary:

In my thesis I focus on foundation and creation of a limited liability company under Czech law. Special attention is given to the explanation of limited liability of the partners of this type of company. The paper also focuses on distinction of the terms foundation of a company and creation of a company and the difference between them. The theoretical definition of the limited liability company is then followed by examining, explaining and analysing the foundation and subsequent creation of a limited liability company. The text also presents the new law, regulating inter alia limited liability companies, that comes into effect on 1st January 2014.

The thesis is, apart the introduction and conclusion, composed of the chapters, each of them dealing with different aspects of foundation and creation of limited liability companies.

Chapter one is introductory and defines the basic terminology and juridical institutes that are then used in other chapters of the paper. One part also describes the history of limited liability companies on the territory of the Czech Republic and its predecessor countries.

Chapter two introduces the process of foundation and creation of a limited liability company. The chapter is subdivided into ten parts. Part one describes the difference between foundation of a company and creation of a company. Following parts place emphasis on founders of a limited liability company and conditions they must meet. One part also provides information on the content of memorandum of association and articles of association of a limited liability company. The process of obtaining a business licence is described as well. This chapter also introduces the companies register and the process of registering the company with the companies

register. The last part estimates the costs connected with foundation and creation of a limited liability company.

Chapter three introduces new law that comes into effect in 2014. It consists of two parts. Part one offers a brief look at substantial changes concerning limited liability companies. Part two analyses in detail the changes of the process of foundation and creation of a limited liability company.

Název práce v českém jazyce:

Založení a vznik společnosti s ručením omezeným

Název práce v anglickém jazyce:

Foundation and creation of a limited liability company

Klíčová slova v českém jazyce:

Společnost s ručením omezeným

Založení společnosti

Vznik společnosti

Klíčová slova v anglickém jazyce:

Limited liability company

Foundation of a company

Creation of a company